

בס"ד העלון מוקדש לעילוי נשמת אבי ועטרת ראשי – ציון מזרחי בן צביה נפטר בט"ו באב ת.נ.צ.ב.ה.

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ: וְאַתְחַנֵּן (שַׁבַּת נַחֲמוּ) "וְעַץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגֵּן" כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 18:54

ערש"ק טו' מנחם-אב תשע"ט (16.8.19) bnei-zion.com יציאת השבת: 20:03 ר"ת 20:44

הַפְּטָרָה: "נַחֲמוּ נַחֲמוּ עַמִּי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיִּתְעַבֵּר ה' בִּי לְמַעַנְכֶם"

על הכתוב, "וַיִּתְעַבֵּר ה' בִּי לְמַעַנְכֶם... וַיֹּאמֶר ה' אֵלַי... עֲלֶה רֹאשׁ הַפְּסָגָה... וּרְאֵה בְעֵינַיִךְ כִּי לֹא תַעֲבֹר אֶת הַיַּרְדֵּן הַזֶּה... וַנִּשָּׁב בְּגֵיא מוֹל בֵּית פְּעוֹר. וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל שְׁמַע אֶל הַחֲקִים", שואל ה' אור החיים" הקדוש: מדוע מופיע הכתוב "וַנִּשָּׁב בְּגֵיא מוֹל בֵּית פְּעוֹר" באמצע שני עניינים? שהרי, לכאורה אין קשר בין זה לבין מה שכתוב לפני (שם אמר הקב"ה למשה "כי לא תעבר את הירדן הזה"), וגם לא למה שכתוב לאחר מכן ("ועתה ישראל שמע אל החקים"). אלא, מתוך ה' אור החיים" הקדוש, שהכתוב כאן "וַנִּשָּׁב בְּגֵיא מוֹל בֵּית פְּעוֹר" רוצה לרמוז לנו על הטעם, מדוע לא עבר משה את הירדן.

הנה, כתוב ("וזאת הברכה"): "וַיִּמַּת שָׁם מֹשֶׁה עַבְדְּ ה'... וַיִּקְבֹּר אֹתוֹ בְּגֵי בְּאֵרֶץ מוֹאָב מוֹל בֵּית פְּעוֹר". וּשְׁנֵינוּ עַל-כֵּךְ בְּגִמְרָא (סוטה יד): "מִפְּנֵי מָה נִקְבֹּר מֹשֶׁה אֶצֶל בֵּית פְּעוֹר? (אֵלָּא), כְּדֵי לְכַפֵּר עַל מַעֲשֵׂה פְּעוֹר". וְכִתְבוּ הַתּוֹסְפוֹת שֵׁם: "וּמְדַרְשׁ אֲגָדָה בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה, בְּעַת שְׁחַטָּאוֹ יִשְׂרָאֵל בְּבִנּוֹת מוֹאָב, בְּאוֹתוֹ פְּרָק(=זִמּוֹן), בֵּית פְּעוֹר עוֹלָה לְמַעְלָה, כְּדֵי לְקַטְּרָג וּלְהַזְכִּיר (אֵת) עוֹן יִשְׂרָאֵל, וְכִשְׁהוּא רֹאֵה (אֵת) קִבְרוֹ שֶׁל מֹשֶׁה (מְמוּלוֹ) – (מִיָּד הוּא) חוֹזֵר וְשׁוֹקֵעַ. (ש"כ), מֹשֶׁה רִבְּנוֹ שָׁקְעוּ בְּקִרְקַע עַד חוֹטְמוֹ, וְכָל שָׁעָה שְׁעוֹלָה (בֵּית פְּעוֹר) חוֹזֵר וְנִשְׁקָע לְמִקּוֹם שָׁקְעוֹ מֹשֶׁה רִבְּנוֹ".

נמצאנו למידים, כי מה שכתוב "וַנִּשָּׁב בְּגֵיא מוֹל בֵּית פְּעוֹר" מתקשר עם מה שאמר לו הקב"ה מקודם: "כי לא תעבר את הירדן הזה". שכן, הכתוב בא לפרש, שהטעם של "וַנִּשָּׁב בְּגֵיא מוֹל בֵּית פְּעוֹר", הוא כדי שאם יתעורר בית פעור לעלות למעלה כדי לְקַטְּרָג על ישראל, אזי כשיראה את קברו של משה, יחזור וישקע בקרקע עד חוטמו.

בדרשות ה"חתם סופר" (חלק ג', דף פא') מפרש ה' אור החיים" הקדוש ענין זה על-פי הכתוב בפרשת וזאת הברכה: "וַיִּעַל מֹשֶׁה מֵעֶרְבַת מוֹאָב אֶל הַר נֶבֹו רֹאשׁ הַפְּסָגָה... וַיִּרְאֶהוּ ה' אֵת כָּל הָאָרֶץ... עַד הַיָּם הָאֲחֵרוֹן". וְדַרְשׁ ה' סִפְרֵי" על פסוק זה: אֵל תִּקְרָא 'עַד הַיָּם הָאֲחֵרוֹן', אֵלָּא 'עַד הַיּוֹם הָאֲחֵרוֹן'. מְלַמֵּד, שְׁהִרְאֶהוּ (הַקַּב"ה) אֵת כָּל הָעוֹלָם כְּלוּ מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא עַד שִׁיחִיו הַמֵּתִים".

מעתה, אומר ה' חתם סופר", כיון שמשנה רבנו השתוקק להיכנס לארץ ישראל כדי להילחם שם נגד עם הַקְּלִיפּוֹת (=כוחות הטומאה) הסובבים את הארץ – לכן אמר לו הקב"ה: בְּשִׁלְמָא (=נִיחָא) אִם יִתְנַהֲגוּ יִשְׂרָאֵל כְּרְאוּי וַיִּשְׂאָרוּ בְּאָרֶץ, וְדַאי שְׂרְאוּי אִתָּהּ לְהִיכְנֵס לְאָרֶץ, כְּדֵי לְהַכְנִיעַ אֶת הַקְּלִיפּוֹת. אֲבָל, כִּיּוֹן שְׁעַתִּידִים יִשְׂרָאֵל לְחַטּוֹא, וְלֵאחֵר מִכֵּן לְלַכֵּת לַגּוֹלָה, הֲלֹא טוֹב שֶׁתִּקְבֹּר כָּאֵן, בְּגֵיא מוֹל בֵּית פְּעוֹר, כְּדֵי לְהַכְנִיעַ אֶת הַקְּלִיפָה הַגְּדוּלָה שֶׁל בְּעַל פְּעוֹר, כְּדֵי שֶׁלֹּא תִצְטָרֵף קְלִיפָה זוֹ לְשֵׁאֵר הַקְּלִיפּוֹת, שְׂאֵן הֵן בִּיחַד יְכוּלוֹת לְכַלּוֹת (חֲלִילָה) אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל.

וזהו שאמר לו הקב"ה: "עֲלֶה רֹאשׁ הַפְּסָגָה וְשֹׂא עֵינֶיךָ יָמָה וְצַפְנָה וְתִימְנָה וּמִזְרְחָה" – הַסְתַּכַּל עַל הָעֵתִיד, וְתִרְאֵה שִׁיִּשְׂרָאֵל עֵתִידִים לְלַכֵּת לַגּוֹלָה. "וּרְאֵה בְעֵינַיִךְ כִּי לֹא תַעֲבֹר אֶת הַיַּרְדֵּן הַזֶּה" – תִּבְטֵט בְּעֵינֶיךָ וְתִבִּין כִּי יוֹתֵר טוֹב שֶׁלֹּא תַעֲבֹר אֶת הַיַּרְדֵּן, וְלִכֵּן – מִסִּים הַקַּב"ה וְאוֹמֵר לְמֹשֶׁה: "וַנִּשָּׁב בְּגֵיא מוֹל בֵּית פְּעוֹר". דְּהִינּוּ, עֲדִיף שְׂאֵנִי וְאַתָּה(=הַקַּב"ה וּמֹשֶׁה) "נִשָּׁב בְּגֵיא מוֹל בֵּית פְּעוֹר" – כְּדֵי לְהַכְנִיעוֹ, עַל מְנַת שֶׁלֹּא יוֹכֵל לְקַטְּרָג עַל יִשְׂרָאֵל.

פירוש זה של ה' אור החיים" הקדוש וה' חתם סופר" מובא גם ב"עבודת ישראל" למגיד הקדוש מקוניניץ זיע"א, וכְּלִשׁוֹנוֹ הַקְּדוּשָׁה: "וַנִּשָּׁב בְּגֵיא מוֹל בֵּית פְּעוֹר... כְּלוּמָר, הַקַּב"ה אֵמַר לוֹ(=לְמֹשֶׁה): אֲנִי וְאַתָּה נִשָּׁב בְּגֵיא וְנִשְׂאָר בְּיַחֲוֹד עֲלִיוֹן. כִּי הַקַּב"ה מִתְיַחַד עִם נִשְׁמַת מֹשֶׁה בְּתַעֲנוּג עֲלִיוֹן נִפְלָא".

ומוסיף ה' עבודת ישראל" ואומר, כי ביטול קליפת בעל פעור על-ידי קברו של משה הוא בכח נ' שערי הבינה, וכְּלִשׁוֹנוֹ הַקְּדוּשָׁה: "וּמְרוּמֹז בְּמַלְת 'וַנִּשָּׁב' נוֹטְרִיקוֹן נ' שְׁעָרֵי בִינָה... מוֹל בֵּית פְּעוֹר – כִּי 'מוֹל' פִּירוּשׁוֹ לְשׁוֹן כְּרִיתָה (כְּמוֹ לְמוֹל תִּינוֹק)... שְׁעַל-יְדֵי קְבוּרַת מֹשֶׁה רִבְּנוֹ, עֲלִיוֹ הַשְּׁלוֹם, בְּחוּץ לְאָרֶץ, נִגְדַּת בֵּית פְּעוֹר, הוּא יְכַרִּית (אֵת)

כַּח הַרְשָׁעָה, (ש)כְּעֶשֶׂן תְּכַלֶּה בְּמַהֲרָה בְּיַמֵּינוּ". אָמֵן.

וְהִרְחִיב בְּדַרְשׁוֹת הַ"חֲתָם סוֹפֵר" (דְּרוֹשׁ לֹז', אָב): "יִדּוּעַ כִּי, סְבִיב רְשָׁעִים יִתְהַלְכּוּן' (תְּהִילִים יב', ט) – הַקְּלִיפּוֹת סוֹבְבוֹת אֶת הַקְּדוּשָׁה, וְרוֹצוֹת לְפָרוֹץ בְּהַ פָּרֵץ עַל-פְּנֵי פָּרֵץ. וְאֵנוּ צְרִיכִים חוֹמָה נִשְׁגָּבָה לְהִסְתַּר שָׁם, מִבְּלֵי יְבוֹאוּ אֶל גְּבוּלָנוּ. וְאֵין חוֹמָה לָזֶה – כִּי אִם מִשְׁפָּט וְצַדִּיק, כְּמוֹ שְׁכָתוּב (יִשְׁעִיָּה א', כז): 'צִיּוֹן בְּמִשְׁפָּט תִּפְדָּה וְשִׁבְיָהּ בְּצַדִּיקָה".

לְפִי זֶה, מִבְּאֵר הַ"חֲתָם סוֹפֵר" אֶת הַדִּין וְדַבְרִים שֶׁהִיָּה בֵּין מֹשֶׁה רַבְּנוּ לְבֵין הַקַּב"ה. שָׁפֵן, מֹשֶׁה רַבְּנוּ רָצָה לְהִיכַנֵּס לְאָרֶץ כְּדֵי לְהִילָחֵם כְּנֶגֶד כּוֹחוֹת הַטּוֹמְאָה מִבְּפָנָיִם. לָכֵן הִרְאָה לוֹ הַקַּב"ה אֶת בְּעַל פְּעוֹר, שֶׁהַחֲטִיא אֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהוּא מִמְּשִׁיף לְהַקִּיף חוֹמוֹת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מִבְּחוּץ, בְּבַחֲיִנַת "סְבִיב רְשָׁעִים יִתְהַלְכּוּן", כְּדֵי לְפָרוֹץ לְתוֹכָהּ וּלְקַלְקֵל חֲלִילָה אֶת כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִם הִיָּה מְצַלִּיחַ לְעִשׂוֹת כֵּן, לֹא הִיָּה נִשְׁאָר מֵהֶם שְׂרִיד וּפְלִיט. וְלָכֵן, עֲדִיף שִׁישְׂאָר מֹשֶׁה בְּחוּץ לְאָרֶץ, וְיִשְׁמֹר עַל חוֹמוֹת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מִבְּחוּץ, עַל-יְדֵי שִׁיקְבָר מוֹל בֵּית פְּעוֹר, וְיִכְנִיעַ בְּכַף אֶת בְּעַל פְּעוֹר, שְׁלֹא יוּכַל לְהָרִים רֹאשׁ כְּנֶגֶד יִשְׂרָאֵל.

וְהוֹסִיף הַ"חֲתָם סוֹפֵר", שְׁמֹשֶׁה רַבְּנוּ הִשִּׁיג אֶת כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה. אוּלָם, הוּא הִשְׁתַּוְּקָה לְהִיכַנֵּס לְאָרֶץ יִשְׂרָאֵל, אֶרֶץ הַקְּדֵשׁ, כְּדֵי לְהַתְּעַלּוֹת בָּהּ בְּהַשְׁגַּת הַתּוֹרָה מְעֻלָּה מְעֻלָּה, עַד אֵין חֶקֶר.

אוּלָם, אוֹמֵר הַ"חֲתָם סוֹפֵר", מַחֲמַת חֲטָא מִי מְרִיבָה לֹא נִתְקַדְּשָׁה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּקְדוּשָׁה גְּדוּלָּה כְּמוֹ שִׁיְהִיָּה לְעֵתִיד לְבוֹא – וְלָכֵן נִגְזַר עַל מֹשֶׁה לֹא לְהִיכַנֵּס לְאָרֶץ. שָׁפֵן, קְדוּשַׁתוֹ עֵתָה הִיא גְּדוּלָּה מְקְדוּשַׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. מַחֲמַת זֶה אָמַר ה' לְמֹשֶׁה "רַב לָךְ" – קְדוּשַׁתְךָ גְּדוּלָּה מְקְדוּשַׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְלָכֵן "אֵל תּוֹסֵף דְּבַר אֵלֶי עוֹד בְּדַבַּר הַזֶּה".

בְּדַרְךָ זֶה נִעְלָה בְּמִסִּילָה לְבָאָר מָה שְׁאָמַר הַקַּב"ה לְמֹשֶׁה: "עֲלֵה רֹאשׁ הַפְּסָגָה וְשֹׂא עֵינֶיךָ יָמָה וְצַפְנָה וְתִמְנָה וּמִזְרַחָה וְרֹאֵה בְּעֵינֶיךָ". דְּהֵינּוּ, הַהִסְתַּפְּלוּת הַקְּדוּשָׁה שֶׁל מֹשֶׁה רַבְּנוּ תִשְׁפִּיעַ עַל קְדוּשַׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְזֹאת, כְּפִי דְבָרָיו הַקְּדוּשִׁים: "לְפִי זֶה... מָה שְׁצַוְהוּ הַקַּב"ה 'עֲלֵה רֹאשׁ הַפְּסָגָה וְשֹׂא עֵינֶיךָ... וְרֹאֵה בְּעֵינֶיךָ' – לֹא לְצוּרְכּוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבְּנוּ, עָלָיו הַשְּׁלוֹם, שִׁיזוּכָה לְרֹאוֹת בְּקְדוּשַׁת הָאָרֶץ... (אֵלֶּה) הִיָּתָה בְּרֵאִית מֹשֶׁה רַבְּנוּ ע"ה תּוֹעֵלַת לְכִיבוֹשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל – כְּמוֹ הִילוּכּוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ ע"ה (בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל) לְאוֹרְכָה וּלְרוּחְכָּה, וְשִׁכִּיבַת יַעֲקֹב אָבִינוּ ע"ה (עַל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁקָּפַל הַקַּב"ה אוֹתָהּ תַּחְתָּיו)... (וְזֶהוּ שְׁכָתוּב) 'וְצוּ אֶת יְהוֹשֻׁעַ וְחִזְקִיָּהוּ וְאִמְצִיָּהוּ כִּי הוּא... יִנְחִיל אוֹתָם אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר תִּרְאֶה'. 'אֲשֶׁר תִּרְאֶה' דִּיקָא, עַל-יְדֵי 'אֲשֶׁר תִּרְאֶה' אוֹתָהּ (בְּעֵינֶיךָ, וְעַל-יְדֵי כֶּף תִּתְקַדֵּשׁ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל)". (עַל פִּי "אוֹרְהַ שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

"עֲלֵה רֹאשׁ הַפְּסָגָה וְשֹׂא עֵינֶיךָ יָמָה וְצַפְנָה וְתִמְנָה וּמִזְרַחָה"

כְּתַב הַמַּגְלָה עֲמֻקּוֹת כִּי לְפָנָי פְּטִירַת מֹשֶׁה הִרְאָהוּ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת מְקוֹמוֹ בְּגֵן עֵדֵן, וְלָכֵךְ רָמַז הַכְּתוּב בְּאִמְרוֹ: "עֲלֵה רֹאשׁ הַפְּסָגָה וְשֹׂא עֵינֶיךָ יָמָה וְצַפְנָה וְתִמְנָה וּמִזְרַחָה". "עֲלֵה רֹאשׁ הַפְּסָגָה" – עֲלֵה אֶל הָאוֹתִיּוֹת הַקּוֹדְמוֹת (=הִרְאִישׁוֹנוֹת) לְאוֹתִיּוֹת: פְּסָגָה, שְׁהֵן: בְּעֵד"ן.

וַיֵּשׁ לְהוֹסִיף וְלוֹמַר, כִּי מִשׁוּם שְׁכַדִּי לְהַכְּנִס לְגֵן הָעֵדֵן צְרִיכִים אֶת מִפְתַּח הָאָמֵן, וְכִפִּי שְׁאִמְרוּ חֲכָמִים (שֶׁבַת קִיט ב): "כָּל הָעוֹנָה אָמֵן בְּכָל כַּחוֹ פּוֹתְחִין לוֹ שְׁעָרֵי גֵן עֵדֵן, לְפִיכֵךְ נִרְמְזָה כָּאֵן אֵף עֲנִית אָמֵן, בְּכַף שְׂרָאִשֵׁי הַתְּבוֹת: "הַפְּסָגָה וְשֹׂא עֵינֶיךָ יָמָה", הֵם בְּגִימְטְרִיָּה אָמֵן. (מַגְלָה עֲמֻקּוֹת אָפֵן יב) כָּל הַמַּחְלָה אֲשֶׁר שְׁמַתִּי בְּמִצְרַיִם לֹא אֲשִׁים עָלֶיךָ"

מִסוֹפֵר עַל הַרמב"ם, אֲשֶׁר הִיָּה כִּידוּעַ רוּפָא בְּבֵית הַשּׁוּלְטָן בְּמִצְרַיִם. כָּל אוֹתָהּ הָעַת שֶׁשְׁמֵשׁ הַרמב"ם כְּרוּפָא בְּחֻצַּר הַשּׁוּלְטָן, לֹא חָלָה הַשּׁוּלְטָן, וְכָל מַחְלָה לֹא שָׁלְטָה בוֹ.

יוֹם אַחַד, קָרָא הַשּׁוּלְטָן לְרַמְבַּ"ם, וְאָמַר לוֹ: "בְּעֵצָם, מִנֵּיִן לִי לְדַעַת כִּי אָמְנָם רוּפָא מוֹמַחָה אֶתָּה? הָרִי, מָאֵז בּוֹאֵךְ לְכָאֵן לֹא הוֹכַחְתָּ כָּלֵל אֶת יְכוּלְתְּךָ, שֶׁהָרִי מְעוֹלָם לֹא חֲלִיתִי. מִי יַעֲרֹב לִי, אִפּוּא, שְׁכָאֲשֶׁר אַחְלָה תּוּכַל לְרַפְּאֵנִי?". הַשִּׁיב לוֹ הַרמב"ם: "הֲלֹא הָרוּפָא הַגְּדוֹל בְּאֵמַת הוּא הַקַּב"ה, כְּמוֹ שְׁנִיאָמַר: 'כִּי אֲנִי ה' רַפְּאֵךְ'. וְהָרוּפָא הַנֶּאֱמָן וְהַגְּדוֹל הַזֶּה אוֹמֵר בְּעֵצָמוֹ, שְׁעַקֵּב הִיּוֹתוֹ ה' רוּפְאֵךְ, יְכוּל הוּא לְהַבְטִיחַ לְעַמּוֹ, כִּי 'כָּל הַמַּחְלָה אֲשֶׁר שְׁמַתִּי בְּמִצְרַיִם לֹא אֲשִׁים עָלֶיךָ". "לָכֵן", סִיִּם הַרמב"ם אֶת דְּבָרָיו, "גְּדוּלָּה הִיא הוֹכַחַת יְכוּלְתּוֹ שֶׁל הָרוּפָא עַל-יְדֵי מְנִיעַת מַחְלּוֹת, יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר עַל-יְדֵי רִיפּוּי מִי שְׁכָבֵר חָלָה בְּהוֹן". נִהְיָה הַשּׁוּלְטָן מַחֲכֻמָּתוֹ וּפְקָחוֹתוֹ שֶׁל הַרמב"ם!

אָכֵן כֶּךָ! צְרִיכִים אָנוּ לְהַתְּפַלֵּל לְפָנָי הַקַּב"ה, שִׁמְנַע מֵאִיתָנוּ אֶת כָּל הַמַּחְלּוֹת וְהַצְּרוֹת, קוּדֵם בּוֹאֵן, כִּי 'לְעוֹלָם יִקְדִּים אָדָם תְּפִילָּה לְצָרָה', כְּדֵי שְׁלֹא תְבוֹא עָלָיו, וְהִיא מְעֻלָּה גְּדוּלָּה! "שֶׁבַת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל!"

בס"ד העלון מוקדש לעילוי נשמת אבי ועטרת ראשי – ציון מזרחי בן צביה נפטר בט"ו באב ת.נ.צ.ב.ה

פְּרַשְׁת הַשְּׁבוּעַ: וְאַתְחַנֵּן (שַׁבַּת נַחֲמו) "וְעַץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגֵּן" כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 18:54

ערש"ק טו' מנחם-אב תשע"ט (16.8.19) bnei-zion.com יציאת השבת: 20:03 ר"ת 20:44

הַפְּטָרָה: "נַחֲמוּ נַחֲמוּ עַמִּי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"עֲלֵה רֹאשׁ הַפְּסָגָה וְשֵׂא עֵינֶיךָ יָמָּה וְצַפְנָה וְתִמְנְנָה וּמִזְרְחָהּ וּרְאֵה בְּעֵינֶיךָ" (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

לְמַדְנּוּ מִדְּבַרֵי הָאֲרִיזוֹ"ל, בְּ"שַׁעַר הַכּוֹנּוֹת", שֶׁהִקְבִּ"ה מְשַׁפֵּיעַ לְכָל אִישׁ יִשְׂרָאֵל אֹרֶךְ יָמָי וְאֹרֶךְ מִקְיָהּ. אֹרֶךְ פְּנִימִי הוּא מָה שְׁנֹכְנֵס בְּתוֹךְ הָאָדָם (=מָה שֶׁהוּא מְסוּגָל לְסוּבְלוֹ). וְאִילוּ הָאֹרֶךְ הַמְקִיף הוּא אֹרֶךְ, שְׂאִין הָאָדָם מְסוּגָל לְסוּבְלוֹ בְּפָנָיִם, מִפְּאֵת גְּדוּלוֹ, וְלִכְּן הוּא מִקְיָה אֶת הָאָדָם מִבְּחוּץ.

וַיֵּשׁ לְהוֹסִיף מָה שְׂאוּמֵר עַל-כֶּף הַ"בְּנֵי יִשְׁשַׁכָּר" (תְּשׁוּרִי, מֵאֲמֵר י', סִימָן ז): "וְתִדְעַ, שְׁעַל-יְדֵי הָאֲרֵת אֹרֶךְ הַמְקִיף בּוֹרְחִים כָּל הַחַיִּצוֹנִים (=כּוֹחוֹת יֵצֵר הָרַע), כְּמָה דָּאֵת אֲמֵר (=כְּמוֹ שְׁפָתוֹב) (דְּבָרִים כח', י'): "וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם ה' נִקְרָא עָלֶיךָ וַיִּרְאוּ מִמֶּךָ". (כְּתוּב "נִקְרָא עָלֶיךָ" דְּוָקָא, שְׁוֵהוּ הָאֹרֶךְ הַמְקִיף).

מִקּוֹר דְּבָרָיו שֶׁל הַ"בְּנֵי יִשְׁשַׁכָּר" הוּא מִדְּבַרֵי רַבְּנּוּ הָאֲרִיזוֹ"ל, הַכּוֹתֵב (שַׁעַר הַכּוֹנּוֹת דף ב'): "אִין לְךָ דְּבַר שְׂדוּחָה אֶת הַקְּלִיפּוֹת (=כּוֹחוֹת הַטּוֹמְאָה) כְּמוֹ הָאֹרֶךְ הַמְקִיף, לְפִי שְׂאִין יְכוּלֵת בְּקְלִיפּוֹת לִינוּק וּלְהִיאָחוּז בְּאֹרֶךְ הַמְקִיף...".

נִקְדִים עוֹד מָה שְׂמִבְּאֵר הָאֲרִיזוֹ"ל, שֵׁישׁ אֹרֶךְ הַיּוֹצֵא מִן הָעֵינַיִם שֶׁל הָאָדָם, וְכַפִּי דְּבָרָיו הַקְּדוּשִׁים בְּ"עַץ חַיִּים" (שַׁעַר ח'): "מְצִינּוּ קֶצֶת כַּח בְּהַסְתַּכְּלוֹת הָעֵינַיִם... כְּעֵנִין בִּיצַת הַיַּעֲנָה, שְׁנוּלֵד הָאֲפָרוּחַ עַל-יְדֵי הַסְתַּכְּלוּתָהּ זְמַן מָה, בְּלִתִּי שֶׁתִּשָּׁבַע עַל הַבִּיצִים לְחַמְמָן, כְּמוֹ שְׂאֵר הָעוֹפּוֹת. וְזֶה יוֹרֵה (=מְלַמֵּד) הֵיזֵת (=שֵׁישׁ) כַּח מְמַשִּׁית בְּהַסְתַּכְּלוֹת הָעֵינַיִם".

לְפִי זֶה נִשְׁכִּיל לְהַבִּין בְּהַסְתַּכְּלוֹת שֶׁל רַשְׁעִים, שְׂמִכְנִיסִים עֵינַי רַעַה בְּמָה שְׂמִסְתַּכְּלִים, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב אֲצֵל בְּלַעַם הָרַשָּׁע (בְּמִדְּבָרֵי כו', ב'): "וַיִּשָּׂא בְּלַעַם אֶת עֵינָיו וַיִּרְא אֶת יִשְׂרָאֵל", וּפְרַשׁ רַש"י, שְׂבַלְעָם בְּקֶשׁ לְהַכְנִיס עֵינַי רַעַה בְּיִשְׂרָאֵל.

לְעוֹמֵת זֹאת, מְנַהֵיגֵי יִשְׂרָאֵל הֵם בְּבַחֲיִנַת עֵינַי הָעֵדָה, שְׂמִכְנִיסִים בְּרַכָּה בְּיִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (שִׁיר הַשִּׁירִים ז', ה'): "עֵינֶיךָ בְּרַכּוֹת בְּחַשְׁבוֹן". וְדַרְשׁוּ בְּמִדְּרַשׁ רַבָּה (שָׁם): "אֵלוּ סְנֵהֲדָרִין, שֶׁהֵם עֵינַיִם לְעֵדָה (=שְׂמִפְיָקִים מְעִינֵיהֶם בְּרַכּוֹת)". וְאִם בְּכָל הַצְּדִיקִים כֶּף, עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה בְּהַסְתַּכְּלוֹת הָעֵינַיִם שֶׁל מֹשֶׁה רַבְּנּוּ, שְׂיִצָּא מֵהֵן אֹרֶךְ גְּדוֹל שֶׁל קְדוּשָׁה עַל כָּל מָה שֶׁהִסְתַּכַּל עָלָיו.

וְזֹאת, כְּפִי שְׁכַתְּבַת הַ"קְּדוּשָׁת לוי": "אֵלֶּה פְּקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן הַמִּשְׁכָּן מִשְׁכַּן הָעֵדֻת אֲשֶׁר פָּקַד עַל פִּי מֹשֶׁה... הִנֵּה, אֲמָרוּ חו"ל (תְּעִנִּית ח', ב') 'אִין הַבְּרַכָּה שׁוֹרָה בְּדָבָר הַסְּפוּר וְהַשְּׁקוּל'. וְהִנֵּה כָּאֵן, בְּמִלְאֲכַת הַמִּשְׁכָּן, דְּנַעֲשֶׂה עַל-פִּי חַשְׁבוֹן וְעַל-פִּי מִידָה הַקְּצוּבָה. וְאֵף-עַל-פִּי-כֵן הֵיזֵת הַבְּרַכָּה שׁוֹרָה בְּהַ, דְּהִנֵּה כְּתִיב (שֶׁה"ש ז', ה') 'עֵינֶיךָ בְּרַכּוֹת בְּחַשְׁבוֹן'. וְהִנֵּה, שְׂרַשׁ עֵינַי רַעַה הוּא כְּמוֹ בְּלַעַם, דְּבְכָל מְקוֹם שֶׁנִּתֵּן עֵינָיו, הֵיזֵת מֵאֲרָה (=קְלָלָה) בְּאוֹתוֹ הַדְּבָר מַחְמַת דְּהַרְשָׁע הַסְתַּכַּל בְּאוֹתוֹ הַדְּבָר, הַפְּרִיד אוֹתוֹ מִשְׂרַשׁ הָעֵלְיוֹן שֶׁל מִקּוֹר הַחַיִּים. וְזֹאת, מַחְמַת שְׁהִיָּה לְהוֹט אַחַר אוֹתוֹ הַדְּבָר, וְהִיזֵת הַדְּבָר נַחֲשָׁב בְּעֵינָיו מֵאֵד, וְלֹא הַסְתַּכַּל בְּכַח הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֲשֶׁר בְּתוֹכוֹ.

אֲבָל, לְגַבֵּי זֶרַע יִשְׂרָאֵל כְּתִיב 'עֵינֶיךָ בְּרַכּוֹת בְּחַשְׁבוֹן' – אֵף בְּדָבָר שֵׁישׁ בּוֹ חַשְׁבוֹן, וּבְאֵ לִידַע מְנִיין וּמְסַפֵּר, אֵף עַל פִּי כֵן, אִינוּ מְזִיק הַסְתַּכְּלוֹת הַזֶּה, מַחְמַת שְׂאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי בְּכָל דְּבָר אֲשֶׁר רוּאָה וּמְסַכְּל, אִזּוּ רוּאָה בְּכַח הַבוּרָא אֲשֶׁר נִמְצָא בּוֹ. וּפְיִין שְׂמִדְּבִיק הַדְּבָר הַהוּא לְשׁוֹרְשׁוֹ, אִזּוּ בְּרָאִיָּה הִלּוּ מִמִּשְׁיָד בְּרַכָּה וּשְׂפַע מִמְקוֹר עֵלְיוֹן עַל הַדְּבָר הַהוּא. וְזֶה שְׁכַתְּוֵב 'עֵינֶיךָ בְּרַכּוֹת' – עֵינֶיךָ נַעֲשׂוּ כְּמוֹ בְּרַכּוֹת וּמְעִינּוֹת הַשְּׂפַע אֵף בְּדָבָר חַשְׁבוֹן (וְלִכְּן אֵל תִּקְרָא 'בְּרַכּוֹת', אֵלֶּה 'בְּרַכּוֹת'). וְזֶהוּ שְׁכַתְּוֵב: 'אֵלֶּה פְּקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן מִשְׁכָּן...'. בְּמִשְׁכָּן, שְׂנַמְנָה כָּל דְּבָר כְּמָה פְּעַמִּים, וְנַעֲשֶׂה בְּחַשְׁבוֹן, וְאֵף עַל פִּי כֵן, הֵיזֵת הַבְּרַכָּה וְהַשְׂכִּינָה שׁוֹרָה בְּהַ, וְאֲדַרְבֵּה שְׁהִיָּה הַמְנִיין צוֹרֵךְ גְּבוּהָ. וְזֶהוּ שְׁכַתְּוֵב: 'אֲשֶׁר פָּקַד עַל פִּי מֹשֶׁה...'. – מַחְמַת שְׂיִצָּא הַמְנִיין מִפִּי מֹשֶׁה, שְׁהִיָּה בְּדְבִיקוֹת וּבְקְדוּשָׁה עֵלְיוֹנָה. וְאֲדַרְבֵּה, עַל יְדוּ נְתוּסָפָה בְּרַכָּה".

מַעֲתָה נִרְאָה, כִּי זֶה מָה שְׂאֲמֵר הַקַּב"ה לְמֹשֶׁה: "רַב לְךָ" – הַקְּדוּשָׁה שְׁלָךְ גְּדוּלָּה מִשְׁלֵ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּדְבַרֵי הַ"חֲתָם סוּפֵר", וְלִכְּן "אֵל תּוֹסֵף דְּבַר אֵלֶי עוֹד בְּדָבָר הַזֶּה" – לְהִכְנֵס לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. אֵלֶּה, "עֲלֵה רֹאשׁ הַפְּסָגָה וְשֵׂא עֵינֶיךָ יָמָּה וְצַפְנָה וְתִמְנְנָה וּמִזְרְחָהּ" – כְּדִי לְהַקִּיף בְּקְדוּשָׁת עֵינֶיךָ אֶת כָּל אֶרְבַּע הַצְּדָדִים שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, "וּרְאֵה בְּעֵינֶיךָ כִּי לֹא תַעֲבֹר אֶת הַיַּרְדֵּן הַזֶּה" – תִּיּוֹכַח בְּעֵינֶיךָ שְׂאִינֶךָ יְכוּל לְהִכְנֵס לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. שְׂכָן, טוֹב יוֹתֵר שֶׁתִּשְׁמֹר עָלֶיָּהּ

מבחוץ, בבחינת אור מקיף. וזאת, על-ידי שתשפיע מקדושת עיניך על ארץ ישראל, מכיון שיש בך כְּדֵי לְגַרֵשׁ אֶת בַּעַל פְּעוֹר, הַבוֹרַח מִן הָאוֹר הַמְּקִיף שְׁלֶךְ. וְלָכֵן, "עֲלֵה רֹאשׁ הַפְּסָגָה וְשֵׂא עֵינֶיךָ יָמָּה וְצַפְנָה וְתִמְנָה וּמִזְרָחָה וְרֵאָה בְּעֵינֶיךָ" – כְּדֵי שְׁתַּמְשִׁיךְ בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל אֶת קְדוּשַׁת שְׁתֵּי עֵינֶיךָ, הַזְּכוּת וְהַטְּהוּרוֹת.

"וְאַתְחַנֵּן אֶל הַ בַּעַת הַהוּא לְאֹמֵר"

"אֵין חֲנוּן בְּכָל מְקוֹם אֲלֵא לְשׁוֹן מִתְּנַת חֲנָם, אִף עַל פִּי שֵׁישׁ לְהֵם לְצַדִּיקִים לְתַלּוֹת בְּמַעֲשֵׂיהֶם הַטּוֹבִים, אֵין מְבַקְשִׁים מֵאֵת הַמְּקוֹם, אֲלֵא מִתְּנַת חֲנָם" (רש"י)

עַל לְשׁוֹן הַפְּתוּב (איוב מא ג): "מִי הִקְדִּימֵנִי וְאֲשַׁלֵּם", דְּרָשׁוּ חֲכָמִים (ויק"ד כו ב), "מִי קָלֵס לְפָנַי עַד שְׁלֵא נָתַתִּי לוֹ נְשָׁמָה? מִי מֵל לְשָׁמִי עַד שְׁלֵא נָתַתִּי לוֹ בֵּן זָכָר? מִי עָשָׂה לִי מַעֲקָה עַד שְׁלֵא נָתַתִּי לוֹ גִּגַּי? מִי עָשָׂה לִי מִזוּזָה עַד שְׁלֵא נָתַתִּי לוֹ בֵּית?!"...

מִדְּבַרֵי הַמְּדַרְשׁ מִשְׁמַע שְׁאֵין אָדָם יָכוֹל לְתַלּוֹת בְּמַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים, שֶׁהָרִי לְכָל מַעֲשֵׂה טוֹב קֹדְמָה טוֹבָה שְׁנִתְּנָה לוֹ עַל יְדֵי בּוֹרֵא הָעוֹלָם, וְשְׁלֵא כְּדַבְרֵי רִשׁוֹ.

פִּרְשׁ הַכְּלִי יָקָר: אַכֵּן, אֵין כְּוִנַּת רִשׁוֹ שֶׁיִּכְוִלִים הַצַּדִּיקִים לְתַלּוֹת בְּמַעֲשֵׂים הַטּוֹבִים שֶׁעָשׂוּ, אֲלֵא שֶׁיִּכְוִלִים הֵם לְהַתְּפַלֵּל לְאַרְיִכוֹת יָמִים כְּדֵי שִׁיְהִיָּה סֶפֶק בְּיָדָם לְהוֹסִיף תּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים. וְעַל כֵּן שֶׁבָּחָה הַתּוֹרָה אֶת מִשְׁהָ, שֶׁבְּעֲנוּתוֹתָיו חָשַׁשׁ שְׁמָא לֹא יִקָּיֵם אֶת הַמְּצוּוֹת כְּרָאוּי, וְעַל כֵּן בִּקֵּשׁ מִתְּנַת חֲנָם.

כָּל יָמָיו הִשְׁתַּוָּקַק רַבִּי יִשְׂרָאֵל מִרוּזִין לְעֵלוֹת לְאַרְץ הַקְּדוֹשׁ, אִךְ לֹא עָלְתָה בְּיָדוֹ. פְּעַם רְאוּהוּ מִסְתּוֹבֵב בַּחֲדָרוֹ אָנָּה וְאָנָּה וּמְבַקֵּשׁ בְּהַתְּלַהֲבוֹת וּבַתְּחִנּוּנִים: "וְרַבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, הֲרִינִי מִבְּטִיחְךָ נְאֻמָּנָה שְׂאֵם תּוֹכְנִי לְעֵלוֹת לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל, לֹא אֲרָאָה בְּהָ רְעָה וְלֹא אֲדַבֵּר בְּהָ סֵרָה... מִתְּחִיב אֲנִי שְׁלֵא אֲתַרְעֵם עַל שׁוֹם דְּבַר שִׁירָאוֹ עֵינֵי בְּהָ וּבְלִבְדֵּי שְׁתֵּאֲפִשֵׁר לִי לְהַתְּיָשֵׁב בְּהָ!"

"וְאַתְחַנֵּן אֶל הַ בַּעַת הַהוּא לְאֹמֵר"

רַבֵּנוֹ זצ"ל (הַאֲדַמּוֹר הַגָּה"ק מִסְטֵרִיקוֹב זי"ע) הָיָה רָגִיל לְסַפֵּר מַעֲשֵׂה נִפְלָא, שֶׁשָּׁמַע מֵהֵרָחֵ"ח הַמְּפּוֹרָסִם, רַבֵּי נַחוּם יוֹאֵל הַלְּפָרִין ז"ל: מַעֲשֵׂה בְּסוּחַר, חֲסִיד קַרְלִין, שֶׁנִּסְעָה לְרַגֵּל מִסְחָרוֹ לְוִינָה, וְהוֹצִיָּךְ לְשִׁבוֹת שָׁם. הַחֲלִיט שֶׁיִּתְּפַלֵּל בְּשַׁבַּת בְּבֵית מְדַרְשׁוֹ שֶׁל הַרְבֵּי מִטְשׁוֹרְטְקוֹב. בְּיוֹם רַבִּיעִי, נִכְנָס אֶל הַקְּדוֹשׁ פְּנִימָה, כְּדֵי לְקַבֵּל בְּרַכַּת שְׁלוֹם, וּבִקְשָׁה, הוֹאִיל וּמִנְהַג קַרְלִין לְהַתְּפַלֵּל בְּקוֹל וּבְצַעֲקָה, שֶׁהַרְבֵּי לֹא יִקְפִיד, אִם כֵּן יִנְהַג. שָׁמַע הַרְבֵּי, וְהִגִּיב בְּקַפְּיָה: "אֵיזוֹ דְרָךְ זֶה לְצַעֲוֹק בַּתְּפִילָּה? וְהָרִי עוֹמֵד אֵתָּה לְפָנַי הַמְּלֵךְ, וַיֵּשׁ לְהַתְּפַלֵּל בְּשִׁקְטָה וּבְמוֹרָא. כֵּן מִנְהַגְנוּ, וְאֵין לְשִׁנוֹת!" חָשַׁב הַחֲסִיד בְּלִבּוֹ: 'לֹא אוּכַל לְבוֹא לְהַתְּפַלֵּל שָׁם'. אֲבָל, כְּשֶׁהִגִּיעָה שַׁבַּת, וְלֹא הָיָה לוֹ מְקוֹם אַחֵר, הִלֵּךְ לְהַתְּפַלֵּל שָׁם, וְהִשְׁתַּדַּל בְּכָל כּוֹחוֹ לְכַלּוֹא הַתְּלַהֲבוֹת וּלְרַסֵּן רַגְשׁוֹתָיו. אִךְ, בְּהִגִּיעוֹ לְ"נִשְׁמַת כָּל חַי", נִפְרְצוּ הַסְּכָרִים, שֶׁכַּח עוֹלָם וּמְלוֹאוֹ, וְצַעַק בְּכָל כּוֹחוֹ. לְאַחַר הַתְּפִילָּה חָלְשָׁה דַעַתּוֹ, שֶׁהִפֵּר צִוּוּיֹוֹ שֶׁל הַרְבֵּי, וְחָשַׁשׁ מִהַקְּפִדְתּוֹ. נִכְנָס שׁוֹב אֶל הַקְּדוֹשׁ פְּנִימָה, וּבִקֵּשׁ מִחִילָּה. הִשְׁתּוֹמַם הַרְבֵּי: "עַל מָה וְלָמָּה? אֲדַרְבְּהוּ הַצַּעֲקָה – אַחַת מִלְּשׁוֹנוֹת הַתְּפִילָּה הַיְאֵ! וְטוֹבָה הַתְּפִילָּה בְּצַעֲקָה מִתְּפִילָּה קְרָה וּקְפוּאָה!". הַחֲסִיד לֹא יָדַע אֶת נִפְשׁוֹ מִרׁוֹב תְּדַהֲמָה: "וְהֵלֵא הַרְבֵּי אָמַר...". חִיךְ הַרְבֵּי, וְעָנָה: "הֵלֵא תְבִין, כְּשֶׁבֵּא יְהוּדֵי בְּיוֹם רַבִּיעִי, וּמוֹדִיעַ מִרְאֵשׁ שֶׁבְּכּוֹנְנָתוֹ לְצַעֲוֹק בְּשַׁבַּת – חוֹבְתֵי לְהוֹדִיעוֹ שְׁאֵין זֶה מַעֲיָקָר הַתְּפִילָּה וְצַבִּינָה. אֲבָל, כְּשֶׁעוֹמֵד הוּא בַּתְּפִילָּה, וְלִבּוֹ עוֹבֵר עַל גְּדוּתָיו, וְנִגְדָּשׁ בְּצַעֲקָה – אֵין נֹאָה וּמְשׁוֹבָח כְּמוֹהוּ!!"

וְשִׁנְנַתֶּם לְבַנְיָה וְדַבַּרְתֶּם בָּם בְּשַׁבְּתֵךְ בְּבֵיתְךָ וּבְלִכְתֵּךְ בְּדֶרֶךְ וּבְשִׁכְבְּךָ וּבְקוֹמְךָ"

יְסוּד גָּדוֹל בַּחֲנוּךְ הַיְלָדִים אָמַר הַגָּאֹב"ד רַבֵּי יִצְחָק טוֹבִיָּה וַיִּסְלִיט"א בְּשֵׁם רַבּוֹ הַמְּשַׁגִּיחַ הַרַב דְּסַלְרֵ: הַדְּגֻמָּה הָאִישִׁית שְׂרוּאִים הַיְלָדִים אֲצֵל הוֹרֵיהֶם מִשְׁפִּיעָה עַל חֲנוּכָם יוֹתֵר מִכָּל שִׁיחַת מוֹסֵר וְהַתְּעוּרוֹת: כְּאֲשֶׁר רׁוֹאֵה הַיְלָד אֶת אָבִיו מִתְּפַלֵּל כְּרָאוּי, מְבַרֵךְ בְּרַכַּת הַמְּזוּן כַּהֲלַכְתָּה וְכִדּוּמָה, נִחְרַת הַדְּבַר בְּנִפְשׁוֹ וּמִשְׁפִּיעַ עַל עֵתִידוֹ בְּאִפְן הַטּוֹב בְּיוֹתֵר. לְזוֹאת רְמַז הַפְּתוּב שֶׁלְּפָנֵינוּ: כִּיצַד תִּקָּיֵם כְּרָאוּי אֶת מִצְוֹת "וְשִׁנְנַתֶּם לְבַנְיָה"? וְהַתְּשׁוּבָה הַיְאֵ: בְּאִמְצָעוֹת "וְדַבַּרְתֶּם בָּם בְּשַׁבְּתֵךְ בְּבֵיתְךָ וּבְלִכְתֵּךְ בְּדֶרֶךְ...". שְׁתַּנְהַג כֵּן אֵתָּה עֲצֻמְךָ בְּבֵית וּבַחוּץ. בְּאַחַת מְדַרְשׁוֹתָיו הוֹסִיף וְסַפֵּר הַגָּאֹב"ד: "הוֹרֵי נִפְטְרוּ בְּצַעֲרוֹתַי עוֹד בְּטֵרֵם הַגַּעֲתִי לְמִצְוֹת. אֵינֶנִּי זוֹכֵר מֵהֵם הַרְבֵּה, אִךְ עֲבָדָה אַחַת לֹא תִשְׁכַּח מִמֶּנִּי לְעוֹלָם: פְּעַם הַבְּחִנְתִּי כִּיצַד מְבַרֵךְ אָבִי בְּרַכַּת הַמְּזוּן כְּאֲשֶׁר מְבַרְכָה לְבִרְכָה הַלְכוֹ רַגְשׁוֹתָיו וְגָאוּ, עַד שֶׁבְּבִרְכַּת 'רַחֵם נָא' הַתְּעַלְף מִרַב הַצַּעַר הַעֵז שֶׁחָשׂ עַל חֲרַפְּן הַבֵּית, וְנִאֲלָצוּ בְנֵי הַבֵּית לְהוֹצִיאֵו לַחוּץ כְּדֵי לְעוֹרְרוֹ. שַׁבַּת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל!"

בס"ד העלון מוקדש לעילוי נשמת אבי ועטרת ראשי – **ציון מזרחי בן צביה נפטר בט"ו באב ת.נ.צ.ב.ה.**

פרשת השבוע: ואתחנן (שבת נחמו) "ועץ החיים בתוך הגן" כניסת השבת: 18:54

ערש"ק טו' מנחם-אב תשע"ט (16.8.19) bnei-zion.com **יציאת השבת: 20:03** ר"ת 20:44

הפטרה: "נחמו נחמו עמי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד"

על מצות "קריאת שמע" שאנו מקימים באהבה פעמיים בכל יום ("שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד"), מגלים לנו חז"ל, שיעקב אבינו תקן מצוה זו לישראל. וזאת, כפי שמצינו מאמר נפלא בגמרא (פסחים נו, עא): "אמר רבי שמעון בן לקיש: ויקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים – בקש יעקב לגלות לבניו קץ הימין, ונסתלקה ממנו השכינה. אמר (יעקב): שמה חס ושלוש יש במטתי (=בזרעי, בבני) פסול? פאברהם שיצא ממנו ישמעאל, ואבי(=יצחק) שיצא ממנו עשו?"

אמרו לו בניו: 'שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד'. (פלומר), כשם שאין בלבך, אלא (אל) אחד, כך אין בלבנו אלא (אל) אחד. באותה שעה פתח יעקב אבינו ואמר: 'ברוך, שם כבוד מלכותו, לעולם ועד'... (ו)התקינו, שיהיו אומרים אותו **בחשאי**."

(וכפי שכתב הרמב"ם בספרו "היד החזקה" (הלכות קריאת שמע פ"ה ה"ד): "הקורא קריאת שמע, כשהוא גומר פסוק ראשון, אומר בלחש: 'ברוך, שם כבוד מלכותו, לעולם ועד'... ולמה קורין כן? (אלא), מסורת היא בידינו, שבשעה שקבץ יעקב אבינו את בניו במצרים, בשעת מיתתו, צום וזרום על יחוד השם ועל דרך ה'"). והנה, הגם שאין לנו השגה בנעם שיח סוד שרפי קדש של יעקב אבינו ובניו השבטים, שבטי-יה, מכל מקום, ראוי לנו לדרוש מעט את עמק דבריהם של יעקב אבינו ובניו.

על-כן, צריכים אנו להבין, מדוע תקנו לנו חז"ל לומר 'ברוך, שם כבוד מלכותו, לעולם ועד' בלחש/בחשאי? פתח דברינו יאיר בכונה הנשגבה שצריך לכוון בפסוק הראשון, "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד", לקבל עלינו על מלכות שמים, לעשות כל מעשינו בלתי לה' לבדו, בלי שום פניות. שהרי, מבואר בגמרא: "אמרו לו בניו: 'שמע ישראל, ה' אלקינו, ה' אחד'. (פלומר), כשם שאין בלבך, אלא (אל) אחד, כך אין בלבנו אלא (אל) אחד". פלומר, אין בלבנו שום כונה אחרת, "אלא (אל) אחד" – בלתי לה' לבדו.

עתה, יומתק להבין מה שצונו הקב"ה לקרוא קריאת שמע באהבה פעמיים ביום – שחרית וערבית – כדי לפתוח את היום בקבלת על מלכות שמים – "ה' אלקינו ה' אחד" – ולהראות שאין בלבנו אלא אחד, ולעבוד את ה' במשך כל היום, בלתי אליו יתברך לבדו, כפי ששנינו במסכת אבות (פ"ב מ"ב): "וכל מעשיך יהיו לשם שמים". וכן לקרוא "קריאת שמע" בערב, כדי לסים את היום בקבלת על מלכות שמים, ולגלות שאין בלבנו אלא אחד. שכן, כתב ה"נעם מגדים" ("האזינו"), שכאשר אדם עובד את ה' בתורה ובתפילה ברבים, עלול הוא בנקל לבוא לידי עבודת ה' מתוך פניות ומחשבת פיגול, שיאמרו עליו הבריות שהוא חסיד גדול וחשוב, ועובד את ה' כראוי.

וכבר כתב על-כך "חובת הלבבות", שדבר זה גרוע יותר מעובד **עבודה זרה**. שכן, אדם העובד עבודה זרה (רחמנא לצלן) עובד רק **אליל אחד**. לעומת זאת, מי שעובד רק כדי שיאמרו עליו הבריות, שהוא "גדול, חסיד וירא שמים" עובד **הרבה אלילים**, שהרי הוא רוצה למצוא חן בעיני כל בני האדם.

הנה פי כן, מבואר היטב ענין קבלת על מלכות שמים בפסוק הראשון של "קריאת שמע". פי, בהיותנו מעידים "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד", הנה, בכך אנו מקבלים עלינו על מלכות שמים, לעבוד את ה' בכונה טהורה, בלתי לה' לבדו, בלי שום פניות לעצמנו, או למצוא חן בעיני הבריות. ואם חלילה כן, הרי יש בכך **פגם** באחדותו יתברך.

על-פי האמור יפתח לנו פתח להבין מה ששנינו בגמרא (ברכות ה'): "אמר רבי שמעון בן לקיש: לעולם ירגיו אדם יצר טוב על יצר הרע. אם נצחו מוטב. ואם לאו – יעסק בתורה, שנאמר: 'אמרו בלבבכם'. אם נצחו מוטב, אם לאו – יקרא קריאת שמע..."

ולכאורה יפלא מאד על הפתוב: איך אפשר שאדם עוסק בתורה ולא מנצח את יצר הרע? הלא הקב"ה בכבודו

ובעצמו אמר לישראל: "בני, בראתי יצר רע, ובראתי לו תורה (כ)תבלין, ואם אתם עוסקים בתורה – אין אתם נמסרים בידו?"

באר זאת ה"פנים יפות", ואמר, שכאן מדובר כאשר האדם עוסק בתורה שלא לשמה. ואז, אין בכח התורה הזאת כדי להגן עליו מהיצר הרע. ולכן "אם נצחו (את יצר רע) מוטב, אם לאו – יקרא קריאת שמע" – דהינו, שיקבל עליו לעסוק בתורה לשם "ה' אלקיניו ה' אחד" – ועל-ידי כך יוכל לעסוק בתורה ולנצח את היצר.

ומה טוב ומה נעים לבאר בזה את מנהגם של ישראל, עם קדושים, לכסות את העינים בפסוק "שמע ישראל". המקור לכך מופיע ב"שלחן ערוך" (או"ח סימן סה): "נוהגין ליתן ידיהם על פניהם בקריאת פסוק ראשון, כדי שלא יסתכל בדבר אחר, שמונעו מלכוון". וכתב על-כך ב"שערי תשובה" (אות ג'): "ומה שכתב בשלחן ערוך 'על פניהם', רצונו לומר על העינים. וכן כתב ב'פרי עץ החיים' (האריו"ל, שער ק"ש פ"ח): 'יסגור עיניו בידו הימנית'". ועל-כך, אומר ה"נעם מגדים", מזהיר הכתוב (ישעיה סד, ג'): "עין לא ראתה אלהים וזולתך". דהינו, עובד ה' אמיתי צריך לציר במחשבתו, ששום עין של הבריות אינה רואה את עבודתו ("עין לא ראתה") – אלא, רק הוא יתברך, הקב"ה, עומד עליו ורואהו ("אלהים וזולתך"). ועל-ידי שיחשוב האדם כך, יוכל לעבוד את ה' עבודה זכה וטהורה, בלי שום פניות.

בדרך זו הוא מפרש גם את הכתוב (דברים לבי, יב): "ה' בך ינחנו, ואין עמו אל נכר (=זר)". דהינו, כאשר הקב"ה עוזר לאיש ישראל, הרוצה לעבוד את ה' עבודה תמה וטהורה ללא פניות – הנה, אפילו שהאדם נמצא בין הרבים, יכול האדם להתבודד, ולהרגיש כאילו הוא נמצא לבד, ואין איש רואהו, כי אם הקב"ה בלבד, וזהו ה' בך ינחנו". ואם יעבוד האדם את ה' בצורה הזאת (=בך), זוכה הוא על-ידי כך ש"אין עמו אל נכר" – דהינו, לא יהיו לו שום פניות או מחשבת פיגול שלא לשמה, בבחינת "אל נכר" (=עבודה זרה).

וזהו פרוש הכתוב: "ה' בך ינחנו": כאשר איש ישראל משתוקק לעבוד את ה' לשמו, מנחה אותו הקב"ה שיוכל לעבוד את ה' כאילו הוא בך, אפילו כאשר הוא נמצא בתוך הרבים. ועל-ידי כך הוא זוכה ל"אין עמו אל נכר" – שאין לו שום פניות או מחשבות שלא לשמה, שהן בבחינת "אל נכר".

הנה כי כן, יאירו עינינו להבין את מנהג ישראל לכסות את העינים בשעת "קריאת שמע". שכן, מאחר ופונת קריאת שמע היא ללכת בדרכו של יעקב אבינו, לעבוד את ה' לשמו יתברך, בבחינת "ה' אלקיניו, ה' אחד" – לכן אנו מכסים את העינים בשעת קריאת שמע, לרמוז שאנו מקבלים על עצמנו לעבוד את ה' יתברך, בבחינת "עין לא ראתה אלהים וזולתך". (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן) "ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך"

מפרסמת היא השאלה: הלוא ה"אהבה" הנה רגש המתעורר בלב האדם, וכיצד נתן לכפות את האדם לאהב את אלקיו? תרץ הגאון רבי עקיבא איגר על פי לשון הכתוב במשלי (כז יט) "כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם" שאותו באר רש"י (שם) לפי מה שאדם יודע שחברו אוהבו כן הוא מראה לו פנים". כיון שאנו מכירים באהבה היתרה שאוהבנו הקדוש ברוך הוא, לפיכך נתן לצוותנו על אהבתו, שהרי "כמים הפנים לפנים". מטעם זה מקדימים אנו לקריאת שמע את ברפת: "הבוחר בעמו ישראל באהבה" בשחרית, ו"אוהב עמו ישראל" בערבית, כי על ידי ההכרה באהבתו יתברך אלינו, תתעורר בלבנו אהבת ה' כמים הפנים לפנים.

ושננתם לבניך ודברת בם בשבתך בביתך ובכלכתך בדרך ובשכבך ובקומך

יסוד גדול בחנוך הילדים אמר הגאב"ד רבי יצחק טוביה ויס שליט"א בשם רבו המשגיח הרב דסלר: הדיגמה האישית שרואים הילדים אצל הוריהם משפיעה על חנוכם יותר מכל שיחת מוסר והתעוררות: כאשר רואה הילד את אביו מתפלל כראוי, מברך ברפת המזון כהלכתה וכדומה, נחרת הדבר בנפשו ומשפיע על עתידו באופן הטוב ביותר. לזאת רמז הכתוב שלפנינו: כיצד תקים כראוי את מצות "ושננתם לבניך"?

והתשובה היא: באמצעות "ודברת בם בשבתך בביתך ובכלכתך בדרך..." שתנהג כך אתה עצמך בבית ובחוץ. באחת מדרשותיו הוסיף וספר הגאב"ד: "הורי נפטרתי בצעירותי עוד בטרם הגעתי למצוות. אינני זוכר מהם הרבה, אך עבדה אחת לא תשכח ממני לעולם: פעם הבחנתי כיצד מברך אבי ברפת המזון כאשר מברכה לברכה הלכו רגשותיו וגאו, עד שבברכת רחם נא' התעלה מרב הצער העז שחש על חרבן הבית, ונאלצו בני הבית להוציאו לחוץ כדי לעוררו. שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

בס"ד העלון מוקדש לעילוי נשמת אבי ועטרת ראשי – **ציון מזרחי בן צביה נפטר בט"ו באב ת.נ.צ.ב.ה**

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ: וְאַתְחַנֵּן (שַׁבַּת נַחֲמוּ) "וְעַץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגֵּן" כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 18:54

ערש"ק טו' מנחם-אב תשע"ט (16.8.19) bnei-zion.com **יציאת השבת: 20:03** ר"ת 20:44

הַפְּטָרָה: "נַחֲמוּ נַחֲמוּ עַמִּי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיִּתְעַבֵּר ה' בִּי לְמַעַנְכֶם"

על הכתוב, "וַיִּתְעַבֵּר ה' בִּי לְמַעַנְכֶם... וַיֹּאמֶר ה' אֵלַי... עֲלָה רֹאשׁ הַפְּסָגָה... וּרְאֵה בְעֵינַיִךְ כִּי לֹא תַעֲבֹר אֶת הַיַּרְדֵּן הַזֶּה... וַנִּשָּׁב בְּגֵיא מוֹל בֵּית פְּעוֹר. וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל שְׁמַע אֶל הַחֲקִים", שואל ה' אור החיים" הקדוש: מדוע מופיע הכתוב **"וַנִּשָּׁב בְּגֵיא מוֹל בֵּית פְּעוֹר"** באמצע שני עניינים? שהרי, לכאורה אין קשר בין זה לבין מה שכתוב לפני (שם אמר הקב"ה למשה "כי לא תעבר את הירדן הזה"), וגם לא למה שכתוב לאחר מכן ("ועתה ישראל שמע אל החקים").

אלא, מתרץ ה' אור החיים" הקדוש, שהכתוב כאן **"וַנִּשָּׁב בְּגֵיא מוֹל בֵּית פְּעוֹר"** רוצה לרמוז לנו על הטעם, מדוע לא עבר משה את הירדן.

הנה, כתוב ("וזאת הברכה"): **"וַיִּמַּת שֵׁם מֹשֶׁה עֶבֶד ה'... וַיִּקְבֹּר אֹתוֹ בְּגֵי בְּאֶרֶץ מוֹאָב מוֹל בֵּית פְּעוֹר"**. ושנינו על-כך בגמרא (סוטה יד): **"מִפְּנֵי מָה נִקְבַּר מֹשֶׁה אֶצֶל בֵּית פְּעוֹר? (אֵלָּא), כְּדִי לְכַפֵּר עַל מַעֲשֵׂה פְּעוֹר"**. וכתבו התוספות שם: **"וּמְדַרְשׁ אַגְדָּה בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה, בַּעַת שֶׁחֲטָאוּ יִשְׂרָאֵל בְּבִנּוֹת מוֹאָב, בְּאוֹתוֹ פְּרָק(=זָמַן), בֵּית פְּעוֹר עוֹלָה לְמַעְלָה, כְּדִי לְקַטְּרַג וּלְהַזְכִּיר (אֵת) עוֹן יִשְׂרָאֵל, וְכִשְׁהוּא רוֹאֵה (אֵת) קִבְרוֹ שֶׁל מֹשֶׁה (מִמּוֹלוֹ) – (מִיַּד הוּא) חוֹזֵר וְשׁוֹקֵעַ. (שָׁכַן) מֹשֶׁה רִבְּנוֹ שָׁקַעוּ בְּקִרְקַע עַד חוֹטְמוֹ, וְכָל שָׁעָה שְׁעוֹלָה (בֵּית פְּעוֹר) חוֹזֵר וְנִשְׁקַע לְמִקּוֹם שֶׁשָׁקַעוּ מֹשֶׁה רִבְּנוֹ"**.

נמצאנו למידים, כי מה שכתוב **"וַנִּשָּׁב בְּגֵיא מוֹל בֵּית פְּעוֹר"** מתקשר עם מה שאמר לו הקב"ה מקודם: **"כי לא תעבר את הירדן הזה"**. שכן, הכתוב בא לפרש, שהטעם של **"וַנִּשָּׁב בְּגֵיא מוֹל בֵּית פְּעוֹר"**, הוא כדי שאם יתעורר בית פעור לעלות למעלה כדי **לְקַטְּרַג** על ישראל, אזי כשיראה את קברו של משה, יחזור וישקע בקרקע עד חוטמו.

בדרשות ה"חתם סופר" (חלק ג' דף פא) מפרש ה' אור החיים" הקדוש ענין זה על-פי הכתוב בפרשת וזאת הברכה: **"וַיַּעַל מֹשֶׁה מֵעֶרְבַת מוֹאָב אֶל הַר נָבוֹ רֹאשׁ הַפְּסָגָה... וַיִּרְאֵהוּ ה' אֵת כָּל הָאָרֶץ... עַד הַיַּם הָאֲחֵרוֹן"**. ודרש ה' ספרי" על פסוק זה: **אֵל תִּקְרָא 'עַד הַיַּם הָאֲחֵרוֹן', אֵלָּא 'עַד הַיּוֹם הָאֲחֵרוֹן'. מְלַמֵּד, שֶׁהֲרָאֵהוּ (הַקַּב"ה) אֵת כָּל הָעוֹלָם כְּלוּ מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא עַד שִׁיחִיו הַיְמִיתִים"**.

מעתה, אומר ה' חתם סופר", כיון שמשנה רבנו השתוקק להיכנס לארץ ישראל כדי להילחם שם נגד עם **הַקְּלִיפּוֹת** (=כוחות הטומאה) הסובבים את הארץ – לכן אמר לו הקב"ה: **בְּשִׁלְמָא(=נִיחָא) אִם יִתְנַהֲגוּ יִשְׂרָאֵל כְּרְאוּי וַיִּשְׂאָרוּ בְּאֶרֶץ, וְדַאי שְׂרְאוּי אִתָּהּ לְהִיכְנֵס לְאֶרֶץ, כְּדִי לְהַכְנִיעַ אֵת הַקְּלִיפּוֹת. אֲבָל, כִּיּוֹן שְׁעֵתִידִים יִשְׂרָאֵל לְחַטּוֹא, וְלֵאחֵר מִכֵּן לְלַכֵּת לַגּוֹלָה, הֲלֹא טוֹב שֶׁתִּקְבַּר כְּאֵן, בְּגֵיא מוֹל בֵּית פְּעוֹר, כְּדִי לְהַכְנִיעַ אֵת הַקְּלִיפּוֹת הַגְּדוֹלָה שֶׁל בַּעַל פְּעוֹר, כְּדִי שְׁלֹא תִצְטַרֵּף קְלִיפָה זו לְשֵׂאֵר הַקְּלִיפּוֹת, שְׂאֵז הֵן בִּיחַד יְכוּלוֹת לְכַלּוֹת (חֲלִילָה) אֵת בֵּית יִשְׂרָאֵל.**

וזהו שאמר לו הקב"ה: **"עֲלָה רֹאשׁ הַפְּסָגָה וְשֹׂא עֵינֶיךָ יְמָה וְצַפְנָה וְתִמְנָה וּמִזְרְחָה"** – הסתפל על העתיד, ותראה שישראל עתידים ללכת לגולה. **"וּרְאֵה בְעֵינַיִךְ כִּי לֹא תַעֲבֹר אֶת הַיַּרְדֵּן הַזֶּה"** – תביט בעיניך ותבין כי יותר טוב שלא תעבור את הירדן, ולכן – מסים הקב"ה ואומר למשה: **"וַנִּשָּׁב בְּגֵיא מוֹל בֵּית פְּעוֹר"**. דהינו, עדיף שאני ואתה(=הקב"ה ומשה) **"נִשָּׁב בְּגֵיא מוֹל בֵּית פְּעוֹר"** – כדי להכניעו, על מנת שלא יוכל **לְקַטְּרַג** על ישראל.

פירוש זה של ה' אור החיים" הקדוש וה' חתם סופר" מובא גם ב"עבודת ישראל" למגיד הקדוש מקוונניץ זיע"א, וכלשונו הקדושה: **"וַנִּשָּׁב בְּגֵיא מוֹל בֵּית פְּעוֹר... כְּלוֹמֵר, הַקַּב"ה אָמַר לוֹ(=לְמֹשֶׁה): אֲנִי וְאַתָּה נִשָּׁב בְּגֵיא וְנִשְׂאָר בְּיַחֲוֹד עֲלִיוֹן. כִּי הַקַּב"ה מִתְיַחַד עִם נִשְׁמַת מֹשֶׁה בְּתַעֲנוּג עֲלִיוֹן נִפְלֵא"**.

ומוסיף ה' עבודת ישראל" ואומר, כי ביטול קליפת בעל פעור על-ידי קברו של משה הוא בכח נ' שערי הבינה, וכלשונו הקדושה: **"וּמְרוֹמוֹ בְּמִלַּת 'וַנִּשָּׁב' נוֹטְרִיקוֹן נ' שְׁעָרֵי בִינָה... מוֹל בֵּית פְּעוֹר – כִּי 'מוֹל' פִּירוּשׁוֹ לְשׁוֹן פְּרִיתָה**

8
(כמו למול תינוק)... שעל-ידי קבורת משה רבנו, עליו השלום, בחוץ לארץ, נגד בית פעור, הוא יכרית (את) **בַּח הַרְשָׁעָה**, (ש)כְּעֵשֶׂן תְּכַלֶּה בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ". אָמֵן. (על פי "אוֹרֵה שֶׁל תּוֹרָה" לְהַר"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

"אָנִי" רֵאשִׁי תִיבוֹת נִיצוּץ יַעֲקֹב אַבִּינוּ

מדוע בחר רבנו הקדוש, רבי יהודה הנשיא, להתחיל את התורה שבִּעַל-פֶּה דוֹקָא בְּמִצְוֹת "קְרִיאַת שְׁמַע"? כְּפִי שְׁכָתוּב בְּמִשְׁנָה הַרְאִשׁוֹנָה שֶׁבַתּוֹרָה שְׁבַע-עַל-פֶּה (בְּרִכּוֹת ב'): "מֵאִמְתֵּי קוֹרִין אֶת שְׁמַע בְּעִרְבִית? (=מֵאִיזָה זְמַן אֶפְשָׁר לְקַרֹּא אֶת "קְרִיאַת שְׁמַע"?)".

וַיֵּשׁ לֹמֵר, שֶׁהֵייתָ וְרַבְּנֵי הַקְּדוֹשׁ הָיָה נִיצוּצוֹ שֶׁל יַעֲקֹב אַבִּינוּ, וּמֵאַחַר וַיַּעֲקֹב אַבִּינוּ תִקַּן אֶת "קְרִיאַת שְׁמַע" לְפָנֵי פְטִירָתוֹ, עַל-כֵּן פֶּתַח גַּם רַבְּנֵי הַקְּדוֹשׁ, גְּלוּל יַעֲקֹב אַבִּינוּ, דוֹקָא בְּמִצְוֹת "קְרִיאַת שְׁמַע".

לְכֵן, כְּאֲשֶׁר בִּקֵּשׁ רַבְּנֵי הַקְּדוֹשׁ לְהַבִּיעַ אֶת דַּעְתוֹ בְּהִלְכָּהּ, הָיָה נוֹהֵג לֹמֵר "אוֹמֵר אָנִי" – "אָנִי" רֵאשִׁי תִיבוֹת נִיצוּץ יַעֲקֹב אַבִּינוּ. כְּלוּמֵר, לֹא בְּכַח חוֹכְמַתִּי וְתִבּוּנַתִּי אָנִי אוֹמֵר כֵּן, אֲלֹא בְּכַח הַנִּיצוּץ שֶׁל יַעֲקֹב אַבִּינוּ שֶׁבְּקִרְבִּי, שֶׁהִיָּה עֲמוּד הַתּוֹרָה, אוֹמֵר אָנִי זֹאת.

עֵינֵיכֶם הֲרֹאוֹת אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה ה' בְּבַעַל פְּעוֹר... הַשְּׁמִידוֹ ה' אֱלֹהֶיךָ מִקְרָבךָ

קָהַל הַמְּלֹאִים הַתְּהַלֵּךְ שְׁפוּף אַחַר מִיטְתוֹ שֶׁל ר' זְרַח, מִנְכַּבְּדֵי הַקָּהַל בְּעִיר אוֹסְטְרוֹ שְׁבַגְלִיצְיָה. אֶהוּב עַל הַמְּקוֹם, וְנָח לְבָרִיּוֹת – הָיָה ר' זְרַח – כְּפֹו פֶרֶשׁ לְעֵנִי, וַיְדוּ שְׁלַח לְאַבְיוֹן, כָּל נִצְרָךְ וְכָל דָּל מִצֵּא אֲצִלוֹ אֲנִי קִשְׁבַת, וַיְד מוֹשֶׁטֶת לְעוֹרָה. חֲבוּרַת הַמְּלֹאִים הַתְּקַרְבָּה אֶל שְׁעָרֵי בֵּית הָעֲלָמִין הַיהוּדִי, שֶׁם כָּבַר נִכְרָה קִבְרוֹ שֶׁל ר' זְרַח, סְמוּךְ לְזִקְנֵי וַחֲשׂוּבֵי הַקָּהֵלָה לְדוֹרוֹתֶיהָ.

בְּעוֹדָם צוֹעְדִים, חָלְפוּ עַל-פָּנֵי הַכְּנֶסֶה הַמְּקוּמֵית, שְׁשֵׁתִי וְעָרַב עָנַק הַתְּנוּסָס מַעֲלִיָּה בְּתִיעוּב, תוֹךְ שֶׁהֵם מְמַלְמְלִים: "שִׁקֵּץ תִּשְׁקָצְנוּ וְתַעֲב תִּתְעַבְנוּ כִּי חָרָם הוּא".

אוֹלָם, אִז אֲרַע לְפָתַע מְאוּרַע מְשׁוּנָה בִּיּוֹתֵר: פְּעֻמוֹנֵי הַכְּנֶסֶה הַחֲלוּ לְצַלְצֵל בְּעוֹז, וּמִיֵּן רוּחַ שֶׁל טוּמְאָה חֲדָרָה לְלִבָּבוֹת. כְּמָה מִן הַמְּלֹאִים פָּרְשׁוּ מִן הַלְוִיָּה, וְנִכְנְסוּ הַיִּשָּׁר אֶל הַכְּנֶסֶה, שֶׁם פָּגְשׁוּ בְּאַנְשֵׁי הַכְּמוּרָה, וְלִמְרָבָה הַתְּדַהְמָה נִגְשׁוּ אֵלֵיהֶם, וּבִקְשׁוּ לְהַמִּיר אֶת דָּתָם...!

מֵאֵז, חוֹר הַמְּאוּרַע עַל עֲצָמוֹ שׁוּב וְשׁוּב. הַדְּרָךְ הַיְחִידָה לְבֵּית הָעֲלָמִין הַיהוּדִי עֲבָרָה סְמוּךְ לְבֵּית טוּמְאָה זֶה, וְלֹא הִיָּתָה לִיהוּדֵי הָעִיר בְּרִירָה, אֲלֹא לְחֻלּוֹף לִידוֹ. בְּכָל לְוִיָּה הָיָה פְּעֻמוֹנֵי הַכְּנֶסֶה מִתְחִילִים לְהִרְעִישׁ בְּקוֹלֵי קוֹלוֹת, וּבְכַף לְגָרוֹם, בְּכַח טוּמְאָתָם, לִיהוּדִים תְּמִימִים לְהִיפְנֵס פְּנִימָה וּלְהַשְׁתַּמֵּד, רַחֲמֵנָא לִיצְלָן.

בְּעַת הַהִיא כְּהֵן כָּרַב הָעִיר הַגָּאוֹן הַקְּדוֹשׁ רַבִּי שְׁמוּאֵל אֱלִיעֶזֶר אֵיידֵל'ס, שְׁנוּדַע בְּחִיבוּרוֹ הַגְּדוֹל עַל הַש"ס, "חִידוּשֵׁי הַלְכוֹת וְאַגְדוֹת מֵהַרש"א". לְבוֹ הַתְּמַלָּא צַעַר רַב עַל הַתּוֹפְעָה הַמְּחַרֶּינָה, וְהוּא לָחַם בְּכָל כּוֹחוֹ כְּדִי לְהַכְנִיעַ אֶת הַטוּמְאָה הַזֹּאת. יוֹם אֶחָד, נִחְרְדָה אוֹסְטְרוֹ הַיהוּדִית לְמִשְׁמַע הַבְּשׂוּרָה הַקְּשָׁה, כִּי נִשְׁבָּה אֲרוֹן הָאֱלֹקִים. הַמַּהֲרֵש"א

הַקְּדוֹשׁ – שֶׁהָיָה נֶעְרָץ עַל כָּל בְּנֵי עִירוֹ, הִירָאִים וְהַשְּׁלָמִים – הַסְתַּלַּק לְבֵּית עוֹלָמוֹ! (לְפָנֵי כ-386 שָׁנִים) הַמַּהֲרֵש"א בִּקֵּשׁ, לְפָנֵי עֲלִיתוֹ לְגַנְזֵי מְרוּמִים, כִּי יִנְיָחוּ עַל מִיטְתוֹ בְּעַת הַלְוִיָּתוֹ אֶת חִיבוּרוֹ הַגְּדוֹל עַל הַש"ס (שְׁבָאוֹתָם יָמִים טָרָם סוּפָח אֶל כְּרִכֵּי הַגְּמָרָא).

בְּאוֹתוֹ יוֹם לְבִשָּׁה אוֹסְטְרוֹ אֲבָל. כָּל הַחֲנוּיּוֹת נִסְגְּרוּ, וְהִיתְמוֹת הוֹרְגָשָׁה עַל-פָּנֵי הַכָּל. הַמוֹנִים נִהְרָו אֶל בֵּית מְדַרְשׁוֹ שֶׁל רַבִּי שְׁמוּאֵל אֱלִיעֶזֶר, שָׁבוּ נִהַג לְהַשְׁקוֹת מִתּוֹרָתוֹ לְתַלְמִידָיו, וּמִשָּׁם הַחֵל מְסַע הַהֲלוּיָהּ. כְּפִי שֶׁבִּקֵּשׁ הַמַּהֲרֵש"א, הַנִּיחוּ עַל מִיטְתוֹ אֶת סִפְרוֹ, וְהָעִיר כָּלָה לִוְתָה אֶת גְּדוֹל הַדוֹר אֶל מְקוֹם מְנוּחָתוֹ.

מִתִּיחוֹת גְּדוֹלָה הוֹרְגָשָׁה עַל-פָּנֵי הַמְּלֹאִים, שְׁעָה שֶׁחָלְפוּ עִם מִיטְתוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק סְמוּךְ לְכְּנֶסֶה הַמְּפוֹרְסָמָת, אֲשֶׁר כָּל בְּאִיָּה לֹא יִשׁוּבוּן, וְאֲשֶׁר הַפִּילָה אֶת חִיתָתָה עַל יְהוּדֵי הָעִיר: מָה יִקְרָה עִכְשָׁיו?

וְרֵאָה זֶה פְּלֵא: בְּרַגְעַ שְׁבוּ עֲבָרָה הַמִּיטָה, וְעֲלִיָּה גוּפוֹ הַטְּהוֹר שֶׁל רַבִּי שְׁמוּאֵל אֱלִיעֶזֶר, לְיַד מְקוֹם טוּמְאָתָם שֶׁל הַנוֹצְרִים, הַתִּישַׁב הַצַּדִּיק עַל מִיטְתוֹ, נָטַל אֶת סִפְרוֹ, וְהַחֵל מְדַפְדֵּף בּו...!

חֲרַדַת אֱלֹקִים נִפְלָה עַל כָּל הַקָּהַל, וּבְעוֹדָם מְשִׁתּוּמְמִים לְמַרְאֵה עֵינֵיהֶם, הַחֲלוּ שׁוּמְעִים זַעֲקוֹת שֶׁבֶר נוֹרְאוֹת בּוֹקְעוֹת מִתּוֹךְ בֵּית הַתִּפְלָה (=מְלִשׁוֹן תְּפֵל). לְתַדְהַמָּתָם, הַחֵל הַבְּנִין הָעֲנָק, עִם כָּל יוֹשְׁבָיו, לְשַׁקוֹעַ אֵט אֵט בְּאֲדָמָה. כְּעִבוּר שְׁעָה קָלָה לֹא נוֹתֵר מִבֵּית הַתִּפְלָה הָאִמְתָּנִי כָּל זָכָר! מְלַבֵּד בּוֹר עָנַק, שְׁנוֹתֵר בְּמְקוֹם בּוֹ הִיָּתָה פְּעַם הַכְּנֶסֶה – עֲדוֹת לְנֶס הַגְּדוֹל שְׁחוּלָל הַמַּהֲרֵש"א לְאַחַר הַסְתַּלְקוֹתָו...!

שְׁבַת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

בס"ד העלון מוקדש לעילוי נשמת אבי ועטרת ראשי – **ציון מזרחי בן צביה נפטר בט"ו באב ת.נ.צ.ב.ה**

פרשת השבוע: ואתחנן (שבת נחמו) "ועץ החיים בתוך הגן" כניסת השבת: 18:54

ערש"ק טו' מנחם-אב תשע"ט (16.8.19) bnei-zion.com **יצאת השבת: 20:03** ר"ת 20:44

הפטרה: "נחמו נחמו עמי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך" (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

על הכתוב במצות מזוזה, "וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך", דרשו חז"ל: "ביתך" – דרך "ביאתך". כלומר,

כמו שדרך ביאתו של האדם לתוך הבית היא ברגל ימין, כך צריך לקבוע את המזוזה בצד ימין של הפתח.

ובענין זה מסופר בגמרא, על הנהגה נפלאה של רב ששת (פסחים סח, מתורגם), "(ש)היה חוזר על תלמודו כל שלשים

ימים. והיה נשען על בריח הדלת, ואומר: תשמחי נפשי, בשבילך קראתי מקרא, בשבילך שניתי משנה".

ויש לתמוה על רב ששת. שכן, מה ראה הוא להישען על בריח הדלת כל שלשים יום, ולומר לעצמו "תשמחי

נפשי, בשבילך קראתי מקרא, בשבילך שניתי משנה"?

ועוד יש לתמוה על רב ששת, שהרי ברור הוא, שבהיותו מגדולי חכמי התלמוד, למד בגדל קדושתו תורה לשמה

בלתי לה' לבדו, ואיך אמר לנפשו שהוא לומד תורה בשבילה...?

ויש לבאר את פונתו העמוקה של רב ששת על-פי מה שידוע, שמצות מזוזה היא סגולה לשמירה על כל יושבי

הבית מכל דבר רע, כמו ששנינו בגמרא (מנחות ג'): "אמר רבי חנינא: בא וראה, שלא כמידת הקב"ה, מידת

בשר ודם. מידת בשר ודם, מלך יושב מבפנים, ועם (=עמו) משמרין (=שומרים) אותו מבחוץ. מידת הקב"ה אינו

כן: (אלא) עבדיו יושבין מבפנים, והוא משמרין (=שומר עליהם) מבחוץ, שנאמר: 'ה' שמרך ה' צלך על יד מינך'."

בענין זה מצינו מאמר פלא בגמרא (עבודה זרה יא), על אונקלוס, שלאחר שהתגיר, שלח אחריו הקיסר גדוד צבא

של רומאים, כדי לעוצרו ולהביאו לפניו. והנה, כאשר הגיע גדוד הצבא לקחת את אונקלוס, התחיל אונקלוס

למשוך אותם בדברי תורה, עד שהתגירו כלם. שלח הקיסר גדוד צבא נוסף, והזהירם לבל ידברו עם אונקלוס.

והנה, כאשר באו לקחת אותו, אמר להם אונקלוס: בואו ואומר לכם דברים של חול. וכך משך אותם בחוכמתו,

עד שגם הם התגירו. שלח הקיסר שוב פעם גדוד שלישי, והפעם הזהירם מאד, שלא ידברו עם אונקלוס כלל.

וכך היה, שלא דברו איתו מאומה. אולם, כאשר אחזו באונקלוס ויצאו מפתח הבית, ראה אונקלוס את המזוזה

והניח ידו עליה. שאלוהו אנשי הצבא, מהי המזוזה? אמר להם: "מנהגו של עולם, (שה)מלך יושב מבפנים,

ועבדיו משמרין (=שומרים) אותו מבחוץ. אבל הקדוש ברוך הוא – עבדיו מבפנים והוא משמרין (=שומר עליהם)

מבחוץ (על-ידי המזוזה), שנאמר (תהילים קכא): 'ה' ישמר צאתך ובואך מעתה ועד עולם'". מיד התגירו כלם.

ושוב לא שלח הקיסר אחריו.

ועל-כך כתב ה"דרפי משה" (יו"ד, סימן רפ"ו): "מובטח אני, שכל בית שמוקן במזוזה כהלכתה – אין שום מזיק

יכול לשלוט בו". וכתב רש"י (מנחות לב): "(המזוזה היא) סכנה מן המזיקים. שאין הבית משתמר...עד שיקבענה

בצורת הפתח כהלכתה".

בענין זה ראוי להוסיף מה ששנינו בגמרא (סוטה יו'): "דריש (=דרש) רבי עקיבא: איש ואשה שזכו – **שכינה**

ביניהן (יה). לא זכו – **אש אוכלתן**". ופרש רש"י וצ"ל: "**שכינה** ביניהן – שהרי חלק (הקב"ה) את שמו, ושכנו

ביניהן: **יו"ד באש ו-ה"א באשה**. (ולכן, אם) לא זכו (האיש והאשה) – **אש אוכלתן** – שהקב"ה מסלק שמו

מביניהן, ונמצאו **אש ואש**". (כאשר מסתלקות האותיות **יה** מ-**איש אשה**, נשאר **אש אש**).

נמצאו למדים מכך, שאם האיש והאשה זכו – הקב"ה משרה את שכינתו בשם **יה** שבין **איש** ו"**אשה**". אך,

אם חלילה הם אינם ראויים, מסלק הקב"ה מהם את שכינתו (**יה**), ונשאר אצלם פעמים **אש**, ששורפתן.

ויש לתמוה על הדבר. שכן, איך אמרו רבי חנניא ואונקלוס, שענין המזוזה הוא שהקב"ה בבחינת מלך, היושב

בחוץ ושומר על עבדיו שבתוך הבית? והרי לפי המבואר, אם האיש והאשה זכו, אזי הקב"ה משרה את שכינתו

בתוך הבית...

אלא, שברור הוא ששני הדברים נכונים ואמיתיים. שכן, כדי שצליח להקים בית נאמן בישראל, ברוח התורה

ויראת ה', צריכים גם זה וגם זה.

ראשית, צריך לקבוע מזוזה בפתח הבית, כדי שיעמוד הקב"ה בחוץ לשמור עלינו, שלא יכנסו כוחות היצר הרע והטומאה לתוך הבית. שהרי, אם לא תהיה שמירה בפתח הבית, כדי שלא יכנסו רעות ומזיקין – בנדאי כל הבית יתקלקל בגשמיות וברוחניות. אך, בנוסף אנו חייבים לעשות כל מיני השתדלויות כדי לקדש את הבית בעסק התורה וקיום המצוות, כדי שישררה הקב"ה את שכנתו בתוך הבית.

ולכן, כאשר נתבונן, נראה כי שתי הפעולות הללו – להשרות את השכינה בפתח הבית ובתוך הבית – הן בגדר "סור מרע ועשה טוב". שכן, השמירה בפתח הבית על-ידי המזוזה היא בבחינת "סור מרע", כדי שלא יכנס שום דבר רע שיכול להזיק ליושבי הבית. ואילו המשכת השראת השכינה בין איש ואשה בתוך הבית היא בבחינת "ועשה טוב" – לעסוק בתורה ובמצוות, כדי שגם השכינה תכנס לתוך הבית.

וְאֶהְבֶּתְךָ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לִבְבְּךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מַאֲדְךָ"

על הכתוב, "וְאֶהְבֶּתְךָ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לִבְבְּךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מַאֲדְךָ", שואלים חז"ל, כיצד התורה מצוה אותנו לאהוב את השם ותרד? היתכן להורות לאדם לאהוב מישוהו? איך אפשר לצוות אדם לעשות משהו, שתלוי ברגש שמתעורר בו כלפי ענין כלשהו? וכי יש לאדם שליטה כלשהי על רגשותיו? תרץ הרה"ק רבי ישראל מטשורקוב זיע"א, שהתשובה לשאלה זו היא המשכו של הפסוק: "בְּכָל לִבְבְּךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מַאֲדְךָ". פלומר, שלשת התחומים הללו - **הלב, הנפש והממון** - הם המאפשרים לנו להגיע למצב של אהבת ה'.

הא כיצד? הבה נתבונן בלב שפרא הקב"ה בקרבנו של כל אחד ואחד בעולם. נתבונן על המכונה שעובדת ללא הרף, שלעולם אינה נחה או מחלידה, ובכל פעימה שהיא פועמת היא מאפשרת את חיי האדם, ואלמלא כן - היה האדם צונח ומת.

ונכון כתב הגה"ק ה"בן איש חי" זיע"א, כי המילוי של המלה "לב" רומז על פעולתו התמידית. פלומר, אם נקח את האותיות המוסתרות של המלה "לב" - **למ"ד בי"ת** - נגלה, שהן מצטרפות למלה "**תמיד**", אשר רומזת על פעולתו התמידית של הלב, בלי הפסק.

הנה כי כן, "בְּכָל לִבְבְּךָ" הוא התנאי הראשון המאפשר לנו להגיע לאהבת ה', בראותנו את המכונה המשוכללת והמתוחכמת הזו, אשר פועמת בנו ללא הפסק, ומעניקה לנו חיים בכל רגע ורגע. על-כן, כיצד לא נאהב את מי שפרא מכונה פלאית זו, ונתנה לנו?

ולא זו בלבד. "בְּכָל נַפְשְׁךָ" - כשאנו מתבוננים בנס העצום שמתרחש בכל רגע מחיינו, בכך שהקב"ה משמר בקרבנו נשמה, למרות שגופנו הוא כמו סיר מלא חורים. והלא, חור קטנטן בפלון גורם לבריחת כל האויר שבו החוצה! ואילו אנו עשויים "נקבים ונקבים, חלולים חלולים", ולמרות זאת נשמתנו אינה פורחת מאתנו. ובהתבוננות בפלא זה, מתעוררת בנו אהבה עצומה כלפי בורא העולם, "אשר יצר את האדם בחכמה". ומלבד זאת, "ובְּכָל מַאֲדְךָ". הקב"ה מעניק לנו ממון, המאפשר לנו לרכוש לכל הפחות את המינימום הנדרש לאכל לצורך קיומנו. גם אם רובנו איננו משופעים בממון רב, מפל מקום, הננו מסוגלים לכלכל את עצמנו ואת בני ביתנו.

הכרה בשפע הטובה מביאה אותנו בקלות יתרה להודות ולהלל, ואף לאהוב את הקב"ה, אשר טוב ומיטיב אותנו בכל יום, בכל עת ובכל שעה. מעתה, אחר כל אלו, בקלות ניתן להבין איך מצוה אותנו התורה "וְאֶהְבֶּתְךָ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לִבְבְּךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מַאֲדְךָ". וכי כיצד אפשר שלא לאהוב אותו יתרד...?

"אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלהים אין עוד מלבדו"

"הוא האלהים אין" סופי תבות "אמן" וכן "האלהים" בגימטריה "אמן", שפאן רמז לנו הכתוב כי בענית אמן משריש האדם בלבו את האמונה "כי ה' הוא האלהים אין עוד מלבדו". (ע"פ "וכל המאמינים")

"ונשמרתם מאד לנפשתיכם..."

הצדיק רבי יצחק מאיר מגור, בעל "חידושי הרי"ם", נכנס פעם לבית מדרשו, סמוך לעלית השחר, ומצא שם את אחד מחסידיו המובהקים, כשהוא יושב ומעין בספר. התבונן הרבי בפני החסיד, השוקד על תלמודו, והכיר מיד שהלה הדיר שנה מעיניו כל אותו הלילה. הרפין עצמו הצדיק לעבר התלמיד, ולחש על אזנו: "מה ראית להתנזר הלילה משנה? הלא התורה צוה עלינו ונשמרתם מאד לנפשתיכם", וחלילה לנו לגלות שקדנות יתירה על חשבון בריאות הגוף, שהיא היסוד לבריאות הנפש!"

"לא מחמת שקדנות יתירה נשארתי כל שעות הלילה בבית המדרש" - קרא החסיד בתמימות לעבר הרב - "אלא, מצוי כאן אדם, הישן על-גבי הספסל, ושולי גלימתי נתקפלו תחת לראשו. חששתי אפוא למשוך את גלימתי מתחתיו, שמא אעיר אותו משנתו, ומשום כך נשארתי יושב על מקומי במשך כל הלילה..."

בס"ד העלון מוקדש לעילוי נשמת אבי ועטרת ראשי – ציון מזרחי בן צביה נפטרו בט"ו באב ת.נ.צ.ב.ה

פרשת השבוע: ואתחנן (שבת נחמו) "ועץ החיים בתוך הגן" כניסת השבת: 18:54

ערש"ק טו' מנחם-אב תשע"ט (16.8.19) bnei-zion.com יציאת השבת: 20:03 ר"ת 20:44

הפטרה: "נחמו נחמו עמי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"וראו כל עמי הארץ (=הגויים) כי שם ה' נקרא עליך, ויראו (=יפחדו) ממך"

מבואר בזהר הקדוש (משפטים קיט), ש-ד' (=ארבע) הפרשיות שבתפילין של ראש מכוונות כנגד ארבע אותיות שם הוי"ה (=י-ה-ו-ה), יתברך שמו. אות י' משם הוי"ה (=י-ה-ו-ה) היא כנגד פרשת "קדש לי כל בכור". אות ה' משם הוי"ה (=י-ה-ו-ה) היא כנגד פרשת "והיה כי יביאך". אות ו' משם הוי"ה (=י-ה-ו-ה) היא כנגד פרשת "שמע ישראל", והאות ה' האחרונה משם הוי"ה (=י-ה-ו-ה) היא כנגד פרשת "והיה אם שמוע".

וזהו פרוש הכתוב, "וראו כל עמי הארץ (=הגויים) כי שם ה' נקרא עליך, ויראו (=יפחדו) ממך". דהיגו, מאחר ושם הוי"ה (=י-ה-ו-ה) מאיר על ראשך מארבע הפרשיות של התפילין, לכן "ויראו (=יפחדו) ממך".

אם כך, יש לנו לתמוה. הרי במזוזה אנו פותבים רק שתי פרשיות ("שמע ישראל", "והיה אם שמוע"), שהן מכוונות כנגד האותיות ו"ה משמו יתברך (=י-ה-ו-ה). אם כך, איך נשלמות ארבע אותיות שמו יתברך (י-ה-ו-ה)? הלא, חסרות האותיות י"ה.

אלא, שהביאור הוא לפי מה שהבאנו, שמאחר והקב"ה השרה את אותיות י"ה באיש ובאשה, ועדין חסרות ב' אותיות ו"ה – לכן נתן לנו הקב"ה את מצות המזוזה בפתח הבית, כנגד ב' אותיות, ו"ה החסרות (מהשם י-ה-ו-ה). וזאת, כדי להשלים בכך את ייחוד שמו יתברך בארבע אותיותיו (י-ה-ו-ה).

ולכאורה, צריכים אנו לשאול, מדוע צוה הקב"ה לכתוב רק ב' פרשיות, כנגד אותיות ו"ה משמו? והרי לכאורה, היה צריך לצוות אותנו לכתוב את כל ארבע הפרשיות, כמו במצות תפילין, כנגד ארבע אותיות שם הוי"ה? ויש לומר, שהרי אשתו של האדם נקראת "בית", כפי שמבואר בגמרא (שבת קיח): "אמר רבי יוסי: מימי לא קראתי לאשתי 'אשתי'...אלא (קראתי) לאשתי 'ביתי'". כלומר, רבי יוסי קרא לאשתו בתואר "בית", ופרש שם רש"י: "כיון שהיא עיקר של בית".

וזהו מה שכתוב: "וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך" – רק כאשר אתה נמצא בביתך עם אשתך, הנקראת "ביתך", והשלום והאחדות ביניכם (שאז שורה י"ה ביניכם) – הנה, על-ידי המזוזה בפתח ביתך, שהיא כנגד אותיות ו"ה, תזכה ליחד י"ה ב-ו"ה בייחודא שלים.

וראוי להוסיף את דברי ה"חתם סופר" (דרשות ה"חתם סופר", תנופה דף סה), המבאר, שמצות מזוזה רומזת על **חרבן בית המקדש**. שכן, בזמן שבית המקדש היה קיים, ישב הקב"ה בפנים, בתוך קדש הקודשים, ועבדיו הפהנים והלוויים שמרו מבחון. ואילו בזמן **חרבן**, הקב"ה עומד מבחוץ, ועבדיו בני ישראל יושבים מבפנים. וכפי לשון קודשו: "הנה, עגין מזוזה, עבדיו יושבים בפנים, והוא (יתברך) משמרם מבחוץ... (אבל) כשעושים רצונו, הרי הקב"ה בבחינת מלך – יושב בפנים בדביר קודשו (=בבית המקדש)... ומשרתיו סובבים מבחוץ... הפהנים והלוויים שומרים בבית המקדש, אמנם כשאננם עושים רצונו, חס ושלום, ורק נשארה האמונה. וח"ו הקב"ה מבחוץ... מפל מקום הוא יתברך שמו שומר אותם (כמו שכתוב) (ויקרא כו, מד): 'ואף גם זאת בהיותם בארץ איביהם לא מאסתים ולא געלתים... כי אני ה' אלהיהם'".

נמצאנו למדים מדבריו הקדושים של ה"חתם סופר", כי מצות מזוזה היא רמז על זמן שבית המקדש היה **תרב**, שאז אין הקב"ה יושב מבפנים בקדש הקודשים, אלא עבדיו יושבים בפנים בתוך ביתם, והוא יתברך שומר עליהם מבחוץ על-ידי המזוזה.

אולם, אומר הרה"ק פינחס פרידמן: אחי ורעי, אמת, מאז שחרב בית המקדש, הקב"ה כביכול עומד מחוץ לבתינו, ליד המזוזה. אולם, הבה נזכור תמיד, שהקב"ה אינו רוצה לעמוד בחוץ כביכול, כעני העומד בפתח הבית, אלא הוא יתברך משתוקק להיכנס בתוך הבית היהודי. ועל-כך אמרה כנסת ישראל (שיר השירים ה, ב): "קול דודי דופק פתחי לי אחתי רעיתי יונתי תמתי". דהיגו, הקב"ה דופק על פתח בתינו, ומתחנן אלינו שלא

נשאיר אותו בחוץ, ליד המזוזה, אלא נפתח לו את פתח הבית, כדי שיוכל להשרות את שכנינו בפנים, בבחינת: "איש ואשה שזכו - שכניה ביניהן".

והנה, אמת שבזמן בית המקדש השרה הקב"ה את שכנינו על ישראל, כמו שכתוב: "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם". אולם, זה היה רק בזמן שבית המקדש היה קיים. אולם, מאז חרבן בית המקדש אין לשכניה מנוח, והיא גולה ממקום למקום, כמבואר בגמרא (מגילה כט'): "תניא רבי שמעון בן יוחאי אומר: בא וראה, כמה חביבין ישראל לפני הקדוש ברוך הוא, שבכל מקום שגלו, שכניה עמהן". ומצינו בתיקוני הזוהר (הקדמה א'), שעל-כך רומז הכתוב (בראשית ח', ט'): "ולא מצאה היונה מנוח לכף רגלה". כלומר, השכניה הקדושה אינה מוצאת מנוח לכף רגלה, שהרי היא גולה ממקום למקום, ומגולה לגולה, יחד עם ישראל.

אולם, גם בגלות משתוקק הקב"ה להשפין את שכנינו בתוך הבית היהודי, בבחינת "איש ואשה שזכו - שכניה ביניהן".

ולכן הקב"ה מתחנן אלינו, ואומר: "קול דודי דופק פתחי לי אחתי רעיתי יונתי תמתי". הקב"ה דופק על פתח לבנו הסגור, ומתחנן אלינו: פתחו לי את פתח בתיכם, כדי שאוכל להיכנס בפנים, בתוך הבית היהודי. ואל תשאירו אותי כביכול בחוץ, בפתח הבית, ששם אני עומד במזוזה, כדי לשמור עליכם מבחוץ, כאשר אתם נמצאים בפנים, בתוך הבית.

על-פי האמור, נשפיל להבין מה שמבואר ב"שער הפונות" לרבנו האריז"ל (תיקון חצות, דרוש א'), שצריך לעשות תיקון חצות (על גלות השכניה) דוקא בפתח הבית, סמוך למזוזה, מכיון שמקום זה נקרא בלשון האריז"ל "סוד השכניה".

אם כן, צריכים אנו לבכות על גלות השכניה. שכן, לאחר חרבן יושב הקב"ה בחוץ, בפתח הבית, במקום המזוזה, ואנו חבים לעשות השתדלות להכניס את השכניה פנימה, כדי שתמצא מנוח לכף רגלה בתוך ביתנו.

על-כן, איך יעז קרוץ חמר, בשר ודם, שהיום הוא כאן ומחר בקבר, לאטום את אוזניו מלשמוע את קול הקב"ה, הדופק בפתחי בתינו בבקשה: "בני, פתחו לי פתח אחד כחודה של מחט"? באילו פנים נבוא אחר-כך להתפלל לפניו: "שמע קולנו, חוס ורחם עלינו", כאשר איננו שומעים בקולו, חלילה? ומי זה אשר ימלא לבו להיות כפוי טובה להקב"ה, המשפיע לו כל טוב, להשאיר אותו כביכול בחוץ ליד הדלת, ולא להכניס אותו בחדרי ביתו, כדי למלא את רצונו יתברך, "שיהא לו דירה בתחתונים" (=בעולם הזה). (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן) "התורה מגנה ומצילה!"

בגמרא (מסכת סוטה) דרשו חז"ל, שהתורה נמשלה לאור, לומר לך: מה האור, מגן על העולם - כך גם התורה מגנה על העולם. מעשה באשה אחת, אחיניתו של הגאון רבי ברוך בער ליבוביץ', ראש ישיבת קמניץ, שבאה אל הגאון רבי יחזקאל אברמסקי, וספרה לו שהיא עומדת לעבור את הגבול מפולין לרוסיה. והיות והדבר כרוך בסכנת נפשות, היא מבקשת מהרב שיברך אותה, שהדרך תעבור בשלום.

אחל לה הרב, שתגיע למקומה בשלום, והוסיף בקשה: אם מוכנה היא לקחת עמה דפי כתב יד מתוך ספרו הגדול, שעמד לצאת לאור, ספר "חזון יחזקאל", ולמסור אותם לגאון רבי חיים עוזר גרודז'ינסקי, המתגורר בפולנה. הסכימה האשה בשמחה להעביר את כתב היד החשוב. מתוך דאגה שלא ינזק, הטמינה האשה את הכתבים במעין בגד, אותו פרכה סביב לגופה.

כעבור זמן לא רב, יצאה לדרך בשירה קטנה. והנה, בהיותם בדרך, נתגלתה השירה על-ידי תילים רוסיים, שפתחו עליהם ביריות מרוביהם... הנוסעים המעטים נפוצו לכל עבר, ואף האשה נמלטה על נפשה, ומצאה מחסה במתבן תבואה ישן, בין חבילות הקש. התילים, שראו את המנוסה, מהירו והביאו כלבים עזי נפש, כדי שהללו יסיעו בידם לתפוס את הבורחים. בדרךם הקיפו התילים את המתבן בו התחבאה האשה. אולם, למרבה ההפתעה, הכלבים לא הריחו דבר, ועזבו את המקום, והתילים בעקבותיהם...! שאר בני השירה נתפסו כלם ונלקחו למעצר.

בדרך לא דרך הגיעה האשה לווילנה, שם מהרה אל ביתו של רבי חיים עוזר גרודז'ינסקי, כדי למסור לו את הכתבים, ואף ספרה לו את כל המוצאות אותה בדרך, ואת הנס הגדול שקרה לה במתבן התבואה. "מה הפלא?" - נענה ואמר מיד רבי חיים עוזר - "כאשר פרכת מסביבך את דפי הספר החשוב, הפכת בכך להיות חלק מספר תורה, והלא התורה מגנה ומצילה...!".

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

בס"ד העלון מוקדש לעילוי נשמת אבי ועטרת ראשי – ציון מזרחי בן צביה נפטר בט"ו באב ת.נ.צ.ב.ה

פרשת השבוע: ואתחנן (שבת נחמו) "ועין החיים בתוך הגן" כניסת השבת: 18:54

ערש"ק טו' מנחם-אב תשע"ט (16.8.19) bnei-zion.com יציאת השבת: 20:03 ר"ת 20:44

הפטרה: "נחמו נחמו עמי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך" (ו' ד')

על מצות המזוזה, "וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך", כתב הרמב"ם שכל איש ישראל צריך לזכור את הקב"ה בכל פעם שהוא עובר ליד המזוזה.

וכפי דבריו הקדושים: "חייב אדם להזהר במזוזה מפני שהיא חובת הכל תמיד. וכל זמן שיכנס ויצא, יפגע ביחוד השם, שמו של הקדוש ברוך הוא, ויזכר אהבתו (של הקב"ה), ויעור משנתו ושגיותיו בהבלי הזמן. וידע, שאין דבר העומד לעולם ולעולמי עולמים, אלא ידיעת צור העולם. ומיד הוא חוזר לדעתו והולך בדרכי מישרים. (ו)אמרו חכמים הראשונים: כל מי שיש לו תפלין בראשו ובזרועו, וציצית בבגדו, ומזוזה בפתחו – מחזק הוא שלא יחטא. שהרי יש לו מזכירין רבים, והן הם המלאכים שמצילין אותו מלחטוא שנאמר (תהילים לד' ח): 'חנה מלאך יי' סביב ליראיו ויחלצם'."

וכן שנינו במשנה (ברכות יג): "אמר ר' יהושע בן קרחה: למה קדמה פרשת 'שמע' (פרשת) – והיה אם שמע' (אלא הוא עונה) כדי שיקבל עליו (איש ישראל) על מלכות שמים (ב)תחילה, ואחר-כך (הוא) מקבל עליו על (=חייב) מצות."

(כפי הידוע, ב"קריאת שמע" אנו אומרים קדם את "שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד", שהיא קבלת על מלכות שמים (שה' הוא אלהינו ואפס זולתו). ובהמשך אנו אומרים: "והיה אם שמע תשמעו אל מצותי...לאהבה את ה' אלהיכם ולעבדו..." שזה קבלת על מצות).

ומטעם זה צונו הקב"ה לכתוב שתי פרשיות הללו – "שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד", ו-"והיה אם שמע תשמעו אל מצותי..." – במזוזה שעל פתח הבית, כדי שנוזכר תמיד – בכניסתנו לביתנו וביציאתנו ממנו – לקבל עלינו על מלכות שמים ועל מצות, שנוזכרו בשתי הפרשיות הללו שבתוך המזוזה, כדי שבזכות זה לא יתן הקב"ה **למשחית** לבוא אל בתינו, להזיקנו חלילה.

והנה, שנינו בגמרא (מנחות מג): "רבי אליעזר בן יעקב אומר: כל (אדם) שיש לו תפילין בראשו ותפילין בזרועו, וציצית בבגדו, ומזוזה בפתחו – הכל בחיזוק שלא יחטא, שנאמר: 'והחוט המשלש לא במהרה ינתק', ואומר: 'חנה מלאך ה' סביב ליראיו ויחלצם'."

הנה, רואים אנו מכאן, שכל המקיים שלש מצות אלו – תפילין, ציצית ומזוזה – יש לו שמירה שלא יחטא. וכפי שאומר הרמב"ם, בספרו "היד החזקה", שמקיום מצות אלו נבראים מלאכים, השומרים על האדם שלא יחטא, וכדברי קודשו (הלכות תפילין ומזוזה ו', יג): "כל מי שיש לו תפילין בראשו ובזרועו וציצית בבגדו ומזוזה בפתחו – מחזק הוא שלא יחטא, שהרי יש לו מזכירין רבים, והם המלאכים שמצילין אותו מלחטוא, שנאמר: 'חנה מלאך ה' סביב ליראיו ויחלצם'."

על-כן, צריך האדם בשעת קיום מצות המזוזה, כאשר הוא עובר בפתח הדלת, **לכונן** להשלים בכך את החוט המשולש – **מצות תפילין, מצות ציצית, ומצות מזוזה** – ובזכות אלו תהיה לו שמירה שלא יחטא.

ועתה, בא וראה מה שכתב הזוהר הקדוש בענין זה (ואתחנן רסה, מתורגם): "אמר רבי שמעון: בשעה שפן אדם מקדים בחרצות הלילה, וקם ועוסק בתורה עד שמאיר הבקר, בבקר מניח תפילין בראשו, ותפילין ברושם הקדוש בזרועו, ומתעטף בעטיפה של מצוה, ובא לצאת מפתח ביתו, הוא פוגש במזוזה, שרשום בה השם הקדוש... (ובזכות זה) ארבעה מלאכים קדושים מתחברים עמו, ויוצאים עמו מפתח הבית, ומלוים אותו לבית הכנסת. ומכריזים לפניו: 'תנו כבוד לדיוקן המלך הקדוש! תנו כבוד לבן המלך!...' ורוח הקדש שורה עליו, ומכריז ואומר (ישעיה מט, ד): 'ישראל אשר בך אתפאר'."

(ב"ספר חרדים" הוא כותב בענין זה, שארבעת המלאכים נבראו מקיום מצות תפילין, ציצית ומזוזה, שהן בעצם

אֲרַבַּע מִצְוֹת. שָׁכַן, תְּפִילִין נְחֻשֶׁת לְשֵׁתֵי מִצְוֹת – תְּפִילִין שֶׁל יָד וּתְפִילִין שֶׁל רֶאֶשׁ.

וְצָרִיכִים אָנוּ לְדַעַת, שֶׁיֵּשׁ בְּמִזְוָה סְגוּלוֹת גְּדוּלוֹת וְנִפְלְאוֹת עַל בֵּית יִשְׂרָאֵל. הִנֵּה, כָּתַב הַ"טוֹר" (יו"ד סִימָן רִפְה'): "וְכָל הַזֹּהֵר בָּהּ (=בְּמִזְוָה) יֵאָרִיכוּ יָמָיו וְיָמֵי בְּנָיו, דְּכָתִיב (דְּבָרִים י"א, כ"א): 'לְמַעַן יִרְבוּ יָמֵיכֶם וְיָמֵי בְנֵיכֶם עַל הָאָדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע ה'." וְאִם אֵינֹו זֹהֵר בָּהּ (=בְּמִזְוָה), יִתְקַצְרוּ (יָמָיו, חֲלִילָה)... וְכֵן דָּרְשׁוּ חַז"ל (שְׁבַת ל"ב): 'בְּעוֹן מִזְוָה – בְּנָיו וּבְנוֹתָיו מֵתִים קָטָנִים'."

בְּעֵינַי זֶה כָּתַב הַשֵּׁל"ה הַקְּדוֹשׁ (בְּשֵׁם הַ"רַקְּאֲנָאֲטִי") רְמֹז נִפְלֵא, שֶׁהִתִּיבָה "מִזְוֹת" רוּמֹזַת עַל 'זו מוֹת' (מִזְוֹת כָּתוּב בַּתּוֹרָה בְּכָתִיב חֶסֶר: "וּכְתַבְתֶּם עַל מִזְוֹת בֵּיתְךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ").

וּכְפִי דְבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים (מִסְכַּת חוּלִין פָּרָק "תּוֹרָה אֹר", אוֹת י"ג): "וּכְתַבְתֶּם עַל מִזְוֹת בֵּיתְךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ", טַעַם מִצְוָה זוֹ לְפִי פְּשׁוּטָה יְדוּעָה – כְּדֵי שְׂיִזְכּוֹר אֶת בּוֹרְאוֹ בְּבוֹאוֹ וּבִצְאוֹ (מִבֵּיתוֹ). אֲמַנְסֵם, עַל דֶּרֶךְ הָאֲמֵת, הַמִּזְוָה רוּמֹזַת לְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל שֶׁל מַעֲלָה (הַשְׂכִּינָה הַקְּדוֹשָׁה)... וּבִהִיּוֹתָהּ עַל הַפֶּתַח, כָּל מִינֵי מִשְׁחֵית וּמִזִּיקִין בּוֹרְחִין מִפְּנֵיהָ, וְזֶה הַרְמֹז בְּמַלְהַ "מִזְוֹת" – אוֹתֵיּוֹתֶיהָ 'זו מוֹת'". (וְכֵן כָּתוּב בַּתְּקוּנַי הַזֹּהֵר).

וְצָרִיךְ לְדַעַת, שֶׁסְּגוּלוֹת הַמִּזְוָה הֵיא לֹא רַק אֲרִיכוֹת יָמִים וְהַצְלָה מְמוֹת, אֲלֵא סְגוּלוֹת הַמִּזְוָה הֵיא גַם לְשִׁמְרָה מְכֹל דְּבַר רַע, לְכָל יוֹשְׁבֵי הַבַּיִת. וּמְקוֹר הַדְּבַר בְּגִמְרָא (מְנַחוֹת מ"ג'): "אָמַר רַבִּי חֲנִינָא: בּוֹא וּרְאֵה שְׂלֵא כְּמִידַת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִיַּד בְּשׁוֹר וְדָם. מִיַּד בְּשׁוֹר וְדָם – הַשֹּׁר יוֹשֵׁב מִבְּפָנַיִם, וְעַבְדֵּי מְשֻׁמְרִים אוֹתוֹ מִבְּחוּץ. וּמִיַּד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֵינֹו כֵן – עַבְדֵּי יוֹשְׁבִין מִבְּפָנַיִם וְהוּא מְשֻׁמְרָן מִבְּחוּץ, שְׁנֵאֲמַר (תְּהִלִּים קכ"א): 'ה' שִׁמְרָךְ, ה' צִלְךָ עַל יָד יְמִינְךָ'."

וְכָתַב הַ"דְּרָפִי מִשֵּׁה" (יו"ד סִימָן רִפ"ו, אוֹת ד'): "מוֹבְטָח אָנִי, שֶׁכָּל בֵּית שְׁמֵתוֹקָן בְּמִזְוָה כִּהְלַכְתָּהּ, אֵין שׁוּם מִזִּיק יְכוֹל לְשַׁלוֹט בּוֹ". וְזֶהוּ הַמְּקוֹר לְמַנְהַג יִשְׂרָאֵל לְכַתּוּב עַל קֶלֶף הַמִּזְוָה (מִבְּחוּץ, מֵאַחֲרֵי הַפְּרָשִׁיּוֹת) אֶת הַשֵּׁם שְׁד"י, שֶׁהוּא נוֹטְרִיקוֹן שׁוֹמֵר דְּלִתוֹת יִשְׂרָאֵל.

וְמָה נוֹרְאִים הֵם דְּבָרֵי הַזֹּהֵר הַקְּדוֹשׁ (וְאַתְחַנֵּן רִס"ו, מֵתוֹרָגִם): "סְמוּךְ לַפֶּתַח, כְּנֶגֶד שְׁתֵּי מְדַרְגּוֹת (קְדוּשָׁה מוּל טוֹמְאָה), מִזְדַּמֵּן שְׁד אַחַד, וַיֵּשׁ לוֹ רְשׁוֹת לְחַבֵּל. וְהוּא (=אוֹתוֹ הַשְּׁד) עוֹמֵד לְצַד שְׁמַאל שֶׁל הַפֶּתַח. (אֲבָל כְּאֲשֶׁר) נוֹשֵׂא אָדָם עֵינָיו, וְרוֹאֵה סוּד הַשֵּׁם (=שְׁד"י) שֶׁל אָדוֹנֹו בְּמִזְוָה שְׁבַצַּד יָמִין שֶׁל הַפֶּתַח, וּמִזְכִּיר אוֹתוֹ (בְּפִיו) – אֵין הַשְּׁד יְכוֹל לְהִזִּיק לוֹ'."

וְכָתַב הַמְּקוֹבֵל הָאֱלֹקִי רַבִּי נִתָּן שְׁפִירָא, בְּסִפְרוֹ "מִצַּת שִׁמּוּרִים" (שְׁעַר מִזְוָה): "וּבַעֲת אֲשֶׁר יִכְנַס הָאָדָם בְּבֵית, צָרִיךְ לְהִסְתַּכֵּל בְּשֵׁם שְׁד"י שְׁבְּמִזְוָה, וְלְהִזְכִּירוֹ בְּפִיו – (וְ)אִזּוּ יִכְנַע הַשְּׁד מִלְּהִזִּיק בְּאוֹתוֹ בֵּית. וְגַם הַיִּצָּר הַרַע יִכְנַע וְלֹא יִקְטָרַג בּוֹ, וְיִתְבַּטֵּל מִמֶּנּוּ... וְצָרִיךְ לְכוֹן כִּי בְּשֵׁם שְׁד"י, הוּא שׁוֹמֵר דְּלִתוֹת יִשְׂרָאֵל". (עַל פִּי "אוֹרְהַ שֶׁל תּוֹרָה" לְהַר"ק

פִּינְחָס פְּרִדְמָן)

"אַתָּה הַחֲלוּת (=הַתְּחִלָּת) לְהִרְאוֹת אֶת עַבְדְּךָ"

חַז"ל עוֹמְדִים עַל דְּקְדוּק הַלְשׁוֹן, מָה שְׁאֲמַר מִשֵּׁה רַבֵּנוּ לַה' יִתְבָּרַךְ: "אַתָּה הַחֲלוּת (=הַתְּחִלָּת) לְהִרְאוֹת אֶת עַבְדְּךָ". מִשְׁמַע מְכָאן, כְּאִילוֹ כְּבַר הַתְּחִיל הַקְּב"ה לְהִרְאוֹת לְמִשֵּׁה אֶת הָאֶרֶץ... הָאֲמָנָם?

וְנִרְאֵה לְפָרֵשׁ זֹאת עַל-פִּי חִידוּשׁ גָּדוֹל שְׁמִבִּיא לָנוּ הַתְּנָא הַקְּדוֹשׁ יוֹנָתָן בֶּן עוּזִיאֵל, בְּפִרְשַׁת "וַיִּתְרוֹ", בְּפָסוּק: "אַתָּם רְאִיתֶם אֲשֶׁר עָשִׂיתִי לְמִצְרַיִם, וְאֲשֶׁא אֶתְכֶם עַל כְּנָפֵי נְשָׁרִים, וְאָבֵא אֶתְכֶם אֵלָי'."

וּפְרַשׁ תְּרַגּוּם יוֹנָתָן: "וּסְעָנִית יִתְכוּן עַל עֲנַנִּין ה'... וְאוֹבְלִית יִתְכוּן לְאַתֵּר בֵּית מוֹקְדָּשָׁא לְמַעַבְדַּת תְּמָן פְּסַחָא, וּבִהִיא לִילֵיא אֶתִּיבִית יִתְכוּן... (=הַעֲלֵתִי אֶתְכֶם עַל עֲנַנִּי הַכְּבוֹד, וְלִקְחֵתִי אֶתְכֶם לְמָקוֹם בֵּית הַמְּקֹדֵשׁ (בִּירוּשָׁלַיִם) לְאֶכֶל שֵׁם קֶרְבֵן פְּסַח, וּבְאוֹתוֹ לִילָה הַחֲזַרְתִּי אֶתְכֶם (לְמִצְרַיִם)...).

כְּלוּמָר, עוֹד לִפְנֵי יְצִיאַת מִצְרַיִם, הַקְּב"ה הוֹבִיל אֶת עַם יִשְׂרָאֵל בְּעֲנַנִּי הַכְּבוֹד מִמִּצְרַיִם לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּדֵי לַעֲשׂוֹת אֶת קֶרְבֵן הַפְּסַח בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּמָקוֹם הַמְּקֹדֵשׁ, וְעוֹד בְּאוֹתוֹ לִילָה הַחֲזִירִם בְּעֲנַנִּי הַכְּבוֹד בְּחֲזָרָה לְמִצְרַיִם.

שׁוֹאֲלִים עַל-כֵּךְ חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל: מִדּוּעַ הִיָּה צָרִיךְ ה' יִתְבָּרַךְ לַעֲשׂוֹת נֶס כֵּזֶה – לְקַחַת אֶת כָּל עַם יִשְׂרָאֵל עַל עֲנַנִּי הַכְּבוֹד, כְּדֵי לְהַקְרִיב אֶת קֶרְבֵן הַפְּסַח וְדוּקָא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל?

עַל-כֵּךְ עוֹנֶה הַ"אֲגָרָא דְּפִרְקָא": "... (כְּאֲשֶׁר אָדָם יוֹרֵד) מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְפִי הַשְּׁעָה (=לְזָמָן קֶצֶר) לְחוּץ לְאֶרֶץ, וְאַחֲרֵי-כֵךְ חוֹזֵר לְשׁוּב לְשֶׁבֶת בְּאֶרֶץ, טוֹעֵם הָאָדָם בָּהּ (=בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל) קְדוּשָׁה יִתְרָה בְּפַעַם הַשְּׁנִית יוֹתֵר מִבְּרַאשׁוֹנָה'."

מְבוֹאֵר מְכָאן שְׁאֵין אָדָם יְכוֹל לְהַרְגִישׁ אֶת קְדוּשַׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כְּשֶׁנִּכְנַס בָּהּ בְּפַעַם הַרַאשׁוֹנָה, אֲלֵא אַחֲרֵי שְׂיָצָא מִמֶּנָּה וְשׁוּב חָזַר אֵלֶיהָ שְׁנִית, בְּבַחֲנִיַת "וַיִּתְרוֹן הָאוֹר מִן הַחֶשֶׁךְ" – שְׂרַק מֵתוֹךְ "הַחֶשֶׁךְ" (=חוּץ לְאֶרֶץ) אֲפֹשֶׁר לְהַבְחִין בְּמַעֲלַת "הָאוֹר" (=אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל). שְׁבַת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

בס"ד העלון מוקדש לעילוי נשמת אבי ועטרת ראשי – ציון מזרחי בן צביה נפטר בט"ו באב ת.נ.צ.ב.ה

פרשת השבוע: ואתחנן (שבת נחמו) "ועץ החיים בתוך הגן" כניסת השבת: 18:54

ערש"ק טו' מנחם-אב תשע"ט (16.8.19) bnei-zion.com **יציאת השבת: 20:03** ר"ת 20:44

הפטרה: "נחמו נחמו עמי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר"

על הפסוק, "ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר", כתוב בספרים הקדושים, שמשנה רבנו התפלל תקטו' (=515) תפילות, כמנין "ואתחנן" (=515), כדי לזכות להיכנס לארץ ישראל. וכפי שכתוב גם במדרש (דב"ר יא', י'): "מנין שהתפלל משה באותו הפרק (=הזמן) חמש מאות וחמש עשרה פעמים? שנאמר: 'ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר', ואתחנן בגמטריא (515) הכי הוי".

וראוי להוסיף מה שכתב ה"פני יהושע" זיע"א (ברכות לב'): "ובדרוש העליתי עוד, שזה פירוש הפסוק רב לך אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה, שאילו התפלל משה עוד תפילה אחת, שהם תקי"ו (=516) ועולה ו' (=6) פעמים כמנין **אלהים**, היה ממתיק בזה ו' (=6) בתי דינין... לכן אמר לו (ה') 'רב לך אל תוסף דבר'".

דהינו, אומר ה"פני יהושע", אם משה רבנו היה מתפלל עוד תפילה אחת, היו תפילותיו עולות למנין תקי"ו (=516) תפילות, ואז היה ממתיק את חמש בתי הדינין של השם **אלהים** (=86), הנמצאים בשמים, שגם הם עולים לגמטריה תקי"ו (=516*6=86).

כדי להבין ענין זה של ו' (=6) בתי דין, הבה נתבונן בדברי הנביא יחזקאל, בזמן החרבן הנורא, כאשר צוה ה' על מלאכי החבלה להעניש את ישראל על חטאיהם (יחזקאל ט', א'): "והנה ששה אנשים באים מדרך שער העליון אשר מפנה צפונה ואיש כלי מפצו בידו... ויאמר ה'... עברו בעיר אחריו והכו על אל תחם עינכם ואל תחמלו זקן בחור ובתולה וטף ונשים תהרגו למשחית".

ומפרשת הגמרא ענין זה, ושואלת (שבת נה'): "ומאן גינהו (=ומי אלו) 'ששה (ה) אנשים'? אמר רב חסדא: (ששה) מלאכי חבלה, ושמותיהם) **קצף, אף, וחמה, ומשחית, ומשבר, ומכלה**".

ומבאר ה"פני יהושע", ש-ו' (=6) כתות אלו של מלאכי החבלה (קצף, אף, וחמה, ומשחית, ומשבר, ומכלה), מכונים כנגד ששה בתי דינים שבשמים, הדינים את החוטאים בשם הדין **אלהים** (כידוע השם אלקים הוא שם מידת הדין). (ויש לומר, שכנגד ששה בתי דין אלו, צוה הקב"ה להכין שש ערי מקלט).

והנה, כאמור, ו' (=6) פעמים שם **אלהים** הוא בגמטריה תקי"ו (=516). ולכן בקש משה להתפלל תקי"ו (=516) תפילות, כמספר ו' (=6) פעמים שם **אלהים**, כדי לבטל ולהמתיק את כל הדינים בששת בתי הדין הנוראים הללו.

אולם, כאמור, לאחר שהתפלל משה רבנו תקטו' (=515) תפילות, כמנין "ואתחנן", אמר לו הקב"ה "רב לך אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה". דהינו, אל תוסיף להתפלל עוד תפילה, כדי להשלים תקי"ו (=516) תפילות, כיון שלא הגיע עדין הזמן לבטל את ו' (=6) בתי הדין הדינים בשם **אלהים**.

וכפי שכתב גם ה"מגלה עמוקות", בספרו הקדוש על "ואתחנן" (אופן קצד), שמשנה רבנו רצה להיכנס לארץ כדי לבטל ששה משחיתים אלו, וכפי דבריו הקדושים: "ולכן בקש משה להעביר ו' (=6) אנשים אלו (ואמר) **אעפ"ה** נא' בהיפוך אתון (=אותיות) **ב"א רצ"ה** – שרצה לבטל (ה)רעה ההיא. ולפי שירושלים היא כסא ה', ושש מעלות (יש) לכסא, בא להתפלל לתקן שש מעלות אלו, שהם שש דרגין שיהיו לטובה, היפוך ששה אנשים אלו (=מלאכי החבלה) שבאו מדרך הצפון, ומצפון תפתח הרעה... לכן אמר **ואראה את הארץ הטובה** – ב-ו' יתירא... והוא רצה לעשות החר הטוב (=להמתיק לטוב את הדינים)".

וצריך להבין ענין זה. שכן, מהו הענין שיש בשמים ששה בתי דינים, שהם כנגד ששת שמות **אלהים**?

תחילה נקדים להביא מה שכתב הרמ"א (או"ח סימן רעא, סעיף י') בענין הקידוש בליל שבת: "מתחילין **יום הששי** ויכלו **השמים**, ונרמז השם (=יהוה) בראשי תיבות".

וְצָרִיךְ לְהִבִּין עֲנִין זֶה. שְׁכֹן, מִהוּ הַקָּשֶׁר בֵּין שֵׁם הַיּוֹ"ה לְבֵין הַקִּדּוּשׁ שֶׁל לַיִל שֶׁבֶת?

נִרְאֶה לְבָאֵר עֲנִין זֶה עַל-פִּי הַזֶּהר הַקִּדּוּשׁ, שֶׁבְיוֹם שֶׁבֶת קִדְשׁ מִתְמַתְקִים כָּל הַדִּינִים הַקָּשִׁים, כַּמְבוֹאָר בַּזֶּהר הַקִּדּוּשׁ (תְּרוּמָה קִלְה'): "כִּד עֵיל שֶׁבֶתָּ אִיהִי אֲתִיחִידָת וְאֲתִפְרִישֶׁת מִסְטָרָא אַחְרָא, וְכָל דִּינִין מִתְעַבְרִין מִינָהּ" (=הַשֶּׁבֶת מוּבְדֶלֶת מִכּוּחֹת הַטּוֹמְאָה, וְכָל הַדִּינִים מִסְתַּלְקִים מִמֶּנָּה).

וְעוֹד כְּתוּב בַּזֶּהר הַקִּדּוּשׁ (פֶּרֶשֶׁת יִתְרוֹ פח), שֶׁבִשְׁבֶּת "בְּהֵדִין יוֹמָא כָּל דִּינִין אֲתַכְפִּין וְלֹא מִתְעַרְוּ בְּעֵלְמָא" (=בְּיוֹם זֶה, יוֹם הַשֶּׁבֶת, כָּל הַדִּינִים נִכְפִּין, וְאִינִם מִתְעוֹרְרִים בְּעוֹלָם).

וְמֵה נִפְלְאִים הֵם דְּבָרֵי בְּעַל הַתְּנַיָּא בְּ"לְקוּטֵי תוֹרָה" (שִׁיר הַשִּׁירִים לֵב, א'): "וְלִכְן כְּתִיב בְּכָל שֶׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית 'וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים', שֶׁהוּא מִידַת הַצְּמֻצוֹם, רַק בְּשֶׁבֶת, שֶׁהוּא הַתְּגַלּוּת בְּחִינַת חֲכָמָה כְּתִיב: 'וַיִּכַּל אֱלֹהִים בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי' – פִּירוּשׁ שֶׁכְּלָתָהּ בְּחִינַת וּמְדַרְגַת 'אֱלֹהִים' שֶׁנַּעֲשָׂה קִץ וְתַכְלָה...".

הָרִי לָנוּ דְּבָרִים בְּרוּרִים שֶׁכָּבֵל שֶׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֵׂה שׁוֹלְטִים הַדִּינִים מִהֶשֶׁם "אֱלֹהִים", לִכְן לֹא נִזְכָּר בָּהֶם שֵׁם הַיּוֹ"ה, אֲלָא רַק שֵׁם "אֱלֹהִים". אֲבָל בְּשֶׁבֶת קִדְשׁ, שֶׁמִּסְתַּלְקִים הַדִּינִים, עַל-כֵּן כְּתוּב: "וַיִּכַּל אֱלֹהִים בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי" – שֶׁפֶסֶק הַדִּין מִהֶשֶׁם אֱלֹהִים בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי.

הִנֵּה כִּי כֵן יוֹמֶתֶק לְהִבִּין הַטַּעַם שֶׁמִּקְדִּימִים בְּקִדּוּשׁ לַיִל שֶׁבֶת לְהַזְכִּיר אֶת שֵׁם הַיּוֹ"ה (=י-ה-ו-ה) בְּרוּךְ הוּא בְּרֵאשִׁי תִיבוֹת, כְּדֵי לְקַשֵּׁר אֶת הַכְּתוּב "אֱלֹהִים" – שֶׁכְּלָה וְנִפְסַק הַדִּין מִהֶשֶׁם אֱלֹהִים, וְנִתְגַּלָּה שֵׁם הַיּוֹ"ה (=שֵׁם הַרְחֻמִּים) בְּשֶׁבֶת קִדְשׁ.

וּמַעֲתָה הַרוּחָנוּ לְהִבִּין עֲנִין זֶה: שֶׁשֶׁת בְּתֵי הַדִּין הֵם מִצַּד שֵׁם הַדִּין, שֵׁם "אֱלֹהִים", וְהֵם הַשׁוֹלְטִים בְּכָל יוֹם מִשְׁשֶׁת יְמֵי הַשָּׁבוּעַ, וּמֵהֶם נִשְׁתַּלְשְׁלוּ שֵׁשׁ כִּיתוֹת שֶׁל מְלֶאכִי חֲבֵלָה הַמַּעֲנִישִׁים אֶת הַחוּטָא.

יוֹמֶתֶק לְהִבִּין עַל-פִּי זֶה אֶת הַגְּמָרָא (שֶׁבֶת קִיז'): בְּשֶׁבֶת חֵיב אָדָם לְבַצּוֹעַ עַל שְׁתֵּי כִפְרוֹת (לְחָם), כְּדִכְתִּיב 'לְחָם מִשְׁנָה'. וְכֵתֵב ה' בְּנֵי יִשְׁשַׁכָּר', ש' לְחָם" הוּא בְּגִמְטְרִיָּה שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים שֵׁם הַיּוֹ"ה (26*3=78), וְלִכְן, כַּאֲשֶׁר יֵשׁ לָנוּ בְּשֶׁבֶת "לְחָם מִשְׁנָה" (=שְׁנֵי כִפְרוֹת לְחָם), הָרִי יֵשׁ לָנוּ שֵׁשׁ פְּעָמִים שֵׁם הַיּוֹ"ה. לְפִי הָאִמּוּר, שֶׁבִשְׁבֶּת אָנוּ מִמְתִּיקִים שֵׁשׁ פְּעָמִים אֶת הַשֵּׁם "אֱלֹהִים", שֶׁל יְמוֹת הַשָּׁבוּעַ עַל-יְדֵי שֵׁשׁ פְּעָמִים שֵׁם הַיּוֹ"ה (=י-ה-ו-ה).

לְפִי הָאִמּוּר לְעֵיל יִתְכַן לְבָאֵר אֶת שִׁיטַת הָאֵרִיזוֹ"ל (שַׁעַר הַפְּנוּת דָּף עב, טוֹר א'), לְבָרַךְ בְּכָל הַסְּעוּדוֹת עַל יב' כִּפְרוֹת לְחָם, כְּנִגְדַת יב' חֲלוֹת לְחָם הַפְּנִים שֶׁעָרְכוּ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ עַל הַשְּׁלֶחֶן. וְצָרִיךְ לְסַדֵּר אֶת הַחֲלוֹת, שֵׁשׁ חֲלוֹת מִצַּד יְמִין וְשֵׁשׁ חֲלוֹת מִצַּד שְׂמָאל, כְּפִי שֶׁכְּתוּב בַּתּוֹרָה (וַיִּקְרָא כד, ה'): "וְאֶפֶיֶת אֹתָהּ שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה חֲלוֹת שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים יִהְיֶה הַחֲלָה הָאֶחָת וְשִׁמַּת אוֹתָם שְׁתֵּים מַעְרְכוֹת שֵׁשׁ הַמַּעְרְכֹת עַל הַשְּׁלֶחֶן הַטְּהוֹר לְפָנֵי ה'".

וְהִנֵּה, יְדוּעַ שֶׁצַּד יְמִין רוֹמְזוּ עַל מִידַת הַחֶסֶד, וְצַד שְׂמָאל עַל מִידַת הַגְּבוּרָה/דִּין. וְלִכְן שֵׁשׁ הַחֲלוֹת שֶׁמִּצַּד יְמִין הֵם רְמִזוּ עַל שֵׁשׁ שְׁמוֹת הַיּוֹ"ה (=י-ה-ו-ה) שֶׁל רְחֻמִּים הַמִּתְגַּלִּים בְּשֶׁבֶת קִדְשׁ. וְאִילוּ שֵׁשׁ הַחֲלוֹת מִצַּד שְׂמָאל הֵם רְמִזוּ לְשֵׁשׁ הַשְּׁמוֹת "אֱלֹהִים", שֶׁהֵן מִצַּד הַדִּין. וְכָל זֹאת, כְּדֵי לְהַמְתִּיק אֶת שֵׁשׁ הַשְּׁמוֹת "אֱלֹהִים", עַל-יְדֵי שֵׁשׁ הַחֲלוֹת שֶׁמִּצַּד יְמִין, הַרוֹמְזוֹת כַּאֲמוּר לְשֵׁשׁ שְׁמוֹת הַיּוֹ"ה.

וְזֶהוּ שְׂאוּמֵר הַזֶּהר הַקִּדּוּשׁ: "כָּל בְּרַכָּאן דְּלַעֲיִלָּא וְתַתָּא בְּיוֹמָא שְׁבִיעָא תְּלִין" (=כָּל הַבְּרַכּוֹת שֶׁלְמַעְלָה וְשֶׁלְמַטָּה – מְקוּרָם הוּא מִיּוֹם הַשֶּׁבֶת). שְׁכֹן, בְּשֶׁשֶׁת יְמֵי הַחֹל שׁוֹלְטִים שֶׁשֶׁה שְׁמוֹת "אֱלֹהִים" שֶׁל שֶׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית. וְעַל-יְדֵי הַתְּחַבְּרוּתָם עִם שֶׁבֶת קִדְשׁ הֵם נִמְתְּקִים (עַל-יְדֵי שֵׁשׁ שְׁמוֹת הַיּוֹ"ה). וְעַל זֶה רְמִזוּ יב' חֲלוֹת לְחָם הַפְּנִים, הַמְּחוּלְקִים לְשֵׁשׁ מַעְרְכוֹת – שֵׁשׁ מוּל שֵׁשׁ.

עַל-פִּי הָאִמּוּר יֵאִיר לָנוּ לְהִבִּין, שֶׁמִּשְׁשֶׁה רַבְּנוּ הַתְּפִלָּל אֵל ה' לְהִיכְנֵס לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּדֵי לְבָטֵל שֵׁשׁ בְּתֵי דִין אֱלוֹ. וְהַעֲנִין הוּא, שֶׁהִנֵּה כְּתוּב בְּפֶרֶשֶׁת "כִּי תִשָּׂא" (שְׁמוֹת לא, יב'): "וְאֹתָהּ דְּבַר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר, אֵךְ אֶת שֶׁבֶתִּי תִשְׁמְרוּ כִּי אוֹת הוּא בִּינִי וּבִינֵיכֶם לְדַרְתֵּיכֶם לְדַעַת כִּי אֲנִי ה' מְקַדְשְׁכֶם". וְכִבְרַ עֲמָדוֹ חו"ל עַל לְשׁוֹן "אֵךְ אֶת שֶׁבֶתִּי", שֶׁהוּא לְשׁוֹן מִיעוּט/חִיסוּר. שְׁכֹן, צָרִיךְ לְדַעַת, מֵה בָּא הוּא כָּאן לְמַעַט/לְחַסֵּר?

וַיֵּשׁ לוֹמֵר רַעֲיוֹן נִכְבָּד עַל-פִּי הַמְּבוֹאָר בְּמִדְרָשׁ (שְׁמוֹת רַבָּה א, כח'): "וַיִּגְדַּל מֹשֶׁה וַיֵּצֵא אֶל אֶחָיו וַיִּרְא בְּסִבְלַתָם, רָאָה שְׂאִין לָהֶם מְנוּחָה. הֵלֶךְ וְאָמַר לְפָרְעָה: מִי שִׁישׁ לוֹ עֶבֶד, אִם אֵינוֹ נָח יוֹם אֶחָד בְּשָׁבוּעַ, הוּא מֵת. וְאִלוֹ עֶבְדֶּיךָ, אִם אֵין אֹתָהּ מְנִיחַ לָהֶם יוֹם אֶחָד בְּשָׁבוּעַ (לְמַנוּחָה) – הֵם מֵתִים. אָמַר לוֹ (פֶּרְעָה): לָךְ וְעֲשֵׂה לָהֶן כְּמוֹ שֶׁתֹּאמְרֵ. הֵלֶךְ מֹשֶׁה וְתִקֵּן לָהֶם אֶת יוֹם הַשֶּׁבֶת לְנוּחַ".

הִנֵּה רוֹאִים אָנוּ וְהִנֵּה, שֶׁבְּמִצְרַיִם שָׁמְרוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַשֶּׁבֶת רַק כְּדֵי לְנוּחַ מִמְּלֶאכֶתָם. אוּלַם, בְּרוּר שֶׁהַתְּכַלִּית הַנִּרְצָה

17
היא לשמור על השבת כדי להתקדש לה' יתברך. וזה שאמר הקב"ה לְמֹשֶׁה: "וְאֵתָהּ", שְׁבַחְתָּ אֶת הַשַּׁבָּת לְיִשְׂרָאֵל
בְּמִצְרַיִם כְּדֵי שְׁיִנּוּחֹהּ מִמְּלֶאכֶתְךָ, עֵתָהּ "דִּבַּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אַךְ אֶת שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמְרוּ". "אֶךְ" הוּא בָּא
לְמַעַט/לְהַחֲסִיר וְלִזְמֹר, שְׁעֵתָהּ לֹא תִשְׁמְרוּ אֶת הַשַּׁבָּת רַק כְּדֵי לְנוּחַ, אֲלֵא "לְדַעַת כִּי אֲנִי ה' מְקַדְּשְׁכֶם" – לְשִׁמּוֹר
אֶת הַשַּׁבָּת כְּדֵי לְהִתְקַדֵּשׁ לַה' יִתְבָּרֵךְ.

וַיֵּשׁ לְהוֹסִיף תְּבִלִין, עַל-פִּי הַמְּבֹאֵר בְּזֶה־הַקְּדוּשׁ (בְּרֵאשִׁית כה), שְׁמֹשֶׁה רִבְּנוּ עֵתִיד לְהִיּוֹת מְלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, כְּנִרְמֹז
בְּפֶתוֹב (בְּרֵאשִׁית מט, י'): "לֹא יִסּוֹר שַׁבֵּט מִיְהוּדָה, דָּא מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד. וְיִמְחַקֵּק מִבֵּין רַגְלֵיו, דָּא מְשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף. 'עַד
כִּי יָבֵא שִׁילָה, דָּא מְשִׁיחַ" (שִׁילָה בְּגַמְטְרִיָּה מְשִׁיחַ).

וְהִנֵּה, שְׁנִינּוּ בְּגַמְרָא (ר"ה לא): "בְּשַׁבָּת הָיוּ אוֹמְרִים 'מְזִמּוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת', מְזִמּוֹר שִׁיר לְעֵתִיד לְבֹא לְיוֹם שְׁכָלוֹ
שַׁבָּת וּמְנוּחָה", וּפְרַשׁ רַש"י: "לְיוֹם שְׁכָלוֹ שַׁבָּת, שְׁעֵתִיד (ה) עוֹלָם לְהִיּוֹת חֶרֶב, וְאִין אָדָם וְכָל הַמְּלָאכֹת שׁוֹבְתוֹת –
(ו) עַל אוֹתוֹ יוֹם אוֹמְרִים, שִׁיר שֶׁל שַׁבָּת"

וּמַעֲתָה יֵשׁ לִזְמֹר חִידוּשׁ גְּדוֹל. שְׁכֹן, מֵאַחַר וּמֹשֶׁה בָּחַר לְיִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת, וְלֵאחַר מִכֵּן מָסַר אֶת
הַשַּׁבָּת בְּמִתְּן תּוֹרָה, כְּפִי שֶׁהִבְאֵנוּ ("וְאֵתָהּ דִּבַּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר, אַךְ אֶת שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמְרוּ") – לְכֵן נִתְקַיֵּם בּוֹ
מָה שֶׁאָמְרוּ בִּירוּשָׁלַיִם (פְּסָחִים פ"י, ה"ה): "הַמִּתְחִיל בְּמִצְוָה – אוֹמְרִים לוֹ גְּמוֹר", שְׁלַעֲתִיד לְבֹא יִהְיֶה מֹשֶׁה רִבְּנוּ
הַגּוֹאֵל שְׁיָבִיא לְכָל יִשְׂרָאֵל אֶת הַגְּאוּלָּה הַשְּׁלִימָה שֶׁתְּהִיָּה בְּבַחֲיַנַּת "יוֹם שְׁכָלוֹ שַׁבָּת"

מֵעֵתָהּ, נִפְלָא לְהַבִּין מָה שֶׁדְּרָשׁוּ בְּגַמְרָא הַנ"ל, "מְזִמּוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת, לְיוֹם שְׁכָלוֹ טוֹב", שְׁמֹשֶׁה רִבְּנוּ אָמַר
מְזִמּוֹר זֶה, וְנִרְמֹז שְׁמוֹ שֶׁל מֹשֶׁה בְּרֵאשִׁי הַתִּיבּוֹת "מְזִמּוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת" – אוֹתִיּוֹת לְמֹשֶׁה. וְלִפִּי הָאָמֹר יֵשׁ
לִזְמֹר, שְׁמֹשֶׁה רִבְּנוּ אָמַר מְזִמּוֹר שִׁיר עַל הַגְּאוּלָּה הַעֲתִידָהּ, שְׁאֵז יִזְכּוּ יִשְׂרָאֵל לְיוֹם שְׁכָלוֹ שַׁבָּת.
כִּינֵן שְׁבָאֲנוּ לְיַדֵּי כֶּף, יְרוּחַ לָנוּ לְהַבִּין, שְׁכָל רְצוֹנוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רִבְּנוּ הָיָה לְהִיפְנֵס לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל, כְּדֵי לְהַמְתִּיק אֶת
הַדִּינִים מִשִּׁשֶּׁת שִׁמּוֹת אֱלֹהִים.

וְהִנֵּה, בְּשַׁבָּת כְּאָמֹר אֵין דִּינִים שׁוֹלְטִים, כְּפִי שֶׁהִבְאֵנוּ: "וַיְכַל אֱלֹהִים בְּיוֹם הַשַּׁבְּעִי" – שְׁנִתְּכָלוּ וְנִתְּבַטְלוּ הַדִּינִים,
הַבָּאִים מִהֵשֶׁם "אֱלֹהִים". וְרָצָה מֹשֶׁה רִבְּנוּ לְהִיפְנֵס לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל, כְּדֵי לְהַבִּיא אֶת הַגְּאוּלָּה הַשְּׁלִימָה שְׁאֵז יִהְיֶה
עוֹלָם שְׁכָלוֹ שַׁבָּת, וְעַל-יַדֵּי כֶּף יִתְּבַטְלוּ שְׁשֶׁה בְּתֵי דִינִים הַדִּינִים בְּשֵׁם "אֱלֹהִים".

וְזֶהוּ שְׁרִמְזוֹ הַכְּתוּב: "וְאֶתְחַנֵּן אֶל ה' בְּעֵת הַהוּא לֵאמֹר" – "וְאֶתְחַנֵּן", אוֹתִיּוֹת ו' אֶתְחַנֵּן, שְׁמֹשֶׁה הַתְּחַנֵּן "אֶל ה" (=שֵׁם
מִידַת הַרְחָמִים) עַל ו' שִׁמּוֹת אֱלֹהִים שִׁיְהַפְּכוּ וְיִתְּמַתְּקוּ לְרַחֲמִים. (עַל פִּי "אוֹרָה שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן
"וְאֶתְחַנֵּן אֶל ה' בְּעֵת הַהוּא לֵאמֹר" (ג' כג'))

מֵעִיר עַל-כֶּךָ רַבִּי מֹשֶׁה סוֹפֵר, בַּעַל ה"חֶתֶם סוֹפֵר": שְׁנִינּוּ בְּמִדְרָשׁ רַבָּה לְפָרְשֵׁת "וְזֹאת הַבְּרָכָה", שְׁמֹשֶׁה רִבְּנוּ
הַתְּפַלֵּל בְּאוֹתוֹ זְמַן, חֲמֵשׁ מֵאוֹת וְחֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה (515) תְּפִילוֹת, כְּמִנְיֵן "וְאֶתְחַנֵּן". וְכֵן, גַּם אוֹתִיּוֹת "תְּפִלָּה" עוֹלוֹת
לְמִנְיֵן זֶה (515).

כְּשֶׁאֲנוּ מְצַרְפִּים לְכַךְ אֶת אוֹתִיּוֹת שֵׁם ה', הַעוֹלוֹת לְמִנְיֵן כ"ו (26), אֲנוּ מְגִיעִים ל-541, שֶׁהוּא בְּגַמְטְרִיָּה –
"יִשְׂרָאֵל". בְּכַךְ יֵשׁ רְמִז, שְׁכַפְּאֵר יִשְׂרָאֵל דְּבָקִים בְּקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא – מִתְּקַבְּלַת תְּפִילָּתְךָ, כְּפֶתוֹב בְּהַמְשָׁךְ הַפְּרָשָׁה:
"וְאַתָּם הַדְּבָקִים בְּה' אֱלֹהֵיכֶם, חַיִּים כְּלַכֶּם הַיּוֹם". וְעוֹד אוֹמְרִים חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל: "וְאֶתְחַנֵּן" – בְּגַמְטְרִיָּה "תְּפִלָּה", וְגַם
"שִׁירָה". בְּכַךְ מְצוּי אֶפּוֹא, רְמִז, שְׁרָאוּי לָנוּ לְהַתְּפַלֵּל בְּשִׁירָה וּבְזִמְרָה וּבְהַתְּלַבְּבוֹת, בְּבַחֲיַנַּת "כָּל עֲצֻמוֹתֵי תְּאֻמְרָהּ
ה' מִי כְּמוֹךָ" (תְּהִלִּים לה, י').

"אֲדַנִּי יִדוּד... מִי אֵל בְּשָׁמַיִם וּבְאַרְצָה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה כְּמַעֲשֵׂיךָ וְכַגְּבוּרָתְךָ"

בְּחֹר חֲב"ד מִיְשִׁיבָה בְּעִיר נְיו-יֹרְק הַזְּמִין אֶת אַרְבַּעַת חֲבָרָיו לְרַגֵּל שְׁמִחַת נִישׁוּאָיו. הַחֲתוּנָה הַתְּקִימָה בְּמוֹנֵטְרִיאוֹל
בְּיוֹם חֲמִישִׁי, וְלְצוּרְךָ הַהַגְעָה הַשְּׂאִילוֹ הַחֲבָרִים מֵאַחַד הַחֲבָרִים רֶכֶב גְּדוֹל, וְשִׁמְחוּ אֶת הַחֲתָן.

בְּשַׁעַת לִילָה בְּקִשׁוֹ לְחֹזֵר לְבֵיתָם, אוֹלָם הַחֲתָן עֵכָב בְּעַדָם, וּבְקִשׁ שִׁישְׂאָרוֹ לְשַׁבָּת חֲתָן.
הֵם הִסְבִּירוּ לוֹ כִּי עַלֵּיהֶם לְהַחְזִיר לְמַחְרַת בְּבִקֹר אֶת הַרְכָּב שֶׁלְקָחוּ, וּבְסִיכּוֹמוֹ שֶׁל עֲנִין הַחֲלִיטוֹ שְׁשָׁנִים יִשְׂאָרוֹ וּשְׁנַיִם
יַחְזִירוּ לְנְיו-יֹרְק. בְּמַהֲלָךְ הַנְּסִיעָה שְׁמַעוּ בְּרִדּוֹ עַל סוֹפַת שְׁלֵגִים כְּבִדָּה. מְבַט גּוֹסֵף בְּמַד הַדֶּלֶק גְּלָה כִּי נִשְׂאָרוֹ כְּמַעֲט
לְלֹא דֶלֶק. בְּשִׂאֲרֵית הַדֶּלֶק הָאֲחֻרוֹנָה הִגִּיעוּ לְבֵית אֲבוֹת נּוֹצְרֵי. הַשׁוֹמֵר הַסְּפִים שֶׁהֵם יִשְׁתַּכְּנוּ בְּבֵית שֶׁל אֶחָד
מִהַשׁוֹכְנִים שְׁנַפְטָר. (גּוֹפְתוֹ הִיָּתָה בְּחֹדֶר, וְהֵם שָׁהוּ בְּסִלוֹן).

בשעת בקר מוקדמת כבר עמדו לעזוב, כאשר אחד מהבחורים החליט, ללא סיבה מובנת, להציץ בתדר הנפטר. ואז נשמעה זעקה מפיו...

ליד מיטתו של הנפטר היו מונחים טלית, תפילין וסידור! על כיסוי התפילין היה רקום שם באותיות עבריות! "מה לנוצרי ולתפילין?" תמה הבחור. לפתע נכנס השומר לחדר, וצעק: "לכו! הסתלקו לפני שיבחינו בכם". "אדוני – פנה אחד החב"דניקים לעברו – "האם ידועה לך זהותו של הנפטר?"

"בודאי!" – ענה השומר – "האיש מתאכסן אצלנו כבר 25 שנים! אמנם האיש יהודי" – הפטיר בחרש – "אך הדבר לא היה בעיה לאיש".

"והיכן אתם מתכוננים לקבור אותו?" – שאל אחד מהם. "פה, מאחור, יש בית קברות נוצרי, סדרנו כבר לאיש קבר. הכומר של בית האבות יספידו בטקס נוצרי".

הבחורים החורו למשמע אוזניהם... יהודי יקבר בנוצרי!
 הם פנו לשומר, ודרשו בתוקף לראות את מנהל המקום – אולם ללא הועיל. בהיותם אנשי חב"ד, הרימו טלפון לחב"ד בניו-יורק, והללו הפעילו את קשריהם המסועפים. בסיכומו של ענין – קבלו השנים את גופת הנפטר שעתים לפני כניסת השבת.

הם נכנסו לרכבם, תדלקו אותו, והחלו בדרךם לניו-יורק. הם החליטו לקבור את הנפטר בקהילה היהודית הראשונה שתקרה בדרךם. כעבור מספר דקות הם הגיעו לקהילה היהודית של יוצאי גרמניה. מיד סרו לראש ה"חברה קדישא", וגוללו בפניו את הסיפור, ובקשו ממנו לקבור את הנפטר, היות ושבת כבר בפתח. הלה שמע את הסיפור, נד בראשו, ואמר: "לצערי הרב, כל בית הקברות מלא עד אפס מקום, ואין ביכולת הקהילה שלנו לקבור את הנפטר". "מה אתה אומר?" – זעקו לעברו – "אתה חייב למצוא עבורו מקום לקבורה! אסור להלין את הנפטר!". הדברים לא עשו רושם על ראש ה"חברה קדישא". בצר להם הם שאלו אותו, היכן מתגורר רב הקהילה. הוא הפנה אותם לביתו של הרב. כשהם מביטים בשעונם הם מגלים, כי עוד שעה קלה השבת נכנסת. הם נקשו בדלת, והחלו לגלל בשנית את כל מה שארע עמם. הרב הניד את ראשו בעצב, ואמר: "אם ראש ה"חברה קדישא" אמר שאין מקום, אז לא אוכל לעשות מאומה".

הם החלו במסע שכנוע, תוך כדי שהם מצינים שמדובר ב"מת מצוה", וכן דברו על השבת הממששת ובאה. חשב הרב קמעה, ואז אמר: "זכור לי, כי לפני כ-25 שנים, עצר בעירתנו אדם עשיר וערירי, בלי אשה וילדים. הוא ספר שהוא נוסע לצפון, אך ברצונו לתרום סכום כסף גדול לרכישת ארבע חלקות קבר בבית העלמין שבעירתנו, אשר ינתנו בשעת הצורך לנפטרים חסרי אמצעים. לעניות דעתי, כל ארבעת הקברים כבר "מאווישים". אבל אבקש מראש ה"חברה קדישא" לערוך בירור בנושא". מיד התקשר הרב אליו. לאחר בירור קצר במחשב, התברר כי עדין נותר קבר פנוי אחד, והוא שמח לבשרם כי נמצא מקום לקבורתו של הנפטר. הרב בקש מהם לומר מהו שם הנפטר, לצורך הפיתוב על גבי המצבה והרישום במחשב. כאשר אמרו את שמו של הנפטר, החל הרב ממרר בבכי, ודמעות זלגו מעיניו ללא הרף. האנשים לא ידעו את נפשם, ופנו אליו בשאלה: "מה קרה? מדוע כבודו בוכה? האם משהו לא בסדר?"

"ראו" – אמר הרב בהצביעו לעבר מסך המחשב. הללו הנידו את ראשם, בהבעת חסר הבנה. "מה אינכם מבינים?" – אמר בקול רועד – "האדם שתרים את ארבעת הקברים הוא הנפטר!". לשמע הדברים הללו החלו החב"דניקים לדמוע ולומר: "ראו כיצד ההשגחה העליונה פועלת".

רבון כל העולמים, מסובב הסיבות, דאג שאנו נתקע ללא טיפת דלק באותה סערה שהקדימה לבוא. דאג שנמצא מחסה באותו בית אבות נוצרי נידח ומבודד – בדיוק ביום פטירתו של היהודי היחיד ששנים ארוכות שנה בבית אבות נוצרי. כמו כן, דאג הקב"ה שנגלה את זהותו פיהודי, ולבסוף אף סובב אותנו בפקקים על אם הדרך, ביום ששי לפני כניסת השבת, כדי שימצא את מנוחתו בדרך האחרונה בחלקת הקבר, שאותה הוא רכש עבור אנשים גלמודים, מאז שעצר כאן לפני כעשרים וחמש שנים!..."

נא לשמור על קדושת הגליון!

שבת שלום לכל בית ישראל!

בס"ד העלון מוקדש לעילוי נשמת אבי ועטרת ראשי – ציון מזרחי בן צביה נפטר בט"ו באב ת.נ.צ.ב.ה

פרשת השבוע: ואתחנן (שבת נחמו) "ועץ החיים בתוך הגן" כניסת השבת: 18:54

ערש"ק טו' מנחם-אב תשע"ט (16.8.19) bnei-zion.com יציאת השבת: 20:03 ר"ת 20:44

הפטרה: "נחמו נחמו עמי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"אני ישנה ולבי ער קול דודי דופק פתחי לי אחתי רעיתי יונתי תמתי שראשי נמלא טל קוצותי רסיסי לילה"
השבת הזאת נקראת "שבת נחמו", על שם ההפטרה "נחמו נחמו עמי", שאנו קוראים בה, כדברי הנביא: "נחמו נחמו עמי יאמר אליהם".

ויאחר ואנו עוסקים בנחמות שעתידי הקב"ה לנחם את ישראל, מה טוב ומה נעים להתבונן בשיר השירים, שכלו קדש קודשים, על הפתוב: "שראשי נמלא טל קוצותי רסיסי לילה".

על פסוק זה דרשו חז"ל במדרש דברים נוראים, על סוד שיח הקב"ה עם כניסת ישראל בגאולה העתידה. ופך פתוב במדרש (בתנא דבי אליהו זוטא פרק א'): "ואחר-כך (=לעתיד לבוא) יאמר הקב"ה לישראל: בני, עכשיו בואו וקבלו ממני כוס של תנחומין. ואומרים ישראל לפניו: רבוננו של עולם, בתחילה פעסת עלינו והוצאתנו מתוך ביתך, והגליתנו לבין העכו"ם (=הגויים), ועכשיו באת לפיס אותנו?

ואמר הקב"ה להם, לישראל: אמשול לכם משל למה הדבר דומה. לאדם שהוא נושא את בת אחותו. פעם אחת פעס עליה, והוציאה מביתו. לאחר ימים הוא בא לפיס אותה. ואמרה לו: מתחילה פעסת עלי והוצאתני מביתך, ועכשיו אתה בא לפיסני? ואמר לה (=לבת אחותו): שמא תאמרי בלבך שמיום שיצאת מביתי, אני נכנסתי לביתי? אלא, אף אני לא נכנסתי לביתי.

כך אמר הקדוש ברוך הוא לישראל: בני, מיום שהחרבתי את ביתי של מטה, לא עליתי וישבתי בביתי (=בבית המקדש) של מעלה, אלא הייתי יושב ובטל. ואמר הקב"ה להם (=לישראל): אם אין אתם מאמינים לי, שאני לא נכנסתי לביתי, תנו את ידיכם על ראשי, ותראו שהוא מלא טל, שנאמר 'שראשי נמלא טל קוצותי רסיסי לילה'. וצריכים אנו להבין את דברי המדרש. שפן, הלא הקב"ה אין לו גוף ואין לו דמות הגוף, ואין לו שום דמיון כלל. אם כן, איך שיקד לומר על הקב"ה, שראשו 'נמלא טל קוצותי רסיסי לילה'?

נקדים להביא עוד דבר פלא בענין הטל שנמצא על ראשו של הקב"ה (כפיכול). הנה, מבואר במדרש, שלעתיד לבוא, בגאולה הקרובה, מחיה הקב"ה את המתים על-ידי הטל שעל ראשו.

וכפי שכתוב שם (ילקוט שמעוני, שיר השירים ה', ב'): "קול דודי דופק פתחי לי אחתי רעיתי יונתי תמתי שראשי נמלא טל קוצותי רסיסי לילה" – פתחי לי פתח (של) תשובה, ואני אגאלכם. 'שראשי נמלא טל קוצותי רסיסי לילה' – בשעה שהקב"ה עתיד להחיות את המתים, הוא מנער קווצותיו (של ראשו) והטל יורד, והעפר (של המת) מתגבל (=לובש צורת הגוף).

והביאור הוא שכמו שבריאת גוף האדם כתוב (בראשית ב', ו'): "ואד יעלה מן הארץ והשקה את כל פני האדמה". ופרש רש"י: "ואד יעלה מן הארץ והשקה את כל פני האדמה", לענין ברייתו (=בריאתו) של האדם, היעלה התהום והשקה עננים לשרות (=להשרות) העפר... כגבל (=האומן/האופה) זה שנותן מים, ואחר-כך לש את העיסה (כדי לעשות את הלחם), אף כאן השקה (הקב"ה את האדמה) ואחר יצר (את האדם)".

כך לעתיד לבוא, כאשר יבוא הקב"ה להחיות את המתים שחזרו לעפרם, (כמו שכתוב (שם ג' יט'): "כי עפר אתה ואל עפר תשוב"), ינער הקב"ה את הטל שעל קווצות שעריו כפיכול, כדי לגבל בו את עפר גופם של המתים, כדי להחזירם לתחיה.

וראוי להוסיף את הכתוב במדרש (שמו"ר כג', ג'): "בא וראה דרך הצדיקים, במה שהם סורחים הם מתקנים, הוי נפת תטפנה שפתותיך כלה דבש וחלב תחת לשונך". ממי הם למדים? מן הקב"ה, שבדבר שהוא מכה הוא מרפא, שנאמר (ירמיה ל'): 'כי אעלה ארכה (=רפואה) לך וממכותיך ארפאך נאם ה' – מהמכות שאני מכה אותך, מהם אני מרפא אותך. מנין תדע כן? מן הקב"ה, צא ולמד ממה שהורה למשה דבר מר, והשליך למים ונמתקו המים, שנאמר: 'ויורהו ה' עץ וישלך אל המים וימתקו המים". (וכן יסד הפיטן בסדר הסליחות: "וממכה עצמה מתקן

רטיה"). והנה, על הפתוב (ירמיה יג, יז): "במסתרם תבכה נפשי", מבואר בגמרא (חגיגה ה'): "ואם לא תשמעוהו במסתרם תבכה נפשי...". מאי "במסתרם"? אמר רב שמואל בר אינאי משמיה דרב, מקום יש לו להקדוש ברוך הוא שבוכה בו, ו'מסתרם' שמו...".

וצריך להבין מדוע הוא יתברך בוכה במסתרם?

ויש לומר, שהקב"ה בוכה במסתרם רק בגלל צערם של ישראל על הגלות המרה, וצערו כה רב, עד שהוא לוקח את כל הדמעות שמורידים ישראל על צער הגלות ועושה מהן עטרה לראשו (וזהו "שראשי נמלא טל קוצותי רסיסי לילה"). ומכל הדמעות של ישראל, שבכו בכל הגלויות על מר גורלם, הקב"ה כאמור לוקח את הדמעות הללו ועושה מהן עטרה על ראשו, כפי שהוא יתברך מעיד: "שראשי נמלא טל קוצותי רסיסי לילה".

וצריך לדעת שמהדמעות הללו שבכו ישראל על ההריגות והמכות, בגלות הנוראה, הקב"ה עושה מהן טל של תחייה להחיות בו את כל המתים, בגאולה הקרובה במהרה בימינו, אמן. כמו שאמרו חז"ל במדרש: "מהמכות שאני מכה אותך, מהם אני מרפא אותך". (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"ויקשרתם לאות על ידך והיו לטטפת בין עיניך" (וי ח')

"כל בקר בשעת הנחת תפילין זה חוזר אלי. אני חי בנס. אם לא הייתי מניח תפילין, לא הייתי חי". כך הוא חוזר ואינו מפסיק. זהו צבי עזריה, מרחובות, בשיתח עם "הידברות", בה הוא משחזר את הסיפור שהתרחש בשנת 1982. עזריה, רס"ל במילואים, הגיה בעברו עתודאי, שלמד לתואר הנדסאי אלקטרוניקה/אלקטרו אופטיקה בירושלים, בקריית נוער.

"באותם ימים פרצה מלחמת שלום הגליל", משחזר עזריה. "רוב העתודאים גויסו למלחמה, לאחר תדרוך רציני ואני הייתי בין הנספחים לגדוד מבצעי שבצע פעולות מיוחדות וחשאיות. לקראת סוף המלחמה קבלנו מידע מודיעיני על כנופיות אנשי קומנדו סורים שמתמקדות באזור בית הקברות בין העיר צידון לעירה עקתנית. מדובר בחוליה שחסלה מספר רב של טנקים ורכבים כבדים של צה"ל בצורה מתוכננת, ולא ניתן לחסל אותה בקלות רבה.

בשעת השקיעה הגענו לאזור בית הקברות. היינו צות מפוצל בשני נגמ"שים. עמדנו במקביל לבית הקברות במרחק של עשרה מטרים, כאשר חפשונו מקום לביצוע מערב לילה. תוך כדי שיטוט, הבחנתי לפתע במספר קברים "טריים" שנצבו בשביל העפר שהפריד בינינו לבין בית הקברות. התישבנו לתצפת, ותוך כדי שאני חושב על היום העמוס שעברנו, נזכרתי שלא הנחתי תפילין היום. ניסיתי להסביר לעצמי שלא קרה שום דבר, ובסוף הכל אני חיל בזמן מלחמה, ולא תמיד יש את התנאים. אבל, המראה של אמי, שטרחה לתפור לי את הנרתיק של התפילין צמוד לתיק האישי שלי, לא נתן לי מנוח. הרגשתי שאני חייב להניח את התפילין. המפקד סרב לאשר לי לצאת מהנגמ"ש, ואני מצאתי את עצמי מתנכח איתו. 'כמה דקות ממך' - הבטחתי לו, תוך כדי שאני פשוט יוצא החוצה.

בקצה הימני של בית הקברות, מטרים ספורים ממיקום הנגמ"ש, הבחנתי בברזית מים, והלכתי לשטוף ידים. החבר'ה בנגמ"ש, שהיו חייבים להתקדם, קבעו איתי שיחפו לי במרחק של 50 מטרים מהמקום שבו עמדתי. יצא שאני עמדתי בפנה אחת, ובמרחק ממני הנגמ"שים, כשבינינו הקברים ה"טריים" שזיהיתי בהתחלה.

הורדתי את תיק התפילין והציצית שהיו מונחים מעל החגור, והתחלתי לקרוא קריאת שמע בכונה רבה. לא הספקתי לסים, ופתאום אני קולט ענן אבק מיתמר למעלה, ממש מעל הקברים ה"טריים". שבעה אנשי קומנדו סורים עם מסכות אבי"כ שחורות על פניהם, וצינורית שחורה באורך מטר מחוברת למסכה, חמושים בנשק נגד טנקים מסוג RPG, הידוע לשמצה בקטלנותו. רק מאוחר יותר נודע לי שזו אחת השיטות שלהם, להתחפר בקברים ולחפות לקורבנות. במשך שעות היו שוכבים בקברים, וכאשר האדמה רעדה, היה להם סימן שמתקרבים טנקים לאזור. פעבור דקות ספורות, לאחר שוידאו שאין רכבים נוספים בשטח, היו יוצאים במהירות ומחסלים את החילים שברכב.

הנשק שהיה עלי באותו רגע היה מסוג M16 ארוך, שנקרא בלשון הלוחמים "מטאטא". העברתי אותו למצב ירי בודד, אך חששתי לפגוע בחברים שלי, שהתמקדו בדיוק בתוך הירי.

במהירות פרעתי ברוך ופונתי לראשם של הסורים את הנשק. ידעתי שבעוד פחות משניה הם יפתחו באש לעבר הנגמ"שים. את 20 הכדורים הראשונים יריתי כאחוז אמוק. לא הבנתי את גדל הצרה שאני נמצא בה. לא יכולתי להתפנות לספור כמה אנשים נפלו. מה שכן יכולתי לראות, אלו שני אנשי קומנדו סורים שהסתובבו לכיווני, מנסים להבין את מקור הירי שהפתיע אותם. הם הסתובבו אלי עם הנשק ונתקלו בי...

חיל צה"ל עם קובייה שחורה על ראשו, רצועות עור פרוכות על ידו, ו"סדין לבן" עם פסים שחורים (תפילין וטלית). 10 כדורים נותרו במחסנית, והיה לי ברור עכשיו או אני או שהם. יריתי צרור אחרון של יריות, ואז נפתחה אש נוספת מכיוון בית הקברות, שם היה הצות שאיתו הגעתי למקום - עד שחסלנו את כלם.

צבי עזריה, אזור עובד צה"ל, לא נטש מעולם את שדה הקרב והמשיך לשרת בצה"ל גם בחייו האזרחיים. הוא משתתק, נושם בכבדות, ונכר שהוא משתוקק להצליח להעביר את העוצמות שחש באותם רגעים. "אין הסבר לנס שהתרחש שם", הוא אומר. ויש לו גם מסר, בייחוד בצילם של ימים קשים אלו, "אנשים נוטים לפרש פירוש שלילי למושג 'כל רדפיה השיגוה בין המצרים'. ואני אומר: כל מי שרודף את כל המצות והמעשים הטובים, במיוחד בימים אלו, גם אם לא הצלית במשך כל השנה, הוא מצליח, והכל בעזרת ה' מסתדר לטובה. שנשמע רק בשורות טובות".

בס"ד העלון מוקדש לעילוי נשמת אבי ועטרת ראשי – ציון מזרחי בן צביה נפטר בט"ו באב ת.נ.צ.ב.ה

פרשת השבוע: ואתחנן (שבת נחמו) "ועץ החיים בתוך הגן" כניסת השבת: 18:54

ערש"ק טו' מנחם-אב תשע"ט (16.8.19) bnei-zion.com **יצאת השבת: 20:03** ר"ת 20:44

הפטרה: "נחמו נחמו עמי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך" (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינקס פרידמן)

על הכתוב, "ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך", מפרש רש"י: "ואהבת את ה' אלהיך – עשה דבריו מאהבה. (שכן), אינו דומה עושה מאהבה לעושה מיראה...". וכן כתב הרמב"ם בספר המצוות (מצוה ג): "מצוה ג' היא שצונו לאהוב (אותו) יתעלה".

ולכן, מה טוב להתבונן על משמעות מצוה זו של "ואהבת את ה-וה אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך". הנה, שנינו במשנה: "חייב אדם לברך על הרעה כשם שהוא מברך על הטובה, שנאמר (דברים ו'): 'ואהבת את ה-וה אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך'. בכל לבבך – בשני יצריך, ביצר טוב וביצר רע. ובכל נפשך – אפילו הוא נוטל את נפשך. ובכל מאדך – בכל ממונך".

ומפרשת הגמרא את הכוונה (ברכות נד'): "חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה, שנאמר (דברים ו'): 'ואהבת את ה-וה אלהיך בכל לבבך'. מאי? (=איך מקיים מצוה זו?), חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה... כשם שמברך על הטובה והמטיב, כך מברך על הרעה הטוב והמטיב'. והתנן (=ושנינו במשנה): על בשורות טובות אומר 'הטוב והמטיב'. על בשורות רעות אומר 'ברוך דין האמת'. אמר רבא: לא נצרכה, אלא לקבלינהו בשמחה... רבי שמואל בר נחמני אמר: דאמר קרא (תהילים נו'): 'באלקים אהלל דבר, ביה-וה אהלל דבר'. 'ביה-וה אהלל דבר' – זו מדה טובה. 'באלקים אהלל דבר' – זו מדת פרענות".

ופרש שם רש"י: "שצריך לברך על מידת פורענות בלב שלם". וכן פסק הרמב"ם (הלכות ברכות פ"י, ה"ג): "שמע שמועה טובה, מברך, ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם הטוב והמטיב. שמע שמועה רעה, מברך ברוך דין האמת. וחייב אדם לברך על הרעה בטוב גפש, כדרך שמברך על הטובה בשמחה, שנאמר 'ואהבת את ה-וה אלהיך... ובכל מאדך', ובכלל אהבה היתירה שנצטוינו בה, שאפילו בעת שיצר לו – יודה וישבח (את ה') בשמחה".

אם כך, צריך להבין, איפה רמוז בפסוק "ואהבת את ה-וה אלהיך", שצריך לברך על הרעה בשמחה? תחילה, נקדים להביא מה שכבר למדנו, ששם "יהוה" יתברך רומז על הנהגת מידת הרחמים, ואילו שם "אלקים" רומז על הנהגת מידת הדין.

ולכן דקדקה המשנה לומר: "חייב אדם לברך על הרעה כשם שהוא מברך על הטובה, שנאמר: 'ואהבת את ה-וה אלהיך'". כלומר, צריך לאהוב את הקב"ה ולהודות לו בשתי הנהגות של "יהוה (ו)אלהיך". כלומר, כאשר הוא יתברך מתנהג עמו בשם "יהוה" במידת הרחמים, וגם שהוא יתברך מתנהג עמו בשם "אלקים" במידת הדין. וזהו שאמר רבי שמואל בר נחמני אמר: דאמר קרא (תהילים נו'): 'באלקים אהלל דבר, ביה-וה אהלל דבר'. 'ביה-וה (שם מידת הרחמים) אהלל דבר' – זו מדה טובה. 'באלקים (=שם מידת הדין/פרענות) אהלל דבר' – זו מדת פרענות". דהינו, גם "באלקים (=שם מידת הדין/פרענות) אהלל דבר" – גם כאשר חלילה מתוחה מידת הדין, צריך האדם ל"אהלל דבר" – להודות לו יתברך. שכן, "כל מה דעביד רחמנא – לטב עביד" (=כל מה שהקב"ה עושה – לטוב עושה).

אלא, שעתה יחדו כל הלבבות כלם, איך אפשר לקיים בשלימות מצוה זו של "ואהבת את בשמחה כשם שמברך על הטובה? והלא, לא נתנה התורה למלאכים, כי אם לנו קרוצי חומר, בשור ודם, שמתמלאים מיד כאב וצער כאשר רע לנו.

פתח דברינו יאיר במה שכתב רבנו יונה: "חייב אדם לברך על הרעה כשם שהוא מברך על הטובה". כמו שמברך על הטובה בשמחה ובטוב לבב, כך יש לברך על הרעה בשמחה, ולקבל מוסר הבורא בסבר פנים יפות, כי הכל כפרת עוונות".

הנה, נמצאנו למדים כי מה שאנו מברכים בשמחה על הרעה היא, כיון שזכינו על-ידי כך לכפרת עוונות ופלי
שאמר דוד המלך (תהילים נא, ט): "תחטאני באזוב ואטהר תכבסני ומשלג אלבין תשמיעני ששון ושמחה תגלגלה
עצמות דכית". ופרש רש"י: "תשמיעני ששון ושמחה, (היא על) סליחת החטא" (הרי מבואר שצריך לשמוח על
סליחת החטא/כפרת העוונות).

וכן מצינו במדרש (קהלת רבה ט, ז), שבמוצאי יום הכיפורים, לאחר שזוכים לכפרה גמורה, "יצתה בת קול
ואמרת להם (לישראל): 'לך אכל בשמחה לחמך (שכך) כבר נשמעה תפילתכם'".

הנה, מבואר שבזכות כפרת עוונות זוכים לשמחה, ולכן יצתה בת קול ואמרה: 'לך אכל בשמחה לחמך'.
ראוי להוסיף גם את דברי השל"ה הקדוש האומר על-פי הכתוב בגמרא (פסחים נ): "אמר רבי אחא ב(שם) ר'
חנינא: לא בעולם הזה העולם הבא. בעולם הזה (מברך האדם) על בשורות טובות, ואומר: ברוך הטוב והמטיב,
ועל בשורות רעות אומר: ברוך דין אמת. (אבל) לעולם הבא – כלו הטוב והמטיב" (=בעולם הבא מברך האדם על
הבשורות הטובות ועל הרעות אותה ברכה: "הטוב והמטיב"). וזאת, לפי שמעליון לא תצאנה הרעות, ואין דבר
רע מהקב"ה, והכל הוא לטובה, ואפילו הפורענויות הבאות על האדם אינן רעה, אלא טובה, כדי לזכך אותו
ולהכניע את יצר הרע, כדי שהאדם יזכה לחיי העולם הבא.

נמצאנו למדים מכאן, שלאמיתו של דבר, הבורא יתברך הוא שרש הרחמים והחסדים, כמו שאמר דוד המלך:
"טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו". אלא, שבעולם הזה, החומרי והגשמי, טחו עינינו הגשמיות מראות את
האמת, ש"כל דעביד רחמנא – לטב עביד" (=כל מה שהקב"ה עושה – לטוב עושה). ורק לעולם הבא נזפה לראות
את התמונה המלאה, ונראה שהכל כאן היה לטובה – ונברך גם על הרעות שעברנו בעולם הזה "ברוך הטוב
והמטיב".

על-כך אמר המוכיח מוה"ר אפרים זצ"ל: "וזהו שכתוב) 'ואמרת ביום ההוא אודך ה' כי אנפת בי, לפי שמעליון
לא תצאנה הרעות, ואין דבר רע מהקב"ה, והכל הוא לטובה, ואפילו הפורענויות הבאות על האדם אינן רעה,
אלא טובה – וזאת, כדי לזכך אותו ולהכניע את יצר הרע ולטהר הנשמה, כדי שהאדם יזכה לעולם שכלו טוב.
אלא שהאדם בעולם הזה אינו מבין...ונדמה בעיניו כאילו הוא רעה, כמו החולה, שעושיין לו תחבושת ויש לו
ייסורין, והחולה השוטה צועק להסיר (את) התחבושת. אבל החכם סובל בשמחה...אמנם, אחר מותו(=של
"החולה") (הוא) רואה ומבין (את) הטוב האמיתי. וכמו כן, לעתיד לבוא, כשנזכה...נאמר: 'אודך ה' כי אנפת בי"
– אז נתן הודאה להקב"ה על שהתאנף(=פעס) עלינו באותו הזמן, וזאת, כדי להיטיב לנו באחריתנו".

"מצות" – ראשי תיבות מזוזה ציצית ותפילין

על הכתוב (שמות יב, יד): "ושמרתם את המצות". דרשו חז"ל במכילתא: "אל תהי קורא 'את המצות', אלא 'את
המצות' – מצוה שבאה לידך – אל תחמיצנה". ויש לומר שעל-כך רמז הכתוב: "ושמרתם את המצות". **"מצות"**
– ראשי תיבות מזוזה ציצית ותפילין. וזאת, כיון שעל-ידי קיום ג' מצות אלו נבראים מלאכים השומרים על
האדם שלא יחטא, וממילא יוכל על-ידי כך לקיים את כל המצות. וזהו "ושמרתם את המצות" – שהמלאכים
הנבראים ממצות אלו – מזוזה ציצית ותפילין – ישמרו עליכם.
"החרם תחרים אתם לא תכרת להם ברית ולא תחנם"

פעם הסב הצדיק רבי אהרן מפעלז עם חבורת חסידים, ואמר להם: אספר לכם מעשה ששמעתי בשנות
ילדותי מסבי הקדוש רבי יהושע זצ"ל. אבי סבא, רב שר שלום, נהג למסור את נעליו הקרועות לסנדלר
נוכרי, שהתגורר שנים רבות בקרבת ביתו. ותמיד פאשר הביא הגוי את הנעלים המתוקנות למחרת
היום, עמד עמו סבא זצ"ל על המקח, והפחית לו מן השכר שבקש תמורת תיקון הסנדלים.
פעם נזדמן למקומנו סנדלר יהודי, שבקש לקבל נעלים לתיקון. מיד יצא סבא לקראתו בשמחה, ומסר לו
את נעליו הקרועות לתיקון. והנה, פאשר נקב הסנדלר היהודי בגמר העבודה את שכרו, הוסיף לו סבא
תוספת שכר על מה שבקש, וכל היום היה שרוי בשמחה שאינה מצויה. שאילו אותו חסידיו: רבנו, מה
פשר השמחה השרויה על פניך היום הזה?

אמר להם הצדיק: ימים רבים הייתי מוסר את נעלי הקרועות לסנדלר הנוכרי, שהיה בעל המלאכה
היחיד כאן בעירנו. וכאשר היה אותו גוי נוקב את שכר עבודתו, השתדלתי תמיד להפחית משכרו ככל
האפשר, מחשש שהוא דורש מחיר מופרז וגורם לי בכך לעבור על הכתוב: "ולא תחנם" (=לא תתן לנוכרי
מתנת חינם). ועכשיו, משזמן לי הקב"ה סנדלר יהודי לתקן את נעלי, לא איכפת לי לשלם לו כל שכר
שבעולם תמורת עבודתו - כלום פלא הוא שלבי שמח היום...?! **שבת שלום לכל בית ישראל!**

בס"ד העלון מוקדש לעילוי נשמת אבי ועטרת ראשי – **ציון מזרחי בן צביה נפטר בט"ו באב ת.נ.צ.ב.ה**

פרשת השבוע: ואתחנן (שבת נחמו) "ועץ החיים בתוך הגן" כניסת השבת: 18:54

ערש"ק טו' מנחם-אב תשע"ט (16.8.19) bnei-zion.com **יציאת השבת: 20:03** ר"ת 20:44

הפטרה: "נחמו נחמו עמי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"את הדברים האלה דבר ה' אל כל קהלכם בהר מתוך האש הענן והערפל קול גדול ולא יסף" (דברים ה', יט')

על הכתוב במעמד הר סיני (שמות יט', א): **"ביום הזה באו מדבר סיני – לא היה צריך לכתוב, אלא ביום ההוא. (ו) מהו 'ביום הזה' (אלא, בא הכתוב ללמדנו), שיהיו דברי תורה חדשים עליך, כאילו היום נתנו. וכן ללמדנו בגמרא (ברכות סג): "הסכת ושמע ישראל, היום הזה נהיית לעם. וכי אותו היום נתנה תורה לישראל? והלא אותו יום, (סוף) ארבעים שנה היה? אלא ללמדך, שחביבה תורה על לומדיה בכל יום ויום, כיום שנתנה מהר סיני... (דבר אחר) 'הסכת' – עשו פתות פתות ועסקו בתורה, לפי שאין התורה נקנית אלא בחבורה". (נמצא מכאן, שהמלה "היום" רומזת לנו על "התחדשות" של התורה. דהינו, שיהיו דברי תורה חדשים עליך כאילו נתנו היום). אם כן, צריכים אנו לדעת, איך אפשר להגיע לכך שבכל יום יהיו דברי התורה כחדשים בעינינו כאילו נתנו היום?**

ויש לומר, שהנה, כתוב בפרשת "ואתחנן" (דברים ה', יט): **"את הדברים האלה דבר ה' אל כל קהלכם בהר מתוך האש הענן והערפל קול גדול ולא יסף. פרש רש"י זצ"ל, בשם התרגום: "ולא יסף" קול רב ולא פסק". שכן, דיבורו של הקב"ה הוא נצחי, ואינו נפסק לרגע. לכן, נמצא, שאפשר לקבל את התורה בכל יום, אלא שצריך האדם לזכור את הגוף החומרי כדי לקלוט את הדיבור הנצחי של ה' יתברך במתן תורה. ועל-כך רמזו חז"ל (אבות פ"ו, מ"ב): "בכל יום ויום בת קול יוצאת מהר חורב" – וזוהי הבת קול של מתן תורה, שיוצאת מהר חורב (=הוא הר סיני) בכל יום ויום, ואינה מפסקת לעולם.**

ועתה, בא וראה מה שכתב הט"ז (או"ח סימן מז', ס"ק ה): **"ונראה לי... שתקנו חז"ל לחתום (את ברפת התורה במלים) 'נותן התורה', שיש במשמעותו לשון הוזה, ולא 'נתן' בלשון עבר... (פיון) שהוא יתברך נותן לנו תמיד, בכל יום, (את) תורתו. דהינו, (פיון) שאנו עוסקים בה, וממציא לנו הוא יתברך בה טעמים חדשים".** לפי המבואר, הפונה כאן היא, כי אותו 'קול גדול ולא יסף' ממשיך להדהד בחללו של עולם. ומי שמתנגע בתורה, זוכה הוא לקלוט את הקול של מתן תורה כביום נתינתה, ועל-כן תקנו חז"ל לברך "נותן התורה", בלשון הוזה.

לפי זה יובן היטב מה שכתב הרה"ק, המקובל האלקי מהרי"א מקמארנא זיע"א, ב"היכל הברכה" ("ואתחנן" דף כח): **"העידו על מרן הקדוש... חיות נפשנו, אור זורח... הבעש"ט, (ש)כשהיה לומד תורה עם התלמידים הקדושים, היתה אש מלהטת סביבותיהם. (והיו) מתקבצין מלאכי השרת, והיו שומעין הקולות והברקים ואמירת 'אנכי ה' אלקיך' מפי ה' יתברך, וזה ידוע ומפורסם הרבה".**

מבואר מכאן, כי הבעש"ט הקדוש העלה וזכר את תלמידיו עד כדי כך, שזכו לשמוע ממש את קול ה' יתברך במעמד הר סיני, כאשר נתן לישראל את התורה, ממש כביום נתינתה.

הנה כי כן, מבואר מה שדרשו חז"ל: **"שיהיו דברי תורה חדשים עליך כאילו היום נתנו". שכן, באמת, התורה ניתנת מחדש בכל יום, בקולו של הקב"ה, אשר לא נפסק לעולם. אלא, שצריך לעמול ולהתנגע בתורה, עד שיזכה האדם לשמוע את קולו של הקב"ה במתן תורה, כאילו נתנה היום.**

על-פי זה יאיר לנו להבין מה ששנינו בגמרא (סנהדרין צח), שרבי יהושע בן לוי שאל את המשיח, מתי הוא יבוא. והשיב לו המשיח "היום". וכאשר עבר היום, והמשיח לא הגיע, התלונן רבי יהושע בן לוי לפני אליהו הנביא, ואמר לו, שהמשיח שקר לו. והשיב לו אליהו, שהמשיח התפון לומר לו שיבוא "היום" אם בקלו תשמעו.

כלומר, אם תזכו לקיים את התורה, בבחינת "היום", שבכל יום יהיו בעיניך כחדשים, כאילו היום נתנו, וזה אפשרי רק "אם בקלו תשמעו" – שתשמעו את קול ה' במתן תורה שלא פסק, רק אז יבוא המשיח.

פיון שבאנו לידי כך, נוכל להבין את הקשר בין הצרופ של חדש אב, שהוא "הויה", היוצא מראשי התיבות:

"הסכת ושמע ישראל היום". שהרי, מפסוק זה, "הסכת ושמע ישראל, היום הזה נהיית לעם לה' אלקיך", דרשו חז"ל, שצריך לעסוק בתורה בכל יום ויום, כאילו נתנה היום. ובכך תלויה הגאולה העתידה, כפי שהשיב מלך המשיח לרבי יהושע בן לוי, שיבוא "היום אם בקלו תשמעו" – אם נעסוק בתורה בהתחדשות, בבחינת "היום". לכן, דוקא בחדש אב, שבו חרבנו שני בתי המקדש, שולט הצירוף של "הויה", היוצא מראשי התיבות של הפסוק **"הסכת ושמע ישראל היום"**. וזאת, כדי ללמדנו, שאם נרצה לתקן את חרבנו בית המקדש, עלינו לקיים מה שרמזו בכתוב: **"הסכת ושמע ישראל היום"**. הנה, מלשון "הסכת" דרשו חז"ל: "הסכת" – עשו כמות פתות ועסקו בתורה, לפי שאין התורה נקנית אלא בחבורה". וזהו תיקון לשנאת חינו, שגרמה לחרבנו בית המקדש. ומלשון **"היום"** דרשו חז"ל: לעסוק ולקיים את התורה, כאילו נתנה היום, ובוה תלויה הגאולה, שתבוא "אם בקלו תשמעו". (על-פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן) **"שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד"** (דברים ו' ד')

ידוע מנהג ישראל להניח את היד על העינים, ולכסותן, בשעת קריאת **"שמע ישראל"**. וצריך להרים את העינים (המכוסות) כלפי מרום, כפי שכתוב בתיקוני הזוהר (תיקון מט', פה), שראשי התיבות של **"שמע"** הוא **"שאו מרום עינכם"** (ישעיה מ', כו).

וצריך להבין ענין זה. שכן, מדוע צריכים אנו לכסות את העינים כאשר אומרים **"שמע ישראל"**? לפי המבואר בשלחן ערוך (שו"ע יז), נתינת היד על העינים לכסותן היא בכדי שלא תתבלבל פנתו של האדם בשעת קריאת **"שמע ישראל"**.

ומוסיפים חז"ל, שהיות וייחוד ה' אלקינו ה' אחד" הוא רמז שצריך לעבוד רק לה' יתברך שהוא אחד, ולא לזולתו – לכן מכסים אנו את העינים, לרמז שצריך, לא לראות במחשבותינו שום אדם, כי אם השכינה בלבד, בבחינת **"עין לא ראתה אלהים זולתך"**.

ויש עוד להוסיף, שאנו מכסים את עינינו ב"קריאת שמע", כדי להורות בזה, שלא ללכת שולל אחרי ראית העינים הגשמיות, כיון שלעיתים בעולם הזה, החומרי והגשמי, טחו עינינו הגשמיות מראות את האמת, ש"כל דעביד רחמנא – לטב עביד" (=כל מה שהקב"ה עושה – לטוב עושה). (רק לעולם הבא נזכה לראות את התמונה המלאה, ונראה שהכל כאן היה לטובה – ונברך גם על הרעות שעברנו בעולם הזה "ברוך הטוב והמטיב").

והנה, כאשר האדם מקבל עליו על מלכות שמים בכל כונת המוח והלב, וגם מצרף הוא את היד, שהיא חלק המעשה של האדם, מצטרפים יחד כלי המחשבה וכלי המעשה של האדם לקבלת על מלכותו יתברך, וזה קבלת על מלכות שמים אמיתית ושלמה. וכפי שרמזו באיוב (ג', מא'): **"נשא לבבנו אל כפים אל בשמים"**. נפלא לפי זה לדעת, שפסוק הייחוד **"שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד"** עולה לגמטריה של 1118, בדיוק כפי הגמטריה של חמשת אצבעות האדם. הנה, אצבע (=163), בהן (=57), אמה (=46), קמיצה (=245), זרת (=607) – ביחד 1118. לומר לך שקבלת על מלכות שמים, היא עם כל חמשת האצבעות.

בענין זה של כיוון העינים, אומר "כסא רחמים", כאשר מניחים את היד על העינים, צריך להניח זרת על עין שמאל כנגד האות דל"ת (שד"י), ואגודל על עין ימין, כנגד האות יו"ד (שד"י), ואצבע ואמה וקמיצה על המצח, כנגד האות שי"ן (שד"י). (שאז מתקבל השם שד"י שלם), כדי לתקן מלכות שד"י.

"וידעתם כי אני ה' בפתחי את קברותיכם ובהעלותי אתכם מקברותיכם עמי" (יחזקאל ל"ג יג)

מסופר בגמרא על פועליו של רב נחמן, שהיו חופרים באדמה, ושמעו צעקה מתוך האדמה, נבהלו מאד, והלכו לספר את הדברים לרב נחמן. הלך רב נחמן וראה שקבור שם אחד התנאים, ועיניו פקוחות. התחיל לדבר עמו, ושאל אותו לשמו, והלה אמר לו ששמו אחאי בר יאשיה. אמר לו רב נחמן: ולא אמר רב מרי, "עתידין צדיקים דהוון פּעפּרא?".

אמר לו רב אחאי: מיהו רב מרי? שאיני מפירו, ואיני חש לדבריו. אמר לו רב נחמן: והרי פתוב (קהלת יב' ז'): **"וישב העפר על הארץ כשהיה והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה"**. אמר לו: מי שלמדך קהלת לא למדך משלי, דכתיב (משלי יד'): **"ורקב עצמות קנאה"** – כל מי שיש לו קנאה בלבו – עצמותיו מרקיבים, וכל מי שאין לו קנאה בלבו אין עצמותיו מרקיבין. נגע בו רב נחמן, וראה שיש בו ממשות. אמר לו רב נחמן: אולי יבוא מר לביתי? אמר לו: גלית דעתך, שאפילו בנביאים לא למדת, דכתיב: **"וידעתם כי אני ה' בפתחי את קברותיכם"** – שאין לנו רשות לעלות, עד שהקב"ה יעלנו. שאל אותו רב נחמן: והרי פתוב (בראשית ג', יט'): **"כי עפר אתה ואל עפר תשוב"**? ענה לו רב אחאי: זה יהיה שעה אחת קודם תחית המתים...

בס"ד העלון מוקדש לעילוי נשמת אבי ועטרת ראשי – ציון מזרחי בן צביה נפטר בט"ו באב ת.נ.צ.ב.ה

פְּרַשְׁת הַשְּׁבוּעַ: וְאַתְחַנֵּן (שַׁבַּת נַחֲמו) "וְעַץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגֵּן" כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 18:54

ערש"ק טו' מנחם-אב תשע"ט (16.8.19) bnei-zion.com יציאת השבת: 20:03 ר"ת 20:44

הַפְּטָרָה: "נַחֲמוּ נַחֲמוּ עַמִּי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כְּלַכֶּם הַיּוֹם" (ד' ד') (על-פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

על הכתוב, "אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלהים אין עוד מלבדו", נרשו חז"ל בגמרא (סנהדרין סו): "אין עוד מלבדו", אמר רבי חנינא: אפילו לדבר **כְּשָׁפִים**. (כלומר, אפילו בתוך הכשפים, בכוחות **הטומאה**, הוא יתברך נמצא ושולט).

ומספרת לנו הגמרא שם על מעשה שהיה עם רבי חנינא עצמו, שפעם אחת ראה מכשפה שהיתה הולכת אחריו, ולקחת עפר מתחת רגליו כדי להשתמש עם עפר זה ולהזיק לו (=לרבי חנינא) בכשפיה. ראה זאת רבי חנינא ואמר לה: אם תצליחי לקחת עפר, קחי ולכי, כיון שאינני מפחד **מְכַשְׁפִּים**, שהרי "אין עוד מלבדו".

ופרש שם רש"י, שרבי חנינא התפונ באומרו "אין עוד מלבדו": "אם המקום (=הקב"ה) חפץ בי, לא תוכלי להרע (לי), ואם תוכלי (להרע לי) – מאתו (יתברך) יצא (הדבר), ואני מקבלן".

ומקשה שם הגמרא, והלא **לְכַשְׁפִּים** יש כח להזיק. שכן, אמר רבי יוחנן: "למה נקרא שמן **"כְּשָׁפִים"**? (ומתרצת, כיון) שִׁמְכַחֲשִׁין (=סותרים) פְּמִלְיָא שֶׁל מַעְלָה (=דהינו, שיש לכשפים כח).

אם כן, איך לא פחד רבי חנינא מהאשה המכשפת? אלא, מתרצת הגמרא, שרבי חנינא "דנפיש זכותיה". דהינו זכותו היתה גדולה מאד, ואין הוא צריך לפחד מכישוף.

ומוסיף ה"נפש החיים" ואומר: "כשהאדם קובע בלבו לאמר, הלא ה' הוא האלקים האמיתי, ואין עוד מלבדו יתברך שום כח בעולם, ובכל העולמות כלל, והכל מלא רק אחדותו הפשוט יתברך שמו... ואינו משגיח (האדם) כלל על שום כח ורצון בעולם, ומשעבד ומדבק טוהר מחשבתו רק לאדון יחיד ברוך הוא... ממילא יתבטלו מאליהם כל הכוחות והרצונות שבעולם, שלא יוכלו לפעול לו שום דבר כלל".

וראוי להביא כאן את דברי הבעש"ט, האומר, שאם האדם יאמין באמונה שלמה שאפילו בהסתר הכי גדול, בצרה הכי גדולה שיש לו, שגם שם נמצא **אלוהו של עולם** – ה' יתברך, הנה על-ידי כך, על-ידי אותה האמונה יזכה האדם להמתיק מעליו את **הדין**, ולהפוך את הצרה לישועה.

וכפי שמובא ב"לקט אמרי פנינים": "שמעתי ממורי, שאם אדם ידע בידיעה ו(ב)אמונה שלימה, שבכל ההסתרות... הקב"ה מסתתר שם, (ו)אין זו הסתרה כלל... מיד יתפרדו כל פועלי און, ו**הרע** נופל למטה, ונתגלה **האור**... אבל לפעמים יאנכי הסתר אסתיר פני' – אסתיר גם את ההסתרה, עד (שהאדם)... אינו מרגיש שום חיות... ונשכח ממנו שהקב"ה שם איתו (בתוך הצרה), וזה הוא לו (=ודבר זה נחשב לו) כי פנה אל אלהים אחרים בהסתלקות אמונה ובטחון, ואז חל עונש. אבל כל זמן שהאדם (יהיה) דבוק באמונה שלימה בבוראו – לא יארע לו שום רע, אלא (יקבל מה' יתברך) **אתנה וחיבה**".

מעשה יפתח לנו פתח להבין את עמק דברי רבי יוחנן, אשר באר את כח **הכשפים**, באומרו: "למה נקרא שמן **"כְּשָׁפִים"**? (ומתריץ, כיון) שִׁמְכַחֲשִׁין (=סותרים) פְּמִלְיָא שֶׁל מַעְלָה". דהינו, אם האדם מאמין באמונה שלמה שהקב"ה הוא אחד יחיד ומיוחד, והוא הקובע ועושה הכל, ואין עוד מלבדו – אז אין **לְכַשְׁפִּים** שום כח לעשות לו דבר המנוגד לרצון ה' יתברך.

אולם, מאחר ונתנה רשות הבחירה לאדם לבחור בין טוב לרע, לכן, כאשר האדם רודף אחרי הפסג והנהב וכל הבלי העולם הזה, יש לכוחות **הטומאה** את היכולת להפיל אותו ברשתם על-ידי שהם מכחישים לפניו את פמליא של מעלה. דהינו, שכל מה שנעשה בעולם הזה הוא מכוחם. ומכניסים בראשו מחשבת פיגול, שיש להם כח לפעול בעולם הזה כרצונם. ועל-ידי כך נופל האדם ברשתם, ושוכח את ה' יתברך, וממילא הוא גורם שתסתלק השגחת ה' ממנו, ונותן הוא ביד כוחות הטומאה את הכח להזיק לו...

ולכן מזהירה אותנו התורה הקדושה בפרשת "עקב" (דברים ה', יא): "השומר לך פן תשכח את ה' אלהיך... פן תאכל

וְשִׁבְעַת וּבַתִּים טְבִים תִּבְנֶה... וְכֹסֶף וְזָהָב יִרְבֶּה לָךְ וְכָל אֲשֶׁר לָךְ יִרְבֶּה וְרָם לְבָבְךָ וְשִׁכַחְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ... וְאַמְרַתְּ בְּלִבְבְּךָ כַּחַי וְעֵצִים יְדֵי עֲשֵׂה לִי אֶת הַחֵיל הַזֶּה. וְזָכַרְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ כִּי הוּא הִנְתָּן לָךְ כַּחַ לַעֲשׂוֹת חֵיל".

הִנֵּה דְבָרִים בְּרוּרִים. הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה מְזַהֶרָה אוֹתְנוּ, שְׂמַחְמַת רִיבּוּי הַרְכוּשׁ וְהַמָּמוֹן, עֲלוּל הָאָדָם לְשָׂכּוֹחַ אֶת בּוֹרְאוֹ וְלִבּוֹא לְטַעוֹת, וְלְטַעוֹן שׁ"כַּחַי וְעֵצִים יְדֵי עֲשֵׂה לִי אֶת הַחֵיל הַזֶּה". וְעַל-יְדֵי כֵךְ הוּא מְפָרֵד אֶת עֲצָמוֹ מִשְׂרַשׁ כָּל הַשׁוֹרְשִׁים, הַקַּב"ה, וּמִבִּיא עַל עֲצָמוֹ חֲלִילָה נֹזֵק גָּדוֹל.

לְכֵן, אִם יֵשׁ לְאָדָם בְּטַחֲוֹן שְׁלָם בַּה' יִתְבָּרַךְ, שְׂאִין עוֹד מְלַבְּדוֹ שׁוֹם כַּחַ בְּעוֹלָם – אֲזִי בְּכָל הָעוֹלָמוֹת כָּלָם כָּלָל לֹא יוּכְלוּ לְהַזִּיק לוֹ. שְׁכֵן, הַקַּב"ה בְּכַבּוּדוֹ וּבְעֲצָמוֹ מִשְׁגִּיחַ עָלָיו.

וְזוֹהוּ מָה שְׂפִתוֹב בְּפִרְשֵׁתְנוּ: "וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם תִּיִם כָּלְכֶם הַיּוֹם". כְּלוּמָר, כָּל זְמַן שְׂאִתֶּם דְּבָקִים בְּמַחְשְׁבוֹתֵיכֶם בְּאַמוּנַת ה' וּבַהֲשִׁגְחָתוֹ, כִּי אֲזִי מוֹבְטָח לְכֶם שׁ"חִיִּים כָּלְכֶם הַיּוֹם". שְׁכֵן, הַשְּׁגַחַת ה' בְּאָדָם תְּלוּיָה בְּדְבִיקוֹת מַחְשְׁבָתוֹ בַּה'.

וְהִנֵּה, הַבִּאֲנוּ כָּבֵר, שְׁבַסִּידוֹר "לֵב שְׂמַח" לַהֲרַה"ק רַבִּי חֲנוּךְ הָעֲנִיךְ מְאָלְעֶסְקִיא (בְּשֵׁם חוֹתְנוֹ כ"ק מְרַן הַשָּׁר שְׁלוֹם מְבַעֲלוֹ זִיע"א), שִׁישׁ שֵׁם קְדוּשׁ, "אֲעֵמ", וְהוּא הַשֵּׁם הַרְבִּיעִי מִ-עַב' שְׁמוֹת הַקְּדָשׁ.

וְגִילָה הַשָּׁר שְׁלוֹם זִיע"א, כִּי שֵׁם זֶה מְסוּגָל לְבִטֹל כְּשָׁפִים. שְׁכֵן, שְׂרַשׁ הַכְּשָׁפִים וּפְחוֹת הַטּוֹמְאָה הוּא מִ-ג' הָאוֹמוֹת, אָדוּם, עֲמוֹן מְאֹב – רְאִשֵׁי תִיבוֹת "אֲעֵמ".

וְלִכֵּן יֵשׁ לוֹמֵר, שְׂמָה שְׂאֵמֵר רַבִּי חֲנִינָא לְאוֹתָהּ מְכַשְׁפָּה בְּסוּף דְּבָרָיו "אִין עוֹד מְלַבְּדוֹ" – רְאִשֵׁי תִיבוֹת הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ "אֲעֵמ" – הַתְּפוֹן עַל-יְדֵי שֵׁם זֶה לְבִטֹל אֶת הַכְּשָׁפִים שֶׁל אוֹתָהּ מְכַשְׁפָּה.

וּמְצִינוּ בְּתִיקוּנֵי הַזֹּהַר, שְׂכַאֲשֶׁר מְזַכֵּרִים אָנוּ בְּתַפִּילָה אֶת הַפְּסוּק: "וְהוּא רַחוּם יִכְפֹּר עוֹן וְלֹא יִשְׁחִית. וְהַרְבֵּה לְהַשִּׁיב אָפּוֹ וְלֹא יַעִיר כָּל חַמְתּוֹ", צְרִיכִים אָנוּ לְכַוֵּן עַל בִּיטוּל אַרְבַּעַת רְאִשֵׁי הַקְּלִיפָּה (=הַטּוֹמְאָה), שֵׁהֵם: עוֹן, מְשַׁחִית, אָף וְחַמָּה. וּכְפִי הַכְּתוּב בְּזֹהַר (תִּיקוּן לו', ע"ח): "...וְהוּא רַחוּם דָּא (=זֶה) עוֹן, וְלֹא יִשְׁחִית דָּא (=זֶה) מְשַׁחִית, וְהַרְבֵּה לְהַשִּׁיב אָפּוֹ דָּא (=זֶה) אָף, וְלֹא יַעִיר כָּל חַמְתּוֹ דָּא (=זֶה) חַמָּה". וּמְבוֹאֵר בְּגִמְרָא (נְדָרִים ל"ב), שְׂמִשָּׁה הָרַג אֶת רֹאשׁ הַקְּלִיפָּה, חַמָּה, שְׂנַאֲמַר (יְשַׁעִיָּה כו', ד'): "חַמָּה אִין לִי", וְנִשְׂאָרוֹ רַק ג' קְלִיפּוֹת – אָף, עוֹן, מְשַׁחִית – רְאִשֵׁי תִיבוֹת שֶׁל אָדוּם, עֲמוֹן מְאֹב. וּבִיטוּלָם הוּא עַל יְדֵי שֵׁם "אֲעֵמ" רְאִשֵׁי תִיבוֹת שֶׁל "אִין עוֹד מְלַבְּדוֹ".

"וְשָׁבוּ בָנִים לְגְבוּלָם" (יִרְמִיָּה ל"א ט"ז)

רְאוּי לְהַבִּיא אֶת דְּבָרֵי רַבֵּנוּ הָאֲרִיז"ל הָאוֹמֵר (פְּרִי עֵץ הַחַיִּים תִּיקוּן חֲצוֹת): "...מְצִינוּ שְׂנַשְׁתַּבְּחוּ מְאֹד אוֹתָן הָעוֹסְקִים בְּתוֹרָה אַחַר חֲצוֹת. וּמָהוּ הַטַּעַם הַזֶּה? אֵדף הָעֲנָן הוּא, כִּי... רַחַל הַנְּקִרָאֵת עֵקֶרֶת הַבַּיִת... בְּכָל חֲצוֹת לַיְלָה הִיא צוֹעֶקֶת וְשׂוֹאֶגֶת אֶל ה' יִתְבָּרַךְ עַל חֲרָבָן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר: 'קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמַע נְהִי בְּכִי תַמְרוּרִים רַחַל מְבַכָּה עַל בְּנֵיהֶם". וְגַם כֵּן הִיא נוֹתֶנֶת זְמִירוֹת וְהוֹדָאוֹת כָּל לַיְלָה... לְכֵן רְאוּי לְאָדָם לְשַׁתֵּף עֲצָמוֹ עִמָּה, לַעֲשׂוֹת כְּמַעֲשֵׂיהָ. לְכֵן צְרִיךְ הָאָדָם לְהַרְבוֹת וּלְבַכּוֹת וּלְצַעוֹק בְּכָל לַיְלָה עַל גְּלוּת הַשְּׂכִינָה... וְחֲרָבָן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְאַחַר כֵּךְ לְעַסוֹק בְּתוֹרָה. וְזֶה סוּד, דוּד הַמְּלָךְ, שְׂכָל לַיְלָה הִיא עוֹסֵק בְּשִׁירוֹת וּבַתְּשַׁבְּחוֹת, לְסַעַע לְשְׂכִינָה".

מְבוֹאֵר מְדַבְּרֵי הַקְּדוּשִׁים שֶׁל הָאֲרִיז"ל, כִּי בְּכָל לַיְלָה רַחַל בּוֹכָה עַל מֵר הַגְּלוּת הַקְּשָׁה, אֵדף הִיא גַם אוֹמְרַת זְמִירוֹת וְהוֹדָאוֹת לַה' יִתְבָּרַךְ כָּל לַיְלָה. שְׁכֵן, לְמִירוֹת צַעֲרָה הַגְּדוֹל עַל בְּנֵיהָ שְׂגָלוֹ מְאַרְצָם, הִיא יוֹדַעַת וּמְאַמִּינָה בְּאַמוּנָה שְׁלִימָה שׁ"כַּל מָה דְּעַבִּיד רַחֲמָנָא - לְטַב עַבִּיד" (=כָּל מָה שֶׁהַקַּב"ה עוֹשֵׂה - לְטוֹב עוֹשֵׂה)". וּבְמַהֲרָה יִגָּאֵל אֶת בְּנֵיהָ, כְּפִי שֶׁהַבְּטִיחַ לָהּ הַקַּב"ה: "מִנְעִי קוֹלְךָ מִבְּכִי וְעִינֶיךָ מִדְּמָעָה כִּי... יֵשׁ תַּקוּהָ לְאַחֲרִיתֶךָ נְאֻם ה' וְשָׁבוּ בָנִים לְגְבוּלָם" - בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן.

"כִּפְדֵּ אֶת אֲבִיךָ וְאֶת אֲמִדְךָ" (ה' ט"ז)

אֶחָד מְזַקְנֵי פְּרָשׁבוּרְגַּ בָּא פַּעַם אֶל הַגְּאוּן רַבִּי מִשֵּׁה סוּפֵר, בַּעַל הַ"חֲתָם סוּפֵר", וְהַתְּלוּנָן עַל בְּנוֹ, שְׂאִינוּ מְקִיִּים כְּלַפֵּי מַצּוֹת כִּיבוּד אָב, כְּרְאוּי לְאַבְרָךְ יִרְא שְׂמִים. מִיָּד זָמַן אֵלָיו הַ"חֲתָם סוּפֵר" אֶת הַבֵּן הַסּוּרֵר, וְנִזְף בּוֹ עַל הַזְּלוּל שְׂנוּהַג הוּא כְּלַפֵּי אָבִיו, וּבֵין תְּשַׁאֲרַר הַשְּׂמִיעַ בְּאִזְנוֹ מְדַבְּרֵי חוֹז"ל עַל מַצּוֹת כִּיבוּד אָב וְאִם.

הָאֲבָרָךְ הָאֲזִין בִּירָאֵת כְּבוֹד לְדַבְּרֵי הַגְּאוּן, וּבַתּוֹם הַטַּפֵּת הַמוּסָר שֶׁהוֹשִׁמְעָה בְּאִזְנוֹ, הָעִיר בְּקוֹל נְכָאִים (=עֲצוּב): "מִנְעוּרֵי הַקַּפְדָּתִי לְקִיִּים מַצּוֹת כִּיבוּד הוֹרִים, כְּפִי שְׂמִדְּקָדֵק אֲנִי בְּכָל מַצּוֹת הַתּוֹרָה. אוּלַם לְאַחֲרוֹנָה הַשְּׁתַּנָּה יַחֲסִי הַנְּאוֹת כְּלַפֵּי אָבָא, הַמְּשׁוּפָּע בְּנְכָסִים רַבִּים, וְאִינוּ מְסִיעַ לִי בְּמֵאוּמָה לְפִרְנָסְתִּי וּלְפִרְנָסֵת בְּנֵי בֵיתִי".

"הָאֲמָנָם חֲדַלְתָּ לְקִיִּים מַצּוֹת כִּיבוּד אָב, מִשׁוּם שְׂאֲבִיךָ הַזָּקֵן אִינוּ דוֹאֵג לְפִרְנָסְתֶּךָ?" - קָרָא הַ"חֲתָם סוּפֵר" בְּנִימָה שֶׁל רַגְזוֹ. לְאַחַר שֶׁהִיא קָלָה הוֹסִיף הַגְּאוּן וְאָמַר: "צֵא וְרָאָה, שְׂאֲבוֹתֵינוּ נִצְטוּוּ עַל תְּרִי"ג מַצּוֹת - וּבַתּוֹךְ גַּם מַצּוֹת כִּפְדֵּ אֶת אֲבִיךָ וְאֶת אֲמִדְךָ - וְכִשְׁהִיוּ מְהַלְכִים בְּמִדְבָּר, וְלֹא הָיוּ צְרִיכִים לְפִרְנָסָה וּלְכַלְכָּלָהּ (שְׁהָרִי הַקַּב"ה סַפֵּק לָהֶם שֵׁם אֶת כָּל צְרִיכֵיהֶם: הַמֵּן, הַלְחָם מִן הַשְּׁמַיִם, הַבֶּשֶׂר, וּבָאֵר הַמַּיִם) - מִכָּאֵן נִמְצְאוּ לְמַדִּים, שֶׁהַבֵּן חִיב בְּכַבּוּד אָבִיו וְאִמוֹ, אֲפִילוֹ כִּאֲשֶׁר אִינוּ נִהְנֶה מֵאָבִיו כִּהוּא זֶה... "שְׂבַת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילּוּן!"

בס"ד העלון מוקדש לעילוי נשמת אבי ועטרת ראשי – ציון מזרחי בן צביה נפטר בט"ו באב ת.נ.צ.ב.ה

פרשת השבוע: ואתחנן (שבת נחמו) "ועץ החיים בתוך הגן" כניסת השבת: 18:54

ערש"ק טו' מנחם-אב תשע"ט (16.8.19) bnei-zion.com **יצאת השבת: 20:03** ר"ת 20:44

הפטרה: "נחמו נחמו עמי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר" (ג' כג')

על הפסוק, "ואתחנן אל ה'..." , כתוב במדרש (דברים רפה ב' / ו'): **"ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר, מהו לאמר?"** אמר רבי עזריה: **לאמר (=להגיד)** לדורות שיהיו מתפללין בשעת **הצרה**. שהרי משה, אף-על-פי שנאמר לו 'כי לא תעבר את הירדן הזה', התחיל מתחנן".

תמה על-כך ה"חתם סופר" ושואל (דרשות ה"חתם סופר" חלק ב' דף שיח): איך אפשר ללמוד מכאן שצריך להתפלל בעת **צרה**? והלא משה רבנו לא נענה בתפילה זו, כמו שכתוב: **"וילאמר ה' אלי רב לך אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה"**.

ואכן, זו פליאה עצומה על חז"ל. שכן, מדוע בחרו חז"ל ללמוד דוקא מתפילת משה רבנו **"ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר"**, שצריך להתפלל בעת **צרה**? והרי כאמור הקב"ה לא קבל את תפילתו של משה! ותריך ה"חתם סופר" בדברי קודשו ואמר, שאמנם, כדי להיכנס לארץ ישראל, התפלל משה רבנו **תקט"ו (=515)** תפילות, כמנין **"ואתחנן"**. אולם, אומר ה"חתם סופר", אם היה משה רבנו מוסיף עוד תפילה (תפילה מספר תקט"ו (=516)), היה כבר הקב"ה מקבל את תפילתו.

וזהו שכתוב **"בעת ההוא לאמר"**. דהינו, לאחר שאמר משה **"ואתחנן" (=515)** תפילות, רצה **"לאמר" (=להוסיף עוד תפילה אחת לפני ה')**. ומהי התפילה הזאת? **"אתה החלית להראות את עבדך את גדלך...אעברה נא ואראה את הארץ הטובה"**. אלא, שהקב"ה אמר לו: **"רב לך אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה"**. כלומר, אל תוסף דבר אלי עוד תפילה – שכן, אצטרך לקבל את תפילתך...

ולכן נכון מה שאמרו חז"ל, שמכאן לומדים שצריך להתפלל בעת **צרה**. שהרי, אם משה היה מתפלל עוד תפילה אחת, היה הקב"ה נענה לו.

יומתק לפי זה להוסיף פרפרת נאה, במה שמבואר ב"שער הפונות" לרבנו האריז"ל (ענין הקדיש, דרוש א' דף טז), שצריך לכוון באמירת הקדיש, **"יתגדל ויתקדש שמייה רבא"** – ראשי תיבות **"יושר"**, שעולה בגמטריה תקט"ו (=516). ויש לומר, שהנה, מצינו עוד בדברי האריז"ל (שם דף טז), על הכתוב בסוף פרשת **"בשלח"**: **"וילאמר כי יד על כס יה מלחמה לי הוה בעמלק מדר דר"**. ופרש רש"י בשם חז"ל, שנשבע הקב"ה, שכל זמן שעמלק קים – אין השם (=שמו של הקב"ה – "יהוה") שלם. שכן, היה צריך להיות כתוב: **"כי יד על כסא יהוה"**. אלא, שבגלל שעמלק קים, אין השם שלם, וחסרות האותיות 'וה' משמו המלא של ה' יתברך ("יהוה"), ולכן כתוב: **"יד על כס יה"**, ללא האותיות וה'.

וזהו שצריך לכוון באמירת הקדיש **"יתגדל ויתקדש שמייה רבא"**. דהינו, שהשם יה', הרמוז במלה **"שמייה" (=שם יה)**, יתגדל ויתקדש להיות **רבא/מלא (=יהוה)** – וזאת, על-ידי השלמת האותיות וה' החסרות, שיחזרו למקומן. והנה, לפי המבואר, נזכה לגאולה העתידה רק לאחר שמושה רבנו יתפלל את התפילה ה-**תקט"ו (=516)**, שלא התפלל בגאולה הראשונה ממצרים. וזהו שאמר משה: **"ואתחנן אל יהוה בעת ההוא לאמר"**: משה התפלל **"שבעת ההיא"** – בגאולה האחרונה – יזכה להשלים את שם הוי"ה בארבע אותיותיו (יהוה).

על-כן צריך לכוון ב"יתגדל ויתקדש שמייה רבא" על ראשי התיבות **"יושר"**, שעולה לגמטריה תקט"ו (=516). שכן, בכך אנו מתפללים שיזכה משה רבנו להשלים את תפילת ה-**תקט"ו**, ואז נזכה לראות בגאולה העתידה את **"שמייה רבא"** – את שם **יה** שיגדל להיות **רבא/מלא (=יהוה)**, עם ארבע אותיותיו אמן כן יהי רצון.

על-פי האמור יאיר לנו להבין מדוע בחרו חז"ל לקבוע את פרשת **"ואתחנן"** תמיד לאחר תשעה באב, ואף נתנו על-כך סימן (או"ח סימן תכח, סעיף ד') **"צומו וצלו" (=והתפללו)**. כלומר, **"צומו"** הוא על תשעה באב,

"וצלו" (=והתפללו) הוא על פְּרִשֶׁת "וְאֶתְחַנֵּן", שְׁהִיא בְּגִמְטְרִיָּה "תְּפִלָּה" (=515).

וַיֵּשׁ לוֹמֵר, שְׁלֹפֵי מָה שֶׁהִבְאֵנוּ – שְׁעֵצִים קְרִיאת פְּרִשֶׁת "וְאֶתְחַנֵּן" יֵשׁ בָּהּ כְּדֵי לְעוֹרֵר אֶת תְּפִילַת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, "אֶעֱבְרָה נָא וְאֶרְאֶה אֶת הָאָרֶץ הַטּוֹבָה" – עַל-כֵּן נִתְּנָנוּ חוֹ"ל סִימָן "צוּמוּ וּצְלוּ" (=והתפללו). דְּהֵינּוּ, צוּמוּ בְּתַשְׁעָה בָּאֵב עַל חֶרְבֵן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. אוֹלָם, "וצלו" (=והתפללו) בְּפְרִשֶׁת "וְאֶתְחַנֵּן", כְּדֵי שְׁנֹזְכָה לְבַנֵּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הַשְּׁלִישִׁי, בְּגֵאוּלָּה הַקְרוּבָה – שָׂאוּ יִתְפַּלֵּל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ אֶת תְּפִילַת הַ-תְּקַט"ז (=516) – "אֶעֱבְרָה נָא וְאֶרְאֶה אֶת הָאָרֶץ הַטּוֹבָה", אֲמֵן כֵּן יְהִי רְצוֹן. (עַל פִּי "אוֹרֵה שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

"מִקְדָּשׁ אֲדֹנָי כּוֹנֵנוּ יְדִיד"

עַל הַכְּתוּב בְּגִמְטְרָא, שְׁלֻעֲתִיד לְבוֹא יֵרֵד מִן הַשָּׁמַיִם בֵּית מִקְדָּשׁ שֶׁל **אש**, בְּנוֹי וּמְשׁוֹכְלָל, מְפָרֵשׁ רַש"י הַקְדוּשׁ: "מִקְדָּשׁ הַעֲתִיד שָׂאֵנוּ מְצַפִּין (לו), בְּנוֹי וּמְשׁוֹכְלָל, הוּא יִגְלֶה וַיְבוֹא מִשָּׁמַיִם, שְׁנֹאֲמַר (שְׁמוֹת טו', יז): 'מִקְדָּשׁ אֲדֹנָי כּוֹנֵנוּ יְדִיד'". וְתָמָה עַל-כֵּן הַ"עֲרוּךְ לְנֵר" וְשָׂאֵל: וְהָרִי כְּתַב הַרְמַב"ם, בְּסִפְרוֹ "הַיָּד הַחֲזוּקָה" (הַל' מְלָכִים יא'): "מְלֶךְ הַמְּשִׁיחַ עֲתִיד לְעֵמוּד וְלִהְיוֹת מְלָכוֹת דָּוִד לְיוֹשְׁנָה, לְמַמְשְׁלָה הַרְאֻשׁוֹנָה, וּבֹנֵה הַמִּקְדָּשׁ וּמְקַבֵּץ גְּדַחֵי יִשְׂרָאֵל, וְחוֹזְרִין כָּל הַמְּשַׁפְּטִים בְּיָמָיו, כְּשֶׁהָיוּ מְקוּדָם – מְקַרְבִּין קְרִבְנוֹת וְעוֹשִׂין שְׁמִטִּין וַיּוֹבִלוֹת...".

הֵנָּה, מְבוֹאָר מְכַאן, שֶׁהַמְּלֶךְ הַמְּשִׁיחַ הוּא אֲשֶׁר יִבְנֶה אֶת בֵּית מִקְדָּשׁ. אִם כֵּן, אֵיךְ אוֹמְרִים חוֹ"ל, שְׁבֵית מִקְדָּשׁ שְׁלֻעֲתִיד לְבוֹא יֵרֵד מִן הַשָּׁמַיִם בְּנוֹי וּמְשׁוֹכְלָל?

וּמִתְרַץ הַ"עֲרוּךְ לְנֵר" אֶת שְׂאֵלָתוֹ, וְאוֹמֵר, שְׁבַאֲמַת, לְעֲתִיד לְבוֹא יִבְנֶה הַמְּלֶךְ הַמְּשִׁיחַ אֶת בֵּית מִקְדָּשׁ. אֵךְ, לְאַחַר שְׁיִגְמַר בְּנֵן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הַשְּׁלִישִׁי, יִשְׁלַח הַקַּב"ה מִן הַשָּׁמַיִם בֵּית מִקְדָּשׁ שֶׁל **אש**, שְׁיִתְלַבֵּשׁ בְּתוֹךְ בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁל מִטָּה, כְּמוֹ שֶׁהַנְּשֻׁמָּה מְלוּבֶשֶׁת בְּתוֹךְ גּוֹף הָאָדָם. לְפִיכֹךְ יִפָּה פֶּסֶק הַרְמַב"ם, שֶׁהַמְּלֶךְ הַמְּשִׁיחַ עֲתִיד לְבַנּוֹת אֶת בֵּית מִקְדָּשׁ הַשְּׁלִישִׁי, וְאֵין זֶה סוֹתֵר כָּלֵל אֶת מָה שֶׁהִבִּיא רַש"י, שְׁלֻעֲתִיד לְבוֹא יֵרֵד מִן הַשָּׁמַיִם בֵּית מִקְדָּשׁ שֶׁל **אש**. שְׁכֵן, כְּאֵמוּר, לְאַחַר שְׁיִגְמַר בְּנֵן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ עַל-יְדֵי מְלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, יֵרֵד מִן הַשָּׁמַיִם בֵּית מִקְדָּשׁ שֶׁל **אש**, וְיִתְלַבֵּשׁ בְּתוֹךְ בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁל מִטָּה, כְּנִשְׁמָה בְּתוֹךְ הַגּוֹף, בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ, אֲמֵן.

"וְשִׁבְתָּ עַד ה' אֱלֹהֶיךָ וְשָׁמַעַתָּ בְּקוֹלוֹ" (ד' ל')

אוֹמְרֵת לָנוּ כְּאֵן הַתּוֹרָה הַקְדוּשָׁה: "וְשִׁבְתָּ עַד ה' אֱלֹהֶיךָ" – אִם רוֹצֶה אֶתָּה לְשׁוּב בְּתַשׁוּבָה אֲמִיתִית לְפָנָי ה' אֱלֹהֶיךָ, אֲזִי "וְשָׁמַעַתָּ בְּקוֹלוֹ" – תִּשְׁמַע בְּקוֹלוֹ שֶׁל הַקַּב"ה, בְּתוֹרָתוֹ, וְתִקְּים אֶת מִצְוֹתָיו. רוֹאִים אָנוּ, שְׁעֵיקָר הַתַּשׁוּבָה הוּא לְשָׁמוֹעַ בְּקוֹל ה' יִתְבָּרֵךְ. וְלֹא כְּאוֹתָם הָאֲנָשִׁים הַחוֹשְׁבִים שְׁעֵיקָר הַתַּשׁוּבָה הוּא בְּלִבִּישַׁת שָׁק וְאִפֶּר. אֲלֵא, הַעֵיקָר הוּא שִׁינּוּי הַמַּעֲשִׂים, כְּפִי שְׂאֵמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ בְּתַלְמוּד (תַּעֲנִית טו'): לֹא נֹאמַר בְּאֲנָשִׁי נִינּוּה "וַיִּרְא הָאֱלֹהִים אֶת שָׁקָם וְאֶת תַּעֲנִיתָם", אֲלֵא כְּתוּב (יִזְנָה ג' י'): "וַיִּרְא הָאֱלֹהִים אֶת מַעֲשֵׂיהֶם כִּי שָׁבוּ מִדְרָכָם הִרְעָה".

"וְלֹא תִגְרְעוּ מִמֶּנּוּ לְשָׁמֹר אֶת מִצְוֹת ה' אֱלֹהֵיכֶם, אֲשֶׁר אֲנֹכִי מִצְוֶה אֶתְכֶם"

אֶחָד הַרְבֵּנִים הַרְפוֹרְמִים נִפְגַּשׁ פַּעַם עִם רַבִּי עֲזַרְיָאֵל הִילְדֶסְהַיימֵר, מְגִדוּלֵי הַרְבֵּנִים הַחַרְדִּים בְּגֵרְמַנְיָה בְּמֵאָה ה-י"ט, וְהַחֵל מְסַבֵּיר לוֹ בְּהַתְּלַהְבוֹת רַבָּה עַד כְּמָה נְחוּץ לְעֲשׂוֹת תִּיקוּנִים בְּדַת בְּתַחֲוֹם שֶׁל קִיּוֹם הַמִּצְוֹת הַמַּעֲשִׂיּוֹת. "אִם רוֹצִים אָנוּ, שְׁבַנֵּינוּ יִשְׁמְרוּ אַחֲרֵינוּ אֶת הַמִּצְוֹת הַעֵיקְרִיּוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה" – קָרָא הַרַב הַרְפוֹרְמִי בְּהַתְּלַהְבוֹת – "עֲלֵינוּ לְהַקְלֵם עֲלֵיהֶם מֵעַל הַתּוֹרָה, וְלִבְטֵל אוֹ לְשַׁנּוֹת כְּמָה וְכְמָה מִן הַמִּצְוֹת, שְׂאֵינָן מְדַבְּרוֹת כִּיּוֹם לְלִבָּם שֶׁל בְּנֵי הַדּוֹר הַצָּעִיר!"

הַיֵּשִׁב רַבִּי עֲזַרְיָאֵל הִילְדֶסְהַיימֵר לְרַב הַרְפוֹרְמִי: בְּפְרִשֶׁת "וְאֶתְחַנֵּן" קוֹרָא מֹשֶׁה לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל: "וְלֹא תִגְרְעוּ מִמֶּנּוּ לְשָׁמֹר אֶת מִצְוֹת ה' אֱלֹהֵיכֶם, אֲשֶׁר אֲנֹכִי מִצְוֶה אֶתְכֶם". בְּפִסּוּק זֶה הוֹרָה לָנוּ מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, עַלֵּיו הַשְּׁלוֹם, שְׂאֵם יִטִּיפוּ בְּאֲזַנֵּינוּ שִׁישׁ לְגְרוּעַ מִן הַמִּצְוֹת, בְּנִימוּק הַמְּשַׁכְּנֵעַ שֶׁהַמְּטָרָה הִיא קְדוּשָׁה וְנֹאצְלָת, כְּדֵי – "לְשָׁמֹר אֶת מִצְוֹת ה' אֱלֹהֵיכֶם" – גַּם אִזּוֹ אֲסוּר לָנוּ לְהַתְּפוֹת וְלִקְבֵּל אֶת הַהֲצָעָה לְגְרוּעַ מִשְׁהוּ מִן הַמִּצְוֹת, שְׁנִיתָנוּ לָנוּ לְדוֹרוֹת עוֹלָם, כִּי תַרִּי"ג (613) מִצְוֹת הַתּוֹרָה מְשׁוּלוֹת לְגַל אֲגוּזִים גְּדוֹל, בּוֹ עֲרוּכִים הָאֲגוּזִים בְּמִדּוּיק זֶה לְצַד זֶה, וְזֶה עַל-גַּבֵּי זֶה. וְכַאֲשֶׁר אֶתָּה נוֹטֵל אֲגוּז אֶחָד מִן הַגָּל, עָלוּל אֶתָּה, חֲלִילָה, לְמוֹטֵט אֶת הַגָּל כְּלוֹ.

שְׁבַת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשָׁמֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

בס"ד העלון מוקדש לעילוי נשמת אבי ועטרת ראשי – ציון מזרחי בן צביה נפטר בט"ו באב ת.נ.צ.ב.ה

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ: וְאַתְחַנֵּן (שַׁבַּת נַחְמו) "וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגֵּן" כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 18:54

ערש"ק טו' מנחם-אב תשע"ט (16.8.19) bnei-zion.com יציאת השבת: 20:03 ר"ת 20:44

הַפְּטָרָה: "נַחְמוּ נַחְמוּ עַמִּי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וְאַתְחַנֵּן אֶל הַ בְּעַת הַהוּא לְאֹמֵר" (ג' כג')

עַל הַפְּסוּק, "וְאַתְחַנֵּן אֶל הַ בְּעַת הַהוּא לְאֹמֵר", כְּתוּב בְּסִפְרֵי הַקְּדוּשִׁים, שְׁמִשָּׁה רַבְּנֵי הַתְּפִלָּה תַקְטוּ' (=515) תְּפִילוֹת, כְּמִנְיָן "וְאַתְחַנֵּן" (=515), כְּדֵי לְזַכּוֹת לְהִיכָנֵס לְאַרְצָא יִשְׂרָאֵל. וְכַפִּי שְׁכַתוּב גַּם בְּמִדְרָשׁ (דב"ר יא, י'): "מִנְיָן שֶׁהַתְּפִלָּה מִשָּׁה בְּאוֹתוֹ הַפָּרָק (=הַזְמָן) חֲמִשׁ מֵאוֹת וְחֲמִשׁ עֶשְׂרֵה פְּעָמִים? שְׁנֵאמַר: "וְאַתְחַנֵּן אֶל הַ בְּעַת הַהוּא לְאֹמֵר", וְאַתְחַנֵּן בְּגִמְטְרִיא (515) הַכִּי הָיִי".

וְרֵאוּי לְהוֹסִיף מָה שְׁכַתְּבָה הַ"פְּנֵי יְהוֹשֻׁעַ" זִיע"א (בְּרַכּוֹת לב): "וּבְדְרוּשׁ הָעֵלִיתִי עוֹד, שְׁזֵה פִירוּשׁ הַפְּסוּק רַב לָךְ אֶל תּוֹסֵף דְּבַר אֵלֵי עוֹד בְּדְבַר הַזֶּה, שְׂאִילוֹ הַתְּפִלָּה מִשָּׁה עוֹד תְּפִלָּה אַחַת, שֶׁהֵם תְּקִי"ו (=516) וְעוֹלָה ו' (=6) פְּעָמִים כְּמִנְיָן אֱלֹהִים, הִיָּה מִמְתִּיק בְּזֵה ו' (=6) בְּתֵי דִינֵין...לְכֵן אָמַר לוֹ (ה') רַב לָךְ אֶל תּוֹסֵף דְּבַר".

דְּהִינּוּ, אֹמֵר הַ"פְּנֵי יְהוֹשֻׁעַ", אִם מִשָּׁה רַבְּנֵי הִיָּה מִתְּפִלָּה עוֹד תְּפִלָּה אַחַת, הָיִי תְּפִילוֹתֵי עוֹלוֹת לְמִנְיָן תְּקִי"ו (=516) תְּפִילוֹת, וְאִז הִיָּה מִמְתִּיק אֶת חֲמִשׁ בְּתֵי הַדִּינֵין שֶׁל הַשֵּׁם "אֱלֹהִים" (=86), הַנִּמְצָאִים בְּשָׁמַיִם, שְׁגַם הֵם עוֹלָם לְגִמְטְרִיא תְּקִי"ו (=516*6=86).

כְּדֵי לְהִבִּין עֵנִין זֶה שֶׁל ו' (=6) בְּתֵי דִין, הִבֵּה נִתְּבוּנָה בְּדְבָרֵי הַנְּבִיא יְחִזְקִאל, בְּזִמְנָה הַחֲרָבָה הַנּוֹרָא, כְּאֲשֶׁר צִוָּה ה' עַל מְלָאכֵי הַחֲבֵלָה לְהַעֲנִיֵשׁ אֶת יִשְׂרָאֵל עַל חֲטָאֵיהֶם (יְחִזְקִאל ט, א): "וְהִנֵּה שְׁשֵׁה אַנְשִׁים בָּאִים מִדְּרָךְ שַׁעַר הָעֵלְיוֹן אֲשֶׁר מִפְּנֵי צְפוֹנָה וְאִישׁ כָּלִי מִפְּצוּ בִידּוֹ...וַיֹּאמֶר ה'...עֲבְרוּ בְּעִיר אַחֲרָיו וְהִכּוּ עַל אֵל תַּחַס עֵינֵיכֶם וְאֵל תַּחְמְלוּ זְקֵן בְּחֹר וּבְתוֹלָה וְטָף וְנָשִׁים תַּהַרְגוּ לְמִשְׁחִית".

וּמִפְּרֻשַׁת הַגְּמָרָא עֵנִין זֶה, וְשׂוֹאֵלֶת (שַׁבַּת נה): "וּמָאן נִינְהוּ (=וּמִי אֵלוֹ) 'שְׁשֵׁה (ה) אַנְשִׁים? אָמַר רַב חֲסִדָּא: (שְׁשֵׁה מְלָאכֵי חֲבֵלָה, וְשְׁמוֹתֵיהֶם) קֶצֶף, אֶף, וְחֲמָה, וּמִשְׁחִית, וּמִשְׁבֵּר, וּמְכַלָּה".

וּמִבְּאֵר הַ"פְּנֵי יְהוֹשֻׁעַ", שְׁ-ו' (=6) כְּתוּת אֵלוֹ שֶׁל מְלָאכֵי הַחֲבֵלָה (קֶצֶף, אֶף, וְחֲמָה, וּמִשְׁחִית, וּמִשְׁבֵּר, וּמְכַלָּה), מְכַוְּנִים כְּנִגְדׁ שְׁשֵׁה בְּתֵי דִינִים שְׁבִשְׁמַיִם, הַדְּנִים אֶת הַחוֹטָאִים בְּשֵׁם הַדִּין "אֱלֹהִים" (כִּידוּעַ הַשֵּׁם אֱלֹקִים הוּא שֵׁם מִידַת הַדִּין). (וַיֵּשׁ לֹאמֵר, שְׁכַנְגְדׁ שְׁשֵׁה בְּתֵי דִין אֵלוֹ, צִוָּה הַקַּב"ה לְהַכִּין שֵׁשׁ עָרֵי מְקָלֶט).

וְהִנֵּה, כְּאֹמֵר, ו' (=6) פְּעָמִים שֵׁם "אֱלֹהִים" הוּא בְּגִמְטְרִיא תְּקִי"ו (=516). וְלְכֵן בְּקֵשׁ מִשָּׁה לְהַתְּפִלָּה תְּקִי"ו (=516) תְּפִילוֹת, כְּמִסְפָּר ו' (=6) פְּעָמִים שֵׁם "אֱלֹהִים", כְּדֵי לְבַטֵּל וְלְהַמְתִּיק אֶת כָּל הַדִּינִים בְּשֵׁשׁ בְּתֵי הַדִּין הַנּוֹרָאִים הַלְלוּ.

אוֹלָם, כְּאֹמֵר, לְאַחַר שֶׁהַתְּפִלָּה מִשָּׁה רַבְּנֵי תַקְטוּ' (=515) תְּפִילוֹת, כְּמִנְיָן "וְאַתְחַנֵּן", אָמַר לוֹ הַקַּב"ה "רַב לָךְ אֶל תּוֹסֵף דְּבַר אֵלֵי עוֹד בְּדְבַר הַזֶּה". דְּהִינּוּ, אֵל תּוֹסִיף לְהַתְּפִלָּה עוֹד תְּפִלָּה, כְּדֵי לְהַשְׁלִים תְּקִי"ו (=516) תְּפִילוֹת, כִּיּוֹן שְׁלֵא הִגִּיעַ עֲדֵין הַזְּמָן לְבַטֵּל אֶת ו' (=6) בְּתֵי הַדִּין הַדְּנִים בְּשֵׁם "אֱלֹהִים".

וְכַפִּי שְׁכַתְּבָה גַּם הַ"מְגִלָּה עֲמוּקוֹת", בְּסִפְרוֹ הַקְּדוּשׁ עַל "וְאַתְחַנֵּן" (אוּפֵן קַצֵּד), שְׁמִשָּׁה רַבְּנֵי רְצָה לְהִיכָנֵס לְאַרְצָא כְּדֵי לְבַטֵּל שְׁשֵׁה מִשְׁחִיתִים אֵלוֹ, וְכַפִּי דְּבָרֵי הַקְּדוּשִׁים: "וְלְכֵן בְּקֵשׁ מִשָּׁה לְהַעֲבִיר ו' (=6) אַנְשִׁים אֵלוֹ (וְאֹמֵר) 'אֶעֱבֶרָה נָא' בְּהִיפּוּךְ אַתְּנוֹן (=אוֹתִיוֹת) בְּ"א רְצִיָּה – שְׁרָצָה לְבַטֵּל (ה) רְצָה הִיא. וְלִפִּי שִׁירוּשָׁלַיִם הִיא כֶּסֶא ה', וְשֵׁשׁ מַעְלוֹת (יֵשׁ) לְכֶסֶא, בָּא לְהַתְּפִלָּה לְתַקֵּן שֵׁשׁ מַעְלוֹת אֵלוֹ, שֶׁהֵם שֵׁשׁ דְּרָגִין שִׁיְהִיו לְטוֹבָה, הִיפּוּךְ שְׁשֵׁה אַנְשִׁים אֵלוֹ (=מְלָאכֵי הַחֲבֵלָה) שְׁבָאוּ מִדְּרָךְ הַצְּפוֹן, וּמִצְּפוֹן תַּפְתַּח הַרְצָה...לְכֵן אָמַר 'וְאִרְאֶה אֶת הָאָרֶץ הַטּוֹבָה' – בְּ-ו' יִתִּירָא...וְהוּא רְצָה לְעֲשׂוֹת הָהָר הַטּוֹב (=לְהַמְתִּיק לְטוֹב אֶת הַדִּינִים)". (עַל פִּי "אוֹרְהַ שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

"אֵין עוֹד מְלַבְדּוּ" – רָאשֵׁי תִיבוֹת הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ "אֵעֵמ", הַמְּסוּגָל לְבַטֵּל כְּשָׁפִים

בְּסִידוּר "לֵב שְׁמַח" לְהַרְה"ק רַבֵּי הַנּוֹף הָעֵנִיף מְאֻלְעֶסֶק הוּא מְבִיא (בְּשֵׁם חוֹתְנוֹ כ"ק מְרֵן הַשָּׁר שְׁלוֹם מְבַעְלֵז זִיע"א), שִׁישׁ שֵׁם קְדוּשׁ, "אֵעֵמ", וְהוּא הַשֵּׁם הַרְבִּיעִי מְ-עב' שְׁמוֹת הַקְּדוּשׁ.

וְגִילָה הַשָּׁר שְׁלוֹם זִיע"א, כִּי שֵׁם זֶה מְסוּגָל לְבַטֵּל כְּשָׁפִים. שְׁכּוֹן, שְׁרַשׁ הַכְּשָׁפִים וְכּוֹחוֹת הַטּוֹמָאָה הוּא מְ-ג'

האומות, אָדום, עֲמוֹן מוֹאָב – ראשי תיבות "אעמ".

וְהִנֵּה מְצִינֵנוּ בְּתִיקוּנֵי הַזֹּהָר, שְׁכַפְאֶשֶׁר מְזַכְרִים אָנוּ בְּתַפִּילָה אֶת הַפְּסוּקִים: "וְהוּא רַחוּם יִכְפֹּר עוֹן וְלֹא יִשְׁחִית. וְהִרְבֵּה לְהִשְׁיֵב אָפוֹ וְלֹא יַעִיר כָּל חַמְתּוֹ", צְרִיכִים אָנוּ לְכוּן עַל בִּיטוּל אַרְבַּעַת רֵאשֵׁי הַקְּלִיפָה (=הַטּוּמְאָה), שֶׁהֵם: עוֹן, מִשְׁחִית, אָף וְחַמָּה. וּכְפִי הַכְּתוּב בַּזֹּהָר (תִּיקוּן לו', ע"ה): "...וְהוּא רַחוּם דָּא (=זֶה) עוֹן, וְלֹא יִשְׁחִית דָּא (=זֶה) מִשְׁחִית, וְהִרְבֵּה לְהִשְׁיֵב אָפוֹ דָּא (=זֶה) אָף, וְלֹא יַעִיר כָּל חַמְתּוֹ דָּא (=זֶה) חַמָּה".

אֲמַנָּם מְבוֹאֵר בְּגִמְרָא (גְּדִידִים ל"ב), שְׁמִשָּׁה הֶרַג אֶת רֵאשׁ הַקְּלִיפָה, חַמָּה, שְׁנֵאֲמַר (יְשַׁעִיָּה כו', ד'): "חַמָּה אֵין לִי", וְנִשְׁאָרוּ רַק ג' קְלִיפּוֹת – אָף, עוֹן, מִשְׁחִית – רֵאשֵׁי תִיבוֹת שֶׁל אָדוּם, עֲמוֹן מוֹאָב. וּבִיטוּלָם הוּא עַל יְדֵי שֵׁם "אעמ" רֵאשֵׁי תִיבוֹת שֶׁל "אֵין עוֹד מְלַבְדּוּ".

וְהִנֵּה, בְּהַקְדָּמָה לְסִידוּרוֹ "דְּרַךְ תַּפִּילָה" כְּתַב ה"לֵב שְׁמַח", שֶׁהַקֵּב"ה רָמַז לְיַעֲקֹב עַל הַשֵּׁם הַזֶּה, הַמְּסוּגָל לְבִיטוּל כְּשָׁפִים, כְּאֲשֶׁר אָמַר לוֹ (בְּרֵאשִׁית מו', ד'): "אֲנֹכִי אֶרְדַּ עִמָּךְ מִצְרִימָה...". כְּלוּמַר, עַל-יְדֵי שֵׁם "אעמ", שְׁנֵרְמָזוּ בְּמַלִּים "אֶרְדַּ עִמָּךְ מִצְרִימָה", בִּטּל הַקֵּב"ה אֶת כּוֹחוֹת הַכְּשָׁפִים שֶׁל מִצְרַיִם, כְּדֵי שֶׁבְּנֵי, בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, יִצְאוּ מִשָּׁם בְּשָׁלוֹם וְלֹלָא פְּגָע.

וְזֶהוּ שְׁאָנוּ אוֹמְרִים בְּהַגְדָּה שֶׁל פֶּסֶח: "אֵלוֹ עֶשֶׂר מְכוֹת שֶׁהֵבִיא הַקֵּב"ה עַל הַמִּצְרַיִם בְּמִצְרַיִם", אֵלוֹ עֶשֶׂר מְכוֹת – רֵאשֵׁי תִיבוֹת "אעמ", לוֹמַר לָךְ, שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ הִכָּה וְהַכְּנִיעַ אֶת כּוֹחוֹת הַטּוּמְאָה שֶׁל מִצְרַיִם.

וְצָרִיךְ לְדַעַת שֶׁעַל-יְדֵי קְדוּשַׁת הַשַּׁבָּת מְבַטְלִים אֶת כָּל הַכְּשָׁפִים שֵׁישׁ לָהֶם שְׁלִיטָה בִּימֵי הַחֹל. וְזֶהוּ שְׁכַתּוּב: "וַיִּכַּל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה וַיִּשְׁבַּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה". הִנֵּה, "מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה" רֵאשֵׁי תִיבוֹת "אעמ", הַשֵּׁם הַמְּבַטֵּל כְּשָׁפִים. וַיֵּשׁ לוֹמַר, שְׁמַטְעַם זֶה מְבוֹאֵר בְּסִידוּרוֹ שֶׁל הַשֵּׁל"ה, שֶׁלֹּא לוֹמַר בְּשַׁבָּת אֶת הַפְּסוּקִים "וְהוּא רַחוּם יִכְפֹּר עוֹן וְלֹא יִשְׁחִית...". שֶׁכֵּן, בְּשַׁבָּת מִתְבַּטְלוֹת ג' הַקְּלִיפּוֹת אָף עוֹן מִשְׁחִית, רֵאשֵׁי תִיבוֹת "אעמ".

וְהִנֵּה, יְדוּעַ שְׁיוּסָף הַשְּׁבִיעַ אֶת יִשְׂרָאֵל שִׁיקָחוּ אֶת עֲצֻמוֹתָיו כְּאֲשֶׁר הֵם יוֹצְאִים מִמִּצְרַיִם, כְּפִי שְׁכַתּוּב (שְׁמוֹת יג', י"ט): "וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עֲצֻמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ כִּי הִשְׁבַּע הַשְּׁבִיעַ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר פֶּקֶד יִפְקֹד אֱלֹהִים אֶתְכֶם וְהַעֲלִיתֶם אֶת עֲצֻמוֹתַי מִזֶּה אֶתְכֶם". וְלָכֵן שָׁמְרוּ מִצְרַיִם עַל אֲרוֹנוֹ שֶׁל יוֹסֵף בְּכִישׁוּפֵיהֶם, כְּדֵי שֶׁלֹּא יוּכְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם לְעוֹלָם. וּכְפִי שְׁמוּבָא בְּמִדְרַשׁ (שְׁמוֹר"כ כ', י"ט): "מִנֵּין הָיָה מֹשֶׁה יוֹדֵעַ הֵיכָן הָיָה יוֹסֵף קְבוּרָה?... בְּתוֹךְ הַפְּלִטְרִין הָיָה קְבוּרָה כְּדֶרֶךְ שֶׁהַמְּלָכִים קְבוּרִים. וְעָשׂוּ מִצְרַיִם כְּלָבִים שֶׁל זֶהב בְּכִשְׁפֵימָם, שְׁאֵם יְבוֹא אָדָם לְשֵׁם, יִהְיוּ נוֹבְחִים (הַפְּלָבִים), וְקוֹלָם הוֹלֵךְ בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם מֵהַלֵּךְ מ' יוֹם. וְ(הַ)שְׁתִּיקָן מֹשֶׁה, שְׁנֵאֲמַר (שְׁמוֹת י"א) 'וְלִכְלֹל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא יִחַרֵץ כְּלָב לְשֹׁנוֹ'. הַתְּחִיל מֹשֶׁה צוּחוֹ: 'יוֹסֵף, יוֹסֵף, הַגִּיעָה הַשְּׁעָה שְׁאֲמַרְתָּ 'פֶּקֶד יִפְקֹד אֱלֹהִים אֶתְכֶם'. מִיָּד נִתְנַדְּגַד הָאָרוֹן, וְנִטְלוּ מֹשֶׁה, שְׁנֵאֲמַר 'וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עֲצֻמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ'".

וּמַעַתָּה יֵשׁ לוֹמַר, שְׁיוּסָף הַצַּדִּיק הַקָּדִים רְפוּאָה לְמַכָּה, עַל-יְדֵי שֶׁגָּלָה בְּתוֹךְ הַשְּׁבַעַתוֹ אֶת הַשֵּׁם הַמְּבַטֵּל כְּשָׁפִים, כְּאֲשֶׁר אָמַר לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל: "פֶּקֶד יִפְקֹד אֱלֹהִים אֶתְכֶם וְהַעֲלִיתֶם אֶת עֲצֻמוֹתַי מִזֶּה". הִנֵּה, "אֶת עֲצֻמוֹתַי מִזֶּה" – רֵאשֵׁי תִיבוֹת "אעמ". וּבִכְפֹּחַ שֵׁם זֶה לָקַח מֹשֶׁה אֶת עֲצֻמוֹת יוֹסֵף, וְהַתְּגַבֵּר עַל כַּח הַכְּשָׁפִים שֶׁל מִצְרַיִם.

וְצָרִיךְ לְדַעַת, שֶׁלְעַתִּיד לְבוֹא יֵאִיר לָנוּ הַקֵּב"ה אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ "אעמ", וּבִטּל אֶת כּוֹחוֹת הַטּוּמְאָה אָדוּם, עֲמוֹן מוֹאָב, רֵאשֵׁי תִיבוֹת "אעמ", מִן הָאָרֶץ, וְעַל-יְדֵי כֵךְ יִתְקַיֵּם בְּנוֹ מָה שְׁאָנוּ אוֹמְרִים בְּתַפִּילַת "עֲלִינוּ לְשַׁבַּח": "וְהַאֲלִילִים כְּרוֹת יִכְרְתוּן... וְכָל בְּנֵי בְשָׂר יִקְרָאוּ בְּשִׁמְךָ... יִכְרְוּ וַיִּדְעוּ כָּל יוֹשְׁבֵי תְּבֵל. כִּי לָךְ תִּכְרַע כָּל בְּרִיךְ תִּשְׁבַּע כָּל לְשׁוֹן. לְפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ יִכְרְעוּ וַיִּפְלוּ וְלִכְבוֹד שִׁמְךָ יִקָּר יִתְנוּ. וַיִּקְבְּלוּ כָּלֵם אֶת עַל מְלַכוּתְךָ". הִנֵּה, "אֶת עַל מְלַכוּתְךָ" – רֵאשֵׁי תִיבוֹת "אעמ", בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ, אֲמֵן. (עַל פִּי "אוֹרֵה שֶׁל תוֹרָה" לְהַרְהוֹר"ק פִּינְהַס פְּרִידְמָן) כּוֹחָה שֶׁל הַבְּלָגָה

עַד כְּמָה הַצְּלִיחוּ רְבוּתֵינוּ לְעַבּוֹד עַל מִידוּתֵיהֶם לֹא נִיתַן לְתַאֵר וּלְשַׁעַר. לְהִלֵּךְ מַעֲשֵׂה מוֹפְלָא שֶׁהַתְּרַחַשׁ עִם הַגָּאוֹן רַבִּי אַבְרָהָם הַרְרִי רְפוּל, וְהוּבָא בְּקוּבָץ "תוֹרָה מִצִּיּוֹן".

פַּעַם אַחַת נִכְנַס הַגָּאוֹן רַבִּי אַבְרָהָם הַרְרִי לְהַסְתַּפֵּר. וְהִנֵּה, תוֹךְ כְּדֵי הַתְּסַפּוֹרֶת, גִּלַּח הַסַּפֵּר מְבַלִּי לְשִׁים לֵב, צָד אֶחָד שֶׁל זָקֵן הַגָּאוֹן. כְּשֶׁרָאָה רַבִּי אַבְרָהָם מָה עוֹלָל לוֹ הַסַּפֵּר, לֹא כָּעַס כָּלֵל וְכָלֵל. אֶלָּא (כְּדֵי שֶׁלֹּא יַחוּשׁ הַסַּפֵּר לֹא בְּנוֹחַ) אָמַר לוֹ בְּמַתְק לְשׁוֹנוֹ: "אִם כֵּךְ, גִּלַּח לִי גַם אֶת הַצַּד הַשְּׁנִי". וְאָכֵן כֵּךְ עָשָׂה הַסַּפֵּר. מִיָּד כְּאֲשֶׁר סִים הַסַּפֵּר אֶת גִּילוּחַ הַצַּד הַשְּׁנִי, בְּקֶשׁ מִמֶּנּוּ הַגָּאוֹן מְגַבֵּת, כְּסָה בָּהּ אֶת פָּנָיו, וְהִלָּךְ בְּמַהֲרָה לְבֵיתוֹ. וְלֹא יִצֵּא מִבֵּיתוֹ שְׁבוּעוֹת אַרְוִכִים, עַד שֶׁצָּמַח לוֹ זָקֵנוּ בְּשָׁנִית...
שַׁבָּת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

בס"ד העלון מוקדש לעילוי נשמת אבי ועטרת ראשי – ציון מזרחי בן צביה נפטר בט"ו באב ת.נ.צ.ב.ה

פרשת השבוע: ואתחנן (שבת נחמו) "ועץ החיים בתוך הגן" כניסת השבת: 18:54

ערש"ק טו' מנחם-אב תשע"ט (16.8.19) bnei-zion.com **יצאת השבת: 20:03** ר"ת 20:44

הפטרה: "נחמו נחמו עמי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"וקשרתם לאות על ירך והיו לטטפת בין עיניך"

על מצות תפילין כותב השל"ה הקדוש: "וסוד תפילין עמוק מי ימצאנו, אבל אכתוב מעט מזעיר ממה שכתבו חכמי אמת. דע, שצריך לנהוג בהן קדושה גדולה, לפי שיש בהן סוד המרכבה הקדושה, ואחר שנחרב הבית כתב הקדוש רשב"י ("חיי שרה" קכט), שעל (ה)תפילין נאמר: 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם'. שבסיבתם הקב"ה משרה את שכנתו בישראל, לפי שהם (=התפילין) סוד המרכבה וסוד האבות. ולכן יש בהן (אות) שי"ן של ג' רגלים מצד ימין, כנגד האבות אברהם יצחק ויעקב, ומצד שמאל (אות) שי"ן של ד' רגלים כנגד ד' (=4) חיות נושאי המרכבה (=אריה, נשר, שור, אדם)".

ועוד הוסיף השל"ה בספר "מצות תפילין" (א, ד): "ויש סוברים עוד בענין תפילין ואומרים, כשם שהשכינה שורה ב-ד' (=4) חיות המרכבה על שני הכרובים, כן המניח תפילין (הוא בעצמו) מרכבה לשם יתברך, והשכינה שורה עליו ב-ד' (=4) פרשיות על שני איברים המיוחדים שבו המלך והלל. המלך מפקח והלל מפקח, וזה סוד הפתוח (שמות כה, יט): 'כרוב אחד מקצה מזה וכרוב אחד מקצה מזה'... ויניחם (=את התפילין) מיד קודם שיאמר 'פרשת התמיד' ושאר פרשיות התמיד, מאחר והתפילין הם במקום בית המקדש, כמו שכתבו לעיל... על-כן, מן הראוי לומר בהם מעשה הקורבנות, שהם במקום ההקרבה".

וראוי להוסיף מה ששנינו בגמרא (קידושין עא): "אמר רבי יהודה אמר רב: שם (של הקב"ה) בן ארבעים ושתים אותיות, אין מוסרין אותו אלא למי שצנוע, וענו, ועומד בחצי ימיו, ואינו כועס, ואינו משתכר, ואינו מעמיד על מדותיו. וכל היודעו, והזהיר בו, והמשמרו בטהרה, אהוב למעלה ונחמד למטה, ואימתו מוטלת על הפריות, ונוחל שני עולמים – העולם הזה, והעולם הבא".

מבואר מפקח, שיש שם של הקב"ה, שהוא בעל מב' (=42) אותיות, שכל מי שיודעו וזהיר בו – אימתו מוטלת על הפריות. והנה, הרבה פרושים כבר נאמרו על השם בן מב' (=42) האותיות של הקב"ה, שיש בו הרבה סגולות. אולם, ה"משך חכמה" אומר, כי כאשר השיב הקב"ה למשה: "אהיה אשר אהיה", הנה, בכך מסר לו את השם בן מב' (=42) האותיות, ששורשו ב' פעמים "אהיה" (שכן פעמים "אהיה" (=21) הוא בגמטריה מב' (=42)).

ויש להוסיף בזה תבלין. כי, הנה, משה רבנו שאל את הקב"ה: "הנה אנכי בא אל בני ישראל... ואמרו לי מה שמו מזה אמר אלהם". כלומר, כאשר ישאלו ישראל מה שמו של הקב"ה, שאתו אלף אל פרעה כדי להפיל עליו פחד, שייסכים להוציא את ישראל ממצרים – "מה אמר אלהם"?

על-כן השיב לו הקב"ה: "אהיה אשר אהיה" – מסר לו את השם מב' (=42), ששורשו מ-ב' פעמים "אהיה" (=21). ומאחר וכבר למדנו בגמרא: ש"שם בן ארבעים ושתים אותיות... כל היודעו, והזהיר בו... אימתו מוטלת על הפריות". נמצא, שעל-ידי השגת שם זה, תהיה אימתו של משה מוטלת על פרעה.

על-פי האמור אומר ה"משך חכמה", כי שרש שם מב' (=42), נמצא גם בתפילין של יד ושל ראש, וטעמו ונימוקו הוא על-פי מה שכתב הרמב"ם (הלכות תפילין פרק ד', הלכה יד): "חייב אדם למשמש בתפילין כל זמן שהן עליו, שלא יסיח דעתו מהן אפילו רגע אחד, שקדושתן גדולה מקדושת הציץ (שהיה על מצחו של כהן גדול). שהציץ אין בו אלא שם (הוי"ה) אחד ("קדש לה"). ואלו (=התפילין), יש בהן אחד ועשרים (פעמים) שם יה' (=הוי"ה) – (21 פעמים) בשל ראש, וכמותן (21 פעמים) בשל יד".

(כלומר, בפרשיות המונחות בתפילין של ראש, יש כא' (=21) שמות הוי"ה (=י.ו.ה), וכן גם בפרשיות המונחות בתפילין של יד, יש גם כא' (=21) שמות הוי"ה).

והנה, כאשר נצטרף כא' (=21) פעמים את השם הוי"ה (=י.ו.ה), הנזכרים בתפילין של ראש, וכא' (=21) פעמים השם הוי"ה שנזכרו בתפילין של יד, נקבל יחד מב' (=42) שמות הוי"ה, שהם שרש לשם מב' (=42) אותיות של הקב"ה.

(כפי שגם שנינו בתיקוני הוזהר (תיקון כא, דף סב, מתורגם): "עשרים ואחד אזכרות יש בתפילין של ראש, וכנגדם יש עשרים ואחד אזכרות בתפילין של יד, שהם ביחד ארבעים ושתים אזכרות כנגד שם מב' (=42) (אותיות של הקב"ה)). ומכאן נמצא שכאשר איש ישראל מניח תפילין של יד ותפילין של ראש בכל יום, הנה הוא זוכה לקבל **הארה גדולה משם מב' (=42) אותיות של הקב"ה**.

בדרך זו מבאר ה"משך חכמה" מה שדרשו חז"ל בגמרא (ברכות ו): "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך" (דברים כח, י). רבי אליעזר הגדול אומר: אלו תפילין שבראש". ונתגזעו כל המפרשים לבאר, מדוע יראים ומפחדים עמי הארץ וקרא מהתפילין של ראש ולא מהתפילין של יד?

אך לפי האמור יש לומר, שהרי שנינו בגמרא (מנחות לו): "תנא: כשהוא מניח – מניח של יד, ואחר-כך מניח של ראש. וכשהוא חולץ – חולץ של ראש ואחר-כך חולץ של יד". ומכאן נמצא, כי כאשר מונחות על איש ישראל **תפילין של ראש**, הנה בודאי יש עליו גם תפילין של יד (שהרי לפני תפילין של ראש, חייבים להניח תפילין של יד). והנה, כבר למדנו שכאשר מניח איש ישראל **תפילין של יד** וגם של ראש מאיר עליו **אור משם מב' (=42) אותיות של הקב"ה**. ומכיון שלמדנו בגמרא (קידושין עא), שכל היודע שם **מב' (=42) אותיות של הקב"ה** – "אימתו מוטלת על הבריות". לכן יפה דרשו חז"ל: "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך". רבי אליעזר הגדול אומר: אלו תפילין שבראש" – כי רק בזמן שמונחות על האדם התפילין של ראש יש עליו את **מב' (=42) אותיות שמו של הקב"ה**.

והנה, שנינו בגמרא (ברכות ט): "**אהיה אשר אהיה**", אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה, לך אמר להם לישראל, אני הייתי עמכם בשעבוד זה, ואני אהיה עמכם בשעבוד מלכויות" (=שאר הצרות והגלויות). הרי לנו דברים ברורים, כי השמות הללו, "**אהיה**" (=21) **אשר אהיה** (=21), פירושם, שהקב"ה משרה עלינו את **שכינתו בגלויות**.

ומעתה יש לומר, שמה שגלה לנו התנא האלקי רשב"י, שבזכות מצות התפילין יד וראש, שיש בכל אחד מהם כא' (=21) שמות הוי"ה, בבחינת "**אהיה אשר אהיה**" – הנה, בזכותם משרה הקב"ה את **שכינתו** עלינו, כמו שהבטיח למשה רבנו: "ואני אהיה עמכם בשעבוד מלכויות". (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן) **"ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך..."** (ו' ה')

רבי ישראל מאיר הכהן מראדין, בעל "חפץ חיים", אומר: כשם שבמצות "וקשרתם לאות על ירך" – אפילו נשנן (=נלמד) פסוק זה אלה פעמים – לא נצא ידי חובה, אלא אם נקשר ונניח את התפילין על הזרוע והקודקוד בפועל. הוא הדין גם במצות אהבת ה'. לא די לנו בקריאת הפסוק "ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך", ערב ובקר, אלא עלינו לעמוד בלא הפסק, כדי לעורר בלב אהבת ה' בפועל ממש. בענין זה היה אומר הגאון ר' יוסף חיים זוננפלד, רבה של ירושלים החרדית בתחילת המאה: הקורא קריאת "שמע" בכונה, ומשים לבו לפרוש המלים, מגיע מעצמו למסקנה שעיקר אהבת ה' בלב ונפש, מתבטאת בחינוך הפנים לתורה וליראת שמים. שהרי לאחר הכתוב "ואהבת את ה' אלהיך", נאמר במפורש "ושננתם לבניך". ועוד אומר הרב זוננפלד: הקדמונים הורו לנו, שהקורא קריאת "שמע", בלי הנחת תפילין ובלי התעטפות בציצית – אינו אלא "מעיד עדות שקר בעצמו", שהרי אומר הוא בפיו "וקשרתם לאות על ירך", וכן "ועשו להם ציצית", ובאותה שעה אינו מעוטף בציצית ואינו מניח תפילין, ובכך עושה מצות אלו פלסטר (=הונאה, זיוף). פיוצא בכך, מי שאינו מתנדב את בניו ובנותיו לדבקות בתורה ובמצות, וקורא בכל יום בקריאת "שמע", "ושננתם לבניך" – אינו אלא מעיד עדות שקר בנפשו... "ואהבת את ה' אלהיך..."

פעם, נכנס לחדרו של רבי יהודה צבי מסטרטין אחד מזקני החסידים, שנודע כלמדן מובהק, וכבעל מידות תרומיות, וקרא בקול נכאים: 'רבי קדוש! אני זקוק ל"סגולה" מיוחדת, שעל-ידיה אגיע לאהבת ה', כפי שנצטוינו בתורה'. מצויה בידי סגולה בדוקה' - השיב הרבי - 'שבזכותה מגיע כל אדם מישראל לאהבת השם, ככל הכתוב בתורתנו הקדושה'. פרש החסיד את ידיו הצנומות לעבר הצדיק, ואמר בקול תחנונים: 'עניק לי הרבי "סגולה" זו שבאמתחתו, הפותחת פתח לאהבת הבורא ותברך!' 'הסגולה לאהבת השם' - השיב הצדיק בקול נרגש - 'היא להרבות באהבת ישראל. שכן, מצות "ואהבת לרעך כמוך" היא בבחינת פתח ופרוודור למצות "ואהבת את ה' אלהיך..."

שבת שלום לכל בית ישראל! **נא לשמור על קדושת הגיליון!**

בס"ד העלון מוקדש לעילוי נשמת אבי ועטרת ראשי – ציון מזרחי בן צביה נפטר בט"ו באב ת.נ.צ.ב.ה

פרשת השבוע: ואתחנן (שבת נחמו) "ועץ החיים בתוך הגן" כניסת השבת: 18:54

ערש"ק טו' מנחם-אב תשע"ט (16.8.19) bnei-zion.com **יציאת השבת: 20:03** ר"ת 20:44

הפטרה: "נחמו נחמו עמי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"וקשרתם לאות על ירך והיו לטטפת בין עיניך"

על מצות תפילין כותב השל"ה הקדוש: "וסוד תפילין עמוק מי ימצאנו, אבל אכתוב מעט מזעיר ממה שכתבו חכמי אמת. דע, שצריך לנהוג בהן קדושה גדולה, לפי שיש בהן סוד המרכבה הקדושה, ואחר שנחרב הבית כתב הקדוש רשב"י (חיי שרה קכט), שעל (ה)תפילין נאמר: 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם'. שבסיבתם הקב"ה משרה את שכנתו בישראל, לפי שהם (=התפילין) סוד המרכבה וסוד האבות. ולכן יש בהן (אות) שי"ן של ג' רגלים מצד ימין, כנגד האבות אברהם יצחק ויעקב, ומצד שמאל (אות) שי"ן של ד' רגלים כנגד ד' (=4) חיות נושאי המרכבה (=אריה, נשר, שור, אדם)".

ועוד הוסיף השל"ה בספר "מצות תפילין" (א, ד): "ויש סוברים עוד בענין תפילין ואומרים, כשם שהשכינה שורה ב-ד' (=4) חיות המרכבה על שני הכרובים, כן המניח תפילין (הוא בעצמו) מרכבה לשם יתברך, והשכינה שורה עליו ב-ד' (=4) פרשיות על שני איברים המיוחדים שבו המח והלב. המח מכאן והלב מכאן, וזה סוד הפתוח (שמות כה, יט): 'כרוב אחד מקצה מזה וכרוב אחד מקצה מזה'... ויניחם (=את התפילין) מיד קודם שיאמר 'פרשת התמיד' ושאר פרשיות התמיד, מאחר והתפילין הם במקום בית המקדש, כמו שכתבו לעיל... על-כן, מן הראוי לומר בהם מעשה הקורבנות, שהם במקום ההקרבה".

וכפי שגם כתוב בזהר הקדוש (חיי שרה קכט, מתורגם): (רבי יהודה ורבי ייסא ורבי חיא פגשו את רבי אלעזר, בנו של רשב"י, בדרך. אמרו לו), שמענו מאביך (=רשב"י), שהקב"ה, מאהבתו הגדולה שהיתה לו לעם ישראל, אמר להם לעשות לו בית משכן, דוגמת המרכבה העליונה שלמעלה, ועל-ידי כך יביא את דירתו (=שכינתו) עמם. זהו שכתוב: 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם'. ושמענו מאביך, שכאן סתום הטעם של תפילין, בזה הפסוק. (השיב להם רבי אלעזר): כמו שלמעלה נעשה מקדש במרכבתו... ואחר-כך השרה הקב"ה דירתו עמם, וסוד החכמה זו (=התפילין) הוא כמו המקדש, שכתוב: 'ועשה כרוב אחד מקצה מזה וכרוב אחד מקצה מזה', ועליהם דירתו (=שכינתו) של המלך בארבע אותיות (י-ה-ו-ה)... הלב מכאן והמח מכאן, ועליהם דירתו של הקב"ה בארבע פרשיות".

והנה, כאשר נתבונן בדברי רשב"י והשל"ה הקדוש, נשכיל להבין שכמו שתכלית מצות בנין בית המקדש היתה לשם השראת השכינה בישראל, כמו שכתוב: 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם'. כך כאשר איש ישראל מניח תפילין של יד ושל ראש, הרי הוא נעשה מרכבה להקב"ה, להיות בבחינת בית המקדש להשראת השכינה. ענין זה יתבאר ביתר שאת על-פי המבואר בשלחן ערוך (או"ח סימן כה, סעיף ה'), שצריך לכוון בהנחת התפילין, שצונו הקב"ה להניח תפילין של יד על הזרוע כנגד הלב, ותפילין של ראש כנגד המח. וכמו שמוכח שם: "יכון בהנחתם שצונו הקב"ה להניח ארבע פרשיות אלו, שיש בהם יחוד שמו ויציאת מצרים על הזרוע כנגד הלב, ועל הראש כנגד המח, כדי שנוכח נסים ונפלאות שעשה עמנו, שהם מורים על יחודו ואשר לו הפח והממשלה בעליונים ובתחתונים, לעשות בהם כרצונו, וישעבד להקב"ה הנשמה, שהיא במח, וגם הלב, שהוא עיקר התאוה והמחשבות. ובזה יזכור (את) הבורא וימעט הנאותיו, ויניח של יד תחילה, ויברך 'להניח תפילין', ואחר-כך יניח של ראש, ולא יברך כי אם ברכה אחת לשניהם".

וזהו שתקנו לנו חז"ל, לפני הנחת תפילין: "לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה, בדחילו... הנני מכוון בהנחת תפילין לקיים מצות בוראי... להניח (תפילין) על היד... נגד הלב לשעבד בזה תאות ומחשבות לבנו לעבודתו יתברך שמו. ו(תפילין) על ראש נגד המח, (כדי) שהנשמה שבמח, עם שאר חושי וכוחותי, כלם יהיו משעבדים לעבודתו, יתברך שמו". נמצא לפי זה, שעל-ידי מצות תפילין על היד כנגד הלב, ועל הראש כנגד המח, מקדשים את התאות שבלב ואת המחשבות שבמח.

ומעתה לא נפלאות היא ולא רחוקה, להבין שכאשר איש ישראל מקיים מצוות הנחת תפילין, על היד כנגד הלב ועל הראש כנגד המוח בכונה נפלאה זו, לשעבד בזה כל **תאות ומחשבות לבו** עם הנשמה שבמוח ושאר החושים והכוחות לעבודתו יתברך שמו, הרי הוא מקדש את כל גופו רמ"ח איבריו ושס"ה גידיו, וזוכה להיות מרכבה להקב"ה, שמשרה עליו את שכנתו. וזהו שאמר רשב"י לתלמידיו, שכל המקיים מצוות תפילין הרי הוא מקיים מצוות עשה של "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם".

(עגין זה מסביר את מה שכתוב בסידור האריז"ל לרבי יעקב קאפיל, "קול יעקב", שלאחר הנחת תפילין יאמר את הפסוק "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", כי אכן על-ידי הנחת תפילין של יד ושל ראש, אנו מקיימים מצוות בנין בית המקדש בתוכנו/בגופנו). (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"ואתחנן אל ה' בעת שהוא לאמר" ("פנינים")

על הכתוב, "ואתחנן אל ה' בעת שהוא לאמר", אומרים המפרשים: כידוע, בפסוקים רבים בתורה נכתבת התיבה "לאמר", כגון "וידבר ה' אל משה לאמר" וכיוצא בזה. וניתן לפרש את התיבה "לאמר" שהקב"ה אמר למשה לאמר/לומר את הדברים אל בני ישראל. ואולם כאן בדברי משה אל ה' יתברך, "ואתחנן אל ה' בעת שהוא לאמר" נראה שהתיבה "לאמר" כביכול מיותרת, שהרי משה מדבר אל הקב"ה. אם כן, למי אמור הקב"ה להעביר את הדברים!?

בספר "מאזני צדק" מובא, שכאן בתיבה "לאמר" נרמז על הגאולה שכה אנו זועקים ומצפים לה. הא כיצד? הנה בצפניה (ג, כ) נאמר על ימות המשיח: **"בעת ההיא אביא אתכם ובעת קבצי אתכם כי אתן אתכם לשם ולתהלה בכל עמי הארץ בשובי את שבותיכם לעיניכם אמר ה'".** וזה מה שאמר משה לפני הקב"ה: "ואתחנן" – אני מתפלל ומתחנן לפניך ה', ועל מה התחננה? על "בעת ההיא לאמר", אנא רבונו של עולם, אמר כבר עתה, "בעת ההיא", את "בעת ההיא אביא אתכם ובעת קבצי אתכם", כדי שתבוא כבר הגאולה השלימה...

ויתעבר ה' בי למענכם ולא שמע אלי... " (ג' כו')

שואלים חז"ל, מדוע לא נתקבלה תפילתו של משה? הרי גם אם חטא במי מריבה, בודאי שעשה תשובה, והרי אין לך דבר העומד בפני התשובה!

על-כך אומר האלשי"ך הקדוש: אילו היה משה רבנו נכנס לארץ ישראל היתה עומדת לישראל זכותו, ואז לא היה נחרב בית המקדש, ובני ישראל לא היו גולים מארצם. ואילו לא היו גולים מארצם, היו מעותדים להיות בגיהנום בגלל עונותיהם. לכן לא התקבלה תפילת משה רבנו להיכנס לארץ ישראל – כדי שבני ישראל יצאו לגלות, תמורת הגיהנום. וזהו שאמר: "ויתעבר ה' בי למענכם". כלומר, לטובתכם לא שמע הקב"ה לתפילתי להיכנס לארץ ישראל – וזאת, כדי שתצאו לגלות תמורת הגיהנום.

הראיני את מראיך השמיעני את קולך"

חזן צעיר, שהיה בעל קול ערב, ואף סיים בהצלחה את הקונסרבטיון (=בית הספר למוסיקה) הנודע בורשה, בירת פולין, הציע את מועמדותו כבעל תפילה ראשי, באחת מערי השדה במרכז פולין. לאחר התכתבות עם מוסדות הקהילה, הוזמן האיש לעבור לפני התבה באחת השבתות. בתום התפילה המרשימה, נטו ראשי הקהילה לקבלו כחזן קבוע בבית הכנסת המרכזי בעירם. אלא שנהוג היה באותו מקום, שלכל תפקיד ציבורי בקהילה, דרושה הסכמת הרב. התיצב אותו חזן, שהיה מגולח למשעי ובעל בלורית מגודלת, לפני רב העיר, בנוכחות ראשי הקהילה.

התבונן הרב בפני החזן ובבלוריתו, שלא היו כלל בעיני רוחו. לאחר שיחה קצרה עם האיש, הביע הרב את התנגדותו המוחלטת לקבלו כחזן ראשי בקהילה. התרעם על-כך החזן האורח, וקרא בקול נמרץ: ככל הידוע לי, לא שמע הרב את קולי בתפילה, ומן הראוי היה שיקדים שמיעה לפסילה! השיב הרב הקשיש מינה וביה לחזן, ואמר: בשיר השירים (ב', יד) נאמר: "הראיני את מראיך השמיעני את קולך". סדר זה של הדברים בפסוק, אינו בא במקרה. שכן, לעיתים, אחרי ראית המראה – אין צורך בשמיעת הקול...

נא לשמור על קדושת הגיליון!

שבת שלום לכל בית ישראל!

בס"ד העלון מוקדש לעילוי נשמת אבי ועטרת ראשי – ציון מזרחי בן צביה נפטר בט"ו באב ת.נ.צ.ב.ה

פרשת השבוע: ואתחנן (שבת נחמו) "ועץ החיים בתוך הגן" כניסת השבת: 18:54

ערש"ק טו' מנחם-אב תשע"ט (16.8.19) bnei-zion.com יציאת השבת: 20:03 ר"ת 20:44

הפטרה: "נחמו נחמו עמי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"דוד מלך ישראל חי וקיים"

על הטעם שאנו אומרים כל מוצאי שבת, "דוד מלך ישראל חי וקיים", אומר הרה"ק פינחס פרידמן: הנה, כתוב בגמרא (שבת ל'): "אמר רב יהודה, אמר רב: מאי דכתיב (=מהי כונת הכתוב (תהילים פו)): 'עשה עמי אות לטובה, ויראו שונאי ויבושו'? אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא: רבוננו של עולם, מחול לי על אותו **עון** (של בת שבע). אמר לו (הקב"ה לדוד): מחול לך. אמר לו (דוד): עשה עמי אות בחיי. אמר לו (הקב"ה): בתייך איני מודיע, בחיי שלמה בנך אני מודיע. (והנה) כשפנה שלמה את בית המקדש, ובקש להכניס (את) (ה) ארון לבית קדשי הקדשים, דבקו שערים זה בזה (=נגעלו). אמר שלמה עשרים וארבע רגנות, ולא נענה (לא נפתחו השערים)... כיון שאמר: 'ה' אלהים אל תשב פני משיחך, זכרה לחסדי דוד עבדך' – מיד נענה (ונפתחו השערים). באותה שעה נהפכו פני כל שונאי דוד כשולי קדרה (=השחירו פניהם), וידעו כל העם וכל ישראל שמחל לו הקדוש ברוך הוא על אותו **עון** (של בת שבע).

וצריך ביאור על-כף. שכן, מהו אותו הפחד שאחו בשונאי דוד, עד כדי כך שהשחירו פניהם? ונראה לבאר ענין זה על דבר פלא שמצינו במדרש רבה (שמות רבה ח' א'): "שאו שערים ראשיכם, שלמה אמר (את) הפסוק הזה בשעה שהכניס הארון לבית קדשי הקדשים... כיון שבא להכניסו לא היה יכול. עמד שלמה והיה מתבייש, ולא היה יודע מה לעשות התחיל להתפלל לפני הקב"ה (ולא נענה). מה עשה שלמה? אמרו רבותינו ז"ל: הלך והביא ארונו של דוד, ואמר (ד"ה ב' ו'): 'ה' אלהים אל תשב פני (דוד) משיחך'. אמר ר' ברכיה בשם ר' חלבו: באותה שעה חיה דוד (וקם מארונו)... שכן דוד אומר (תהילים ל'): העלית מן שאול נפשי חייתי מירדי בור'. והיה שלמה אומר: רבון העולמים עשה בזכותו של זה (=דוד שקם מקברו), שנאמר (ד"ה ב' ו'): 'זכרה לחסדי דוד עבדך', (ו) מיד נענה."

אם כך, אומר הרה"ק פינחס פרידמן, נתאר לעצמנו את המחזה המרהיב: שלמה המלך, בכבודו ובעצמו הולך להביא את ארונו של דוד אביו. והנה, כאשר הוא מגיע למקום הקבורה, קם דוד המלך מקברו ומבקש לבוא בכבודו ובעצמו, כדי להכניס את ארון הברית לבית קדש הקודשים.

לפי זה, עתה מובן מה שאמרו בגמרא: "באותה שעה נהפכו פני כל שונאי דוד כשולי קדרה". שכן, כאשר ראו שונאיו של דוד, את גדל קדושתו של דוד שבכלל מת, והוא עדין בחיים חיותו, מיד "השחירו פניהם".

ומטעם זה אנו אומרים כל מוצאי שבת: "דוד מלך ישראל חי וקיים". שכן, אנו רוצים לעורר את הגאולה השלימה, אשר אז יבוא משיח בן דוד ויגאלנו. ומבואר בזוהר הקדוש כמה פעמים, שדוד המלך בעצמו יהיה מלך המשיח. וזאת, כפי שאנו אומרים בתפילת הבקר בשבת (ב"נשמת כל חי"): "דוד בן ישי עבדך משיחך". וכן נרמז בכתוב, "והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד" – סופי תיבות "דוד".

וזהו הטעם למה שאנו אומרים "דוד מלך ישראל חי וקיים". שכן, מה שקברוהו, הוא רק בבחינת אדם ששוכב ונח במטתו, ואנו מתפללים לה' יתברך שכבר הגיע הזמן שיקום דוד המלך משנתו, ויבוא ויגאלנו גאולת עולם, במהרה בימינו, אמן. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"לא היו ימים טובים לישראל כ-ט"ו באב" (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

על הכתוב בגמרא (תענית כו'): "לא היו ימים טובים לישראל כ-ט"ו באב", אומר הרה"ק מאפטא (ה"א אהב ישראל"), שמאמר זה של חז"ל רומז למחול (=מעגל) שעתידי ה' לעשות לצדיקים, כפי שכתוב בגמרא (תענית לא):

"אמר רבי אלעזר: עתיד הקב"ה לעשות מחול (=מעגל) לצדיקים, והוא יושב ביניהם בגן עדן...".

אם כך, צריכים אנו לדעת מהו אותו רמז, ואיך מתקשר ט"ו באב למחול (=מעגל) שעתידי ה' לעשות לצדיקים? עונה על-כף ה"א אהב ישראל", ואומר: הנה, ט"ו באב הוא אמנם התאריך של החמש-עשרה לחדש אב, אולם

בפתוב "טו" באב" רמזו לנו חז"ל גם על האות ס'. שפן, טו(=האות החמש-עשרה) ב-אב(=באותיות א"ב) היא האות ס'. והאות ס', בצורתה העגולה, רומזת למחול(מעגל) שעתידי ה' לעשות לצדיקים. כדי להבין את עמק ענין האות ס', הרומזת למחול שעתידי ה' לעשות לצדיקים, נקדים לבאר מאמר חז"ל סתום וחתום בגמרא (ברכות ד): אמר רבי יוחנן: "מפני מה לא נאמר(=לא הוזכרה האות) נו"ן במזמור) 'אשרי יושבי ביתך' (תהילים קמה)"? (שפן, כל פסוק מתחיל באחת מאותיות ה-א"ב, ויש במזמור זה את כל האותיות, מלבד האות נ'). ועל-פן שואל רבי יוחנן "מפני מה לא נאמר נו"ן ב'אשרי יושבי ביתך'?" ומשיב: "מפני שיש בה מפלתן של... ישראל (חלילה), דכתיב(=כמו שפתוב) (עמוס ה' ב'): 'נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל...'. אמר רב נחמן... (למרות זאת) חזר דוד (המלך) וסמכן (=סמך את הנפילה של בתולת ישראל) ברוח הקדש, שנאמר: 'סומך ה' לכל הנפלים'".

ויש לדקדק במאמר זה: וכי מה ראה דוד המלך שלא להזכיר במזמור זה את האות נ', משום שיש בה, כאמור, רמז לנפילתן של ישראל חלילה? והלא ברור כשמש שגם הוא האמין באמונה שלמה, שיש תקומה לנפילתן של ישראל, שהרי הוא(=דוד המלך) עתיד להיות מלך המשיח, שיבוא ויגאל אותנו בקרוב. כדי לבאר כל זאת, נקדים את הכתוב בזהר הקדוש (ויקרא ו'): שאלו החברים את רבם, התנא הגדול רבי שמעון בר יוחאי(=רשב"י), מהי פונת הנביא, באמרו: "נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל". אמר להם רשב"י: בכל הגלויות שגלו ישראל, קצב להם הקב"ה זמן. דהינו, כמה זמן יהיו בגלות, עד שיגיע זמן גאולתם. וכאשר הגיע זמן זה, קמה כנסת ישראל מעצמה, על-ידי הצדיקים וגדולי הדור באותה העת, וחזרה לה'. ולכן, כל הגאולות שהיו לישראל, לא היו גאולות נצחיות. שפן, הן נתקמו על-ידי גואל בשר ודם, שאינו נצחי. אבל, לעתיד לבוא, בגאולה האחרונה, לא תחזור כנסת ישראל מעצמה לה', כמו בשאר הגלויות, אלא הקב"ה בעצמו יבוא ויקים את כנסת ישראל.

ולכן, אמר רשב"י כתוב: "נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל". ללמדנו ש"בתולת ישראל" לא תוסיף לקום מעצמה על-ידי גואלים בשר ודם, כפי שעשתה בגלויות שעברו, אלא בגאולה האחרונה הקב"ה בכבודו ובעצמו יקים את "בתולת ישראל". וכפי שכתוב על אחרית הימים: "ביום ההוא אקים את ספת דוד הנופלת". הקב"ה אומר: לעתיד לבוא, אני, בכבודי ובעצמי, אקים את ישראל, וכמו שאני נצחי - כך גם גאולה זו תהיה נצחית. (על-פי הדברים האלה, מפרש ה"בני יששכר" את עמק המלה "נס", ואומר: כשיש, חלילה, "עת צרה ליעקב" - דהינו כשצרות ויסורים באים על ישראל, אזי ישראל הם בבחינת האות נ', הרומזת לנפילה. אולם, כשסומך הקב"ה את נפילתם של ישראל, כמו שכתוב "סומך ה' לכל הנפלים", ומוציא אותם מאותן צרות ויסורים, אזי נסמכת האות ס' (הרומזת לסמיכה) לאות נ' (הרומזת לנפילה), ונעשה מזה הצירוף "נס").

"חובתו של כל יהודי להתפלל לשלומה של הבריאה כלה, ולגאולתו של העם כלו"

הרה"ק רבי נפתלי מרופשיץ זיע"א אומר: "חובתו של כל יהודי להתפלל לשלומה של הבריאה כלה, ולגאולתו של העם כלו". והסביר זאת במשל הבא: פעם אחת השקיף הצאר הרוסי ניקולאי הראשון על מסדר גיסותיו, שנערך לפניו. והנה, אחד מאויבי המלך, שבקש לרוצחו, מצא שעה זו ככשרה לטעון בה את רובהו, ולכוננו ישירות אל לבו של הצאר. אולם, חיל פשוט שהבחין בכונתו של המתנקש, רץ במהירות הבזק אל הצאר, ומשך אותו הצידה. במעשהו זה הציל את המלך ממות בטוח. "במה אוכל לגמול לך על שהצלת את חיי?" - שאל הצאר בקול נרגש. נצצו עיניו של החיל, ומיד השיב לצאר: "הסמל של כיתתי הוא רשע מרושע, ועושה לי צרות צרורות. צוה נא, הוד מעלתך הצאר, שיחדל לענות אותי". חיד הצאר מתחת לשפמו, וחשב לעצמו: "טפש בן טפש, מדוע מבקש הנך בקשה כה אוילית?! הן יכול היית לבקש שאעשה אותך עצמך לקצין ולגנרל...". הנמשל הוא, שיהודי מתפלל להחלמה ממחלה, לקצו של כאב שנים, לפרנסה טובה וכו'. אולם, כל אלה אינם אלא קטנות שגם עליהן יש להתפלל ולבקש, אך את עיקר תפילות ובקשות האדם צריך להפנות לתפילות לגאולת כלל ישראל, ובתוך הכלל יושע גם הפרט.

(כפי שכבר הבאנו, שפעם אחת, ביום השני של ראש השנה, לפני התקיעות בשופר, צעק הרבי שמעלקע לפני תיבה בבכיות גדולות: "מדוע לא בא בן ישי גם תמול גם היום אל הלחם" (שמואל א' כ', כז). ואחר-כך פרש בדברי קודשו, ואמר: "מדוע לא בא בן ישי"? דהינו, מדוע אחרי כל-כך הרבה תפילות בראש השנה, עדין לא בא משיח בן דוד (שהוא בן ישי)? אלא, השיב הרבי שמעלקע: פיון ש"גם תמול" (יום א' של ראש השנה) ו"גם היום" (יום ב' של ראש השנה), עיקר תפילתם של ישראל הוא "אל הלחם" - על עניני העולם הזה והפרנסה, ולא על צער גלות השכינה, ועל-כך, לצערנו, מתמהמה משיח בן דוד). שבת שלום!
נא לשמור על קדושת הגיליון!

בס"ד העלון מוקדש לעילוי נשמת אבי ועטרת ראשי – ציון מזרחי בן צביה נפטר בט"ו באב ת.נ.צ.ב.ה

פרשת השבוע: ואתחנן (שבת נחמו) "ועץ החיים בתוך הגן" כניסת השבת: 18:54

ערש"ק טו' מנחם-אב תשע"ט (16.8.19) bnei-zion.com **יציאת השבת: 20:03** ר"ת 20:44

הפטרה: "נחמו נחמו עמי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"נחמו נחמו עמי יאמר אלהיכם" (ישעיה מ', א) (על-פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

אומרים רבותינו הקדושים, כי **בית המקדש השלישי יהיה בנין של אש**, שירד מן השמים בנוי ומשוכלל, וכדברי רש"י בגמרא (שבועות טו'): "**מקדש** העתיד שאנו מצפים (לו), בנוי ומשוכלל... יגלה ויבוא משמים, שנאמר (שמות טו', יז): "**מקדש** אדני כוננו ידיך".

ותמהו המפרשים: מניין **שבית המקדש השלישי ירד ויבוא מן השמים בנוי ומשוכלל**, איך יקומו בני ישראל מצות עשה של בנן בית המקדש, כמו שנאמר (שמות כה', ח): "**ועשו לי מקדש**, ושכנתי בתוכם?" כדי להבין זאת, נקדים תחילה להביא מה שאמרו חז"ל (ירושלמי, יומא פא'): "**כל דור שאינו נבנה (בית המקדש) בימיו, מעלין עליו (=נחשב לו) כאילו החרבו**".

תמה על-כך ה"בני יששכר", ושואל (תמוז-אב, מאמר ג'): איך יתכן שדור שלא נבנה **בית המקדש בימיו**, נחשב לו (=לאותו הדור) כאילו **החרבו את בית המקדש**?

והלא, אומר ה"בני יששכר", היו צדיקים רבים, שהיו שלמים בעבודת ה', ונחשבים צדיקי יסוד עולם בעבודתו יתברך, ובכל זאת הלכו לעולמם, מבלי שנבנה **בבית המקדש בימיהם**.

אלא, הוא משיב ואומר בלשון קודשו: "**אבל**, באמת הוא, (ש)הצדיקים בכל זמן בונים בימיהם חלק **מבית המקדש**, כל אחד (את) חלקו השני לשרש נשמתו". וצריך להבין את דבריו הקדושים של ה"בני יששכר". שכן, איך כל צדיק בונה את חלקו **בבית המקדש**, השני לשרש נשמתו?

ונראה לבאר ענין זה על-פי מה שכתב הרה"ק רבי נפתלי מראפשיץ זיע"א, בספרו "זרע אמת" ("כי תצא"), על מה שאנו אומרים בתפילת העמידה: "תשכון בתוך ירושלים עירך כאשר דברת... ובנה אותה בנן עולם במהרה **בימינו**". והסביר הרה"ק רבי נפתלי מראפשיץ ואמר, שאכן בשמים הקב"ה בונה את ירושלים **ובית המקדש בכל יום ויום**. ואיך הוא יתברך בונה אותה? על-ידי "**בימינו**" – דהינו, על-ידי **הימים שלנו**. שכן, בכל יום, כאשר האדם עובד את ה' יתברך, הנה, לפי מעשיו ומצותיו הוא בונה את ירושלים **ובית המקדש**.

ומוסיף הרה"ק רבי נפתלי מראפשיץ ואומר, שיש אדם שעל-ידי עבודת ה', בונה ביום אחד שורה שלימה של לבנים (של **אש**) בהקמת **בית המקדש**, ויש אדם שמניח רק לבנה אחת. כך בונה האדם מישראל, שעובד את ה' בכל יום, את **בית המקדש**, עד שיהיה בנוי בשלימות, במהרה **בימינו**.

ומוסיף הרה"ק ואומר: שמעתי מהרב הקדוש מוה"ר אלימלך זצ"ל (ה"נעם אלימלך"), שפעם אחת הוא עשה עלית נשמה, וראה בשמים שנושאים את כלי **בית המקדש**, ואמרו לו, שהם אותם הכלים שהוציא הוא מהגלות (על-ידי תפילתו). ופעם אחת אמר, שעשה עלית נשמה וראה איך נפל **בית טומאה** אחד גדול מאד. שכן, לפי ערך עבודת ה' בונים את חומות ירושלים, ומפילים את **חומות הטומאה** שבנו שם הגויים, פי כשזה קם – זה נופל. ואי-אפשר לשער את גדל ומעלת קדושת ירושלים **ובית המקדש** של העתיד שיהיה. שכן, מכל שורה ושורה של הבנין, ומכל לבנה ולבנה יתנוצץ **אור המצוה שנבנה על-ידו**.

מכל זה נמצאנו למדים, שמה שכתוב "ובנה אותה בנן עולם במהרה **בימינו**", שעתיד הקב"ה לבנות את **בית המקדש השלישי "בימינו"** – דהינו, על-ידי **הימים שלנו**, שבהם אנו עובדים את ה' יתברך בתורה ובמצות. ולכן צריכים אנו **להתחזק ולהתגבר בעבודת ה' יתברך**, כדי למהר ולהשלים את בנין **בית המקדש של מעלה**, שירד מן השמים בנוי ומשוכלל, במהרה **בימינו**.

לפי זה, מדויק היטב לשון חז"ל: "**כל דור שאינו נבנה (בית המקדש) בימיו**". ודיקו חז"ל לומר "**בימינו**" – כלומר, שהדור לא בנה את חלקו **בבית המקדש**, על-ידי מעשיו הטובים במשך **ימיו** – ולכן "מעלין עליו (=נחשב לו) כאילו החרבו". לפי זה מיושבת גם קושית ה"בני יששכר", ששאל: הלא רבים וגם שלמים, צדיקי עולם, עזבו

אֲוֹתָנוּ וְאַנְחוֹתַי, וְלֹא נִבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּיַמֵּיהֶם? אֵךְ לִפְנֵי הָאָמוֹר, כָּל אֶחָד מֵהֶם אָכַן בְּנֵה אֶת חֶלְקוֹ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ
 הַשְּׁלִישִׁי. וְנִתְקַיֵּם בְּאֵמַת שׁ"בֵּית הַמִּקְדָּשׁ נִבְנָה בְּיַמֵּינוּ" – עַל-יְדֵי הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת שְׂקִים הַצַּדִּיק בְּמִשְׁךְ יַמְיוֹ.
 "כִּי מִי גוֹי גָדוֹל אֲשֶׁר לוֹ אֱלֹהִים קְרִבִּים אֵלָיו כָּה' אֱלֹהֵינוּ בְּכֹל קְרָאנוּ אֵלָיו"

עַל פְּסוּקַי זֶה כּוֹתֵב הַמִּדְרָשׁ (דְּבָרִים רַבָּה ד', ז'): "כִּי מִי גוֹי גָדוֹל אֲשֶׁר לוֹ אֱלֹהִים קְרִבִּים אֵלָיו כָּה' אֱלֹהֵינוּ בְּכֹל קְרָאנוּ
 אֵלָיו, זֶה שֶׁאִמְרַת הַפְּתוּב (תְּהִלִּים סט', יד'): 'וְאַנִּי תַפְלִיתִי לְךָ ה' עֵת רָצוֹן אֱלֹהִים'. שְׁעָרֵי תְּפִלָּה פְּעָמִים פְּתוּחִים,
 פְּעָמִים נְעוּלִים. אֲבָל, שְׁעָרֵי תְּשׁוּבָה לְעוֹלָם פְּתוּחִים". וְצָרִיךְ לְהִבִּין עֲנִינֵן זֶה. שָׁכֵן, מְדוּעַ שְׁעָרֵי תְּשׁוּבָה תְּמִיד
 פְּתוּחִים? בְּאוֹר עֲנִינֵן זֶה הוּא עַל-פִּי מֶה שֶׁכָּתוּב בְּאֵיכָה (ב', ט'): "טָבְעוּ בָאֲרֶץ שְׁעָרֶיהָ, אֲבָד וּשְׁבֵר בְּרִיחֶיהָ". וּפְרַשׁ
 רַש"י, **שֶׁהַשְּׁעָרִים** שֶׁל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ=**הַשְּׁעָרִים** שֶׁל קֹדֶשׁ הַקּוֹדְשִׁים) הָיוּ מְעֻשִׂי יְדֵי דוֹד הַמֶּלֶךְ, וְעַל-כֵּן לֹא נִהְרָסוּ
בַּחֲרָבָן, אֲלָא "טָבְעוּ" – דְּהִינּוּ נִגְנוּזוּ לְעֵתִיד לְבוֹא. וּכְפִי דְבָרָיו שֶׁל רַש"י (שֵׁם): "מִדְּרַשׁ אֲגָדָה, לִפְנֵי שְׁחָלְקוּ **(הַשְּׁעָרִים)**
 כְּבוֹד לְאָרוֹן, שֶׁנֶּאֱמַר: 'שָׂאוּ שְׁעָרִים רְאשֵׁיכֶם וְהִנְשָׂאוּ פִתְחֵי עוֹלָם' – לְפִיכֶךָ לֹא שְׁלִטָּה בָהֶם בְּרִיָה, וְטָבְעוּ **(הַשְּׁעָרִים)**
 בָּאֲרֶץ. וְרַבּוּתֵינוּ אָמְרוּ: **(הַשְּׁעָרִים)** מְעֻשִׂי דוֹד הָיוּ, לְפִיכֶךָ לֹא שְׁלִטּוֹ בָהֶם **אוֹיְבִים**".
 וַיֵּשׁ לוֹמַר, שֶׁכֶּאֱשֶׁר "טָבְעוּ" **הַשְּׁעָרִים** שֶׁל קֹדֶשׁ הַקּוֹדְשִׁים בַּתּוֹךְ הָאֲרֶץ, (שֶׁהָיָה בְּמִקּוֹם מוֹסְתָר מְעִין כָּל חַי), טָבְעוּ הֵם
 כְּשֶׁהֵם פְּתוּחִים, כְּדֵי שֶׁשְׁעָרֵי תְּשׁוּבָה יִהְיוּ תְּמִיד פְּתוּחִים. וּמִטְעָם זֶה סִבְבַּת הַקַּב"ה כֶּךָ, שְׁדוּד הַמֶּלֶךְ יִבְנֶה אֶת הַשְּׁעָרִים
 שֶׁל קֹדֶשׁ הַקּוֹדְשִׁים, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשְׁלִטּוּ בָהֶם "**הָאוֹיְבִים**" – הֲלֹא הֵם **יֵצֵר הָרַע** וְחִילוּתָיו. וְכֹל זֹאת עָשָׂה הַקַּב"ה כְּדֵי
 לְהַקְדִים תְּרוּפָה לְמַכָּה, שֶׁהָרִי הַגָּאוֹלָה תְּלוּוִיָה בַתְּשׁוּבָה, כְּמֶאֱמַר חו"ל (יוֹמָא פו'): "גְדוּלָה תְּשׁוּבָה, שֶׁמִּבִּיאָה אֶת
 הַגָּאוֹלָה". וְלָכֵן כְּתוּב: "טָבְעוּ בָאֲרֶץ שְׁעָרֶיהָ, אֲבָד וּשְׁבֵר בְּרִיחֶיהָ". דְּהֵינּוּ, הַקַּב"ה, בְּרֹב רַחֲמָיו וְחַסְדָּיו, "אֲבָד וּשְׁבֵר
 בְּרִיחֶיהָ" – אֶת הַבְּרִיחִים וְהַסּוּגָרִים – כְּדֵי שֶׁתְּמִיד יוֹכְלוּ יִשְׂרָאֵל לְחַזֹּר בַּתְּשׁוּבָה. וְזֹאת, מִכִּיּוֹן שֶׁהַבְּרִיחִים שְׂבוּרִים,
 וְלָכֵן הַשְּׁעָרִים תְּמִיד פְּתוּחִים לְכֹל הַבָּאִים בְּשְׁעָרֵי תְּשׁוּבָה. (עַל-פִּי "אוֹרְהַי שֶׁל תּוֹרַה" לְהַרְה"ק פִּינְחָס פְּרִדְמַן)
 "אִתָּה הֲרַאת לְדַעַת כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים אֵין עוֹד מִלְּבַדּוֹ"

בְּאַחַד מִבְּתֵי הַחוּלַיִם בָּאֲרֶץ הַתְּרַחֵשׁ סִיפּוּר מְדַהִים עַל יְלֵד כְּבֵן שֵׁשׁ, בֶּן לְמִשְׁפָּחָה חֵילוֹנִית "לְמַהֲדָרִין", הַמוֹגְדָרִים
 כ"אתֵיאיֶסְתִים", שְׁחָלָה לֹא עָלִינוּ בְּמַחֲלָה הַיְדוּעָה. לְאַחַר כֶּמֶה חוֹדְשִׁים הַתְּפַשְׁטָה הַמַּחֲלָה הַקְּשָׁה לְמִרְכֻז רִאשׁוֹ שֶׁל
 הַיְלֵד הַקָּטָן, בְּסוּמוֹךְ לְמַח. וּמֵאֵז הָיָה הַיְלֵד מְחוּסַר הַכֶּרֶה, וּמוֹנָשׁ בְּאַמְצָעוֹת מְכוּונָת הַנְּשֻׁמָּה.
 לְאַחַר כְּשִׁבְעֵיָים, הוֹדִיעַו הָרופְאִים לְבְנֵי מִשְׁפָּחָתוֹ שֶׁל הַיְלֵד, שְׁנוֹתָרוּ לוֹ כֶּמֶה שְׁעוֹת בּוֹדּוֹת שֶׁל חַיִּים, וּבִקְשׁוּ מֵהֶם
 שִׁיבֹאוּ לְהִיפָרַד מִמֶּנּוּ. וְהֵנָּה, בְּנֵי מִשְׁפָּחָתוֹ, שְׁהוֹזַעְקוּ אֶל מֵיטְתוֹ, הַחֲלִיטוּ לְלוּוֹת אֶת רְגַעֵיו הָאַחֲרוֹנִים שֶׁל הַיְלֵד דוֹקָא
 עַל-יְדֵי תִזְמוּרַת, שֶׁתִּגָּן מ"שִׁירֵי אֲרֶץ יִשְׂרָאֵל". הֵם הִסְבִּירוּ לְרופְאִים, שֶׁרְצוֹנָם לְזַכּוֹר אֶת רְגַעֵי הַפְּרִידָה מִיְלָדָם הָאֵהוּד
 בְּדִרְכָם שְׁלֵהֶם. הַחֹדֶר הַקָּטָן בְּמַחֲלָקָה הָאוֹנְקוֹלוֹגִית הַתְּמַלָּא בְּצִלִּילֵי אֶקוּרְדִיּוֹן וְתוּפִים, שֶׁמְשַׁכּוּ קָהַל רֵב לְמִקּוֹם, שֶׁרְצוּ
 לְרַאוֹת לְכָבוֹד מֶה הַשְּׂמֵחָה. לְפִתְעַת הַתְּרַחֵשׁ הַבְּלִתי יְאוּמָן – הַיְלֵד הַקָּטָן, שֶׁהָיָה מְחוּסַר הַכֶּרֶה (כְּאָמוֹר, מְזַה שְׁלִשָּׁה
 חוֹדְשִׁים), פָּתַח לְפִתָּע אֶת עֵינָיו, וְהַצְלִיחַ לְסַמֵּן בִּידּוֹ הַחַלוּשָׁה, כִּי הוּא רוֹצֶה לֹמַר מֶשְׁהוּ. גַּם לְהוֹרִיו, שֶׁהִתְפַרְצוּ בְּכִי
 כְּשָׂרְאוּ אוֹתוֹ מֵתְעוֹרָר, סָמָן הוּא בִּידּוֹ וּבִקְשׁ שָׂקֵט. "אֲנִי נִשְׁמָה, שֶׁהִיָתָה צְרִיכָה לְבוֹא לְעוֹלָם הַזֶּה, כְּדֵי לְתַקֵּן חַטָּאִים
 שֶׁל הַחַיִּים שְׁעַבְרְתִי בְּגִלְגוֹל הַקּוֹדֶם" – כֶּךָ אָמַר הַיְלֵד. "דְּעוּ לָכֶם, בַּחוֹדְשִׁים הַקְּרוּבִים צְפוּיִים נְסִיוֹנוֹת קְשִׁים לְעַם
 יִשְׂרָאֵל – לְפָלֵל וּלְפָרֵט. וּמִי שִׁיעֲמוּד בְּכֹל הַנְּסִיוֹנוֹת – יִנְצַל מִכָּל הַיִּיסוּרִים הַקְּשִׁים, וְיִזְכֶּה לְאוֹר הַגְּדוּל, שֶׁמְנַצֵּן
 וְעוֹמַד כְּבֵר בְּאוּפִיקָא...". הַתְּדַהֲמָה לְמִשְׁמַע דְּבָרָיו שֶׁל הַיְלֵד הִיָתָה אֲדִירָה, וְהִנּוּכָחִים צָבְטוּ אֶת עֲצָמָם, כְּדֵי לֹדֵא
 שֶׁהֵם שׁוּמְעִים אֶת הַדְּבָרִים בְּהִקְיָן (וְלֹא בְחָלוּם). אֲבָל, לֹא הָיָה מְקוֹם לְטָעוֹת... הַיְלֵד אָכֵן הַתְּעוֹרָר וַדְּבַר בְּקוֹלוֹ שְׁלוֹ.
 לְאַחַר מִכֵּן, פָּנָה הַיְלֵד לְאָמוֹ, וּבִקֵּשׁ מִמֶּנָּה שֶׁתְּבַטֵּיחַ לוֹ שֶׁתִּקְוִים אֶת בִּקְשָׁתוֹ הָאַחֲרוֹנָה. שָׁכֵן, הוּא אוֹהֵב אוֹתָהּ, וְרוֹצֶה
 שֶׁתּוֹכַח לְכָל הַטוֹב שֶׁמַּצְפֶּה לְעַם יִשְׂרָאֵל. אִמּוֹ שְׁאַלָה אוֹתוֹ, מֶה הָיָה צְרִיכָה לַעֲשׂוֹת? וְהַיְלֵד עָנָה: "תִּשְׁאַלִי אֶת הַרְבָּנִים,
 הֵם כְּבֵר יְגִידוּ לְךָ מֶה לַעֲשׂוֹת". אוֹתוֹ הַדְּבָר אָמַר הַיְלֵד גַּם לְאִבּוֹ. הוֹרִיו נִשְׁקוּדוּ אַרוּכּוֹת, וּכְעָבוֹר דְּקוֹת סְפוּרוֹת נְפֻטָר
 הַיְלֵד, בְּהוֹתִירוֹ אַחֲרָיו שׁוֹבֵל שֶׁל תְּדַהֲמָה אֲדִירָה, שֶׁהִשְׁאִירָה רוֹשֵׁם בְּלִ יְמִחָה עַל כָּל מִי שֶׁנִּצָּב בְּאוֹתָהּ שְׁעָה בַּחֹדֶר,
 וְנִכַח בְּמַחְזֶה שֶׁלֹּא מִן הָעוֹלָם הַזֶּה. מִהַתְּזַמּוּרַת כְּבֵר כָּלָם שִׁכַּחוּ, וּמִשְׁנַכְּסוּ לְחַדָּר אַנְשֵׁי הָאֲמִבּוּלְנָס שֶׁל בֵּית הַקְּבֻרֹת
 הַחֵילוֹנִי (שֶׁהוּזְמָן מִרָאשׁ עַל-יְדֵי הַהוֹרִים, שֶׁהָיוּ כְּאָמוֹר כּוּפְרִים), נִשְׁלַח הָאֲמִבּוּלְנָס אַחַר כְּבוֹד בַּחֲזָרָה. הַיְלֵד הוֹבָא
 לְמִנּוּחָת עוֹלָמִים פְּדַת וְכֶדֶן, בְּחֻלְקָה יְהוּדִית רַגִּילָה, כְּאֲשֶׁר "קִדְיֵשׁ" נִשְׂא עַל קְבָרוֹ, וּבְבִגְדֵי הַהוֹרִים מְבוּצְעַת
 "קְרִיעָה". "הַשְּׁבַעָה" הִסְתִּימָה כְּאֲשֶׁר כָּל יוֹם מִתְקִימוֹת שֶׁל תְּפִלוֹת בְּבֵית הַהוֹרִים, לְעִלּוּי נִשְׁמַת בָּנָם. וְהֵנָּה, כְּאֲשֶׁר
 נִשְׁאַלוּ הַהוֹרִים לְאַחַר "הַשְּׁבַעָה", אִם בְּרְצוֹנָם לְלַכַּת לְסַמֵּינֵר כְּדֵי לְהִתְחַזֵּק, הֵם הַגִּיבוּ בְשִׁלְיָה, וְהוֹסִיפוּ, שֶׁלִּמְעַשָּׂה הֵם
 עָבְרוּ אֶת "סַמֵּינֵר כָּל הַסַּמֵּינֵרִים" בְּשִׁדוּר חַי. שְׁהָרִי, כְּסַמֵּינֵר מְבִיאִים הוֹכָחוֹת לְקִיוּם הַבוֹרָא, וְהָעוֹלָם שֶׁמַּעֲבֵר. וְהֵנָּה,
 הֵם קָבְלוּ הוֹכָחוֹת בְּדֶרֶךְ הָאִישִׁית וְהַמַּהֲמֶמֶת בִּיּוֹתֵר שְׁנִיתָן לְהַעֲלוֹת עַל הַדַּעַת. "מֶה שְׁאַנְחָנוּ רוֹצִים" – אָמְרוּ הַהוֹרִים –
 "הוּא, שֶׁתִּבְיֵאוּ לָנוּ תְּפִלִּין וּמוּזוֹזוֹת, וְתִלְמְדוּ אוֹתָנוּ מֶה צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת...".

שְׁבַת שְׁלוֹם לְכֹל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

בס"ד העלון מוקדש לעילוי נשמת אבי ועטרת ראשי – ציון מזרחי בן צביה נפטר בט"ו באב ת.נ.צ.ב.ה

פרשת השבוע: ואתחנן (שבת נחמו) "ועץ החיים בתוך הגן" כניסת השבת: 18:54

ערש"ק טו' מנחם-אב תשע"ט (16.8.19) bnei-zion.com **יציאת השבת: 20:03** ר"ת 20:44

הפטרה: "נחמו נחמו עמי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר ה' אלקים אתה החלות להראות את עבדך" (ג' כג')

חז"ל עומדים על דקדוק הלשון, מה שאמר משה רבנו לה' יתברך: "אתה החלות (=התחלת) להראות את עבדך". משמע מכאן, כאילו כבר התחיל הקב"ה להראות למשה את הארץ... האמנם?

ונראה לפרש זאת על-פי חידוש גדול שמביא לנו התנא הקדוש יונתן בן עוזיאל, בפרשת "יתרו", בפסוק: "אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים, ואשא אתכם על כנפי נשרים, ואבא אתכם אלי".

ופרש תרגום יונתן: "וטענית יתכון על ענני ה'... ואובלית יתכון לאתר בית מוקדשא למעבד תמן פסחא, ובהוא ליליא אתיבית יתכון... (=העלתי אתכם על ענני הכבוד, ולקחתי אתכם למקום בית המקדש (בירושלים) לאכל שם קרבן פסח, ובאותו לילה החזרתי אתכם (למצרים)...).

כלומר, עוד לפני יציאת מצרים, הקב"ה הוביל את עם ישראל בענני הכבוד ממצרים לארץ ישראל, כדי לעשות את קרבן הפסח בארץ ישראל במקום המקדש, ועוד באותו לילה החזירם בענני הכבוד בחזרה למצרים.

שואלים על-כך חכמי ישראל: מדוע היה צריך ה' יתברך לעשות נס כזה – לקחת את כל עם ישראל על ענני הכבוד, כדי להקריב את קרבן הפסח ורק בארץ ישראל?

על-כך עונה ה"אגרא דפרקא": "... (כאשר אדם יורד) מארץ ישראל לפי השעה (=לזמן קצר) לחוץ לארץ, ואחר-כך חוזר לשוב לשבת בארץ, טועם האדם בה (=בארץ ישראל) קדושה יתרה בפעם השנית יותר מבראשונה".

מבואר מכאן שאין אדם יכול להרגיש את קדושת ארץ ישראל כשנכנס בה בפעם הראשונה, אלא אחרי שיצא ממנה ושוב חזר אליה שנית, בבחינת "יתרון האור מן החשך" – שרק מתוך "החשך" (=חוץ לארץ) אפשר להבחין במעלת "האור" (=ארץ ישראל).

לפי פרוש זה, יש לנו לשאול: הרי תכלית יציאת מצרים היתה כדי להכניס את ישראל לארץ ישראל (אם לא היה חטא המרגלים – היו נכנסים מיד לארץ). ואם כן, איך היו מרגישים ישראל את קדושת הארץ, כשהם נכנסים בה בפעם הראשונה?

לכן, אומרים חכמי ישראל, בגלל זה עשה ה' יתברך נס כזה – לקחת את כל עם ישראל על ענני הכבוד לארץ ישראל, כדי להקריב שם את קרבן הפסח, ואחר-כך החזירם למצרים. וכל זאת, כדי שאחר-כך כשיכנסו שוב לארץ, יזכו להרגיש יותר את קדושת ארץ ישראל, בבחינת "יתרון האור מן החשך".

ומעתה מובן לנו היטב מה שאמר משה רבנו אל הקב"ה: "אתה החלות להראות את עבדך" – כלומר, בפעם הראשונה, כשהכנסת את כל ישראל בערב פסח, בענני כבוד, כדי להקריב את קרבן הפסח, "החלות" (=התחלת) להראות לי את ארץ ישראל, "אשר מי אל בשמים ובארץ, אשר יעשה כמעשיך וכגבורתך" – להוביל עם שלם על ענני כבוד בשמים לארץ ישראל.

נמצא מכאן, שכבר הייתי פעם בארץ ישראל, יחד עם ישראל. אולם בפעם הראשונה הרי אי-אפשר להרגיש את קדושת הארץ. ולכן "ואתחנן" – מתחנן אני לפניך, בורא עולם – "אעברה נא ואראה את הארץ הטובה" – אעברה נא בפעם השניה לארץ ישראל, כדי לראות ולהרגיש את קדושת הארץ, שטובה היא. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"ולא תחמד אשת רעה ולא תתאנה בית רעה שדהו ועבדו ואמתו שורו וחמרו וכל אשר לרעה"

הגאון רבי יעקב גלינסקי שליט"א תמה על אריכות הלשון בדברה העשירית שבפעשרת הדברות, "ולא תחמד אשת רעה, ולא תתאנה בית רעה, שדהו ועבדו ואמתו, שורו וחמרו, וכל אשר לרעה". שהרי, הפתוב מסים

במלים "וכל אשר לרעה". והרי זה כולל את הכל – גם את האשה, הבית, השדה, העבד והחמור של החבר. אם כן, מדוע צריך לפרט כל דבר?

ותרץ ענין זה הרב גלינסקי ואמר, שהנה, כאשר האדם חומד את בית רעהו, הוא גם שואל, מדוע יש לו פנטהאוז, וילה וגינה, והכל מכל כל, ולי אין? וכך גם, כאשר הוא חומד את ה"חמור" – הוולבו, המרצדס, הפונטיאק – הוא שואל: ומדוע לי אין את כל אלה? וכי הוא מוכשר ממני? נעלה ממני? איפה פה הצדק והיושר (חלילה!) ועל-כך עונים לו: רגע! אתה צודק! אם תרצה, תקבל כל מה שיש לרעה. אבל, מצד שני, אין זה צודק שתקבל רק את הוילה והמכונית שלו, ותשאיר ברשותך את הבריאות הטובה, את המשפחה המאושרת, את השלום. לכן, אם ברצונך להתחלף עמו – אתה צריך לקחת את כל "החבילה" שלו: קח את המכונית שלו ביחד עם האולקוס והמגרנות, וגם את הצרות עם האשה והילדים, והתפרצויות הזעם והחיקה שלו – הכל ביחד. וזה שאומר הכתוב "וכל אשר לרעה" – גם את הטוב וגם את הרע, ואל תסתכל בפרט זה או אחר שיש לרעה, אלא הסתכל על הכל, ועל ידי זה כבר לא תחמוד מאומה.

"שמור את יום השבת לקדשו" (ה' יב')

החכם הירושלמי רבי יעקב משה חרל"פ מפרש את המלה "שמור" שבפסוק זה בלשון ציפיה והמתנה, ככתוב: "ואביו שמר את הדבר" (בראשית לו', יא'), כאשר יעקב אבינו המתין וצפה, מתי יתגשם החלום של יוסף בנו. לפי זה, מורה כאן התורה לכל אדם מישראל, שבכל ימות השבוע עליו להתגעגע לקדושת השבת ולהמתין לבואה, כפי שהוא מצפה לאורח יקר וחשוב, וסופר את הימים והשעות לקראת בואו הצפוי. בענין זה מצינים חכמי ישראל, שבלשון הקדש לא נקבעו שמות מיוחדים לששת ימי החול שבשבוע, אלא הם נקראים כלם על-שם השבת: "יום ראשון בשבת", "יום שני בשבת", וכיוצא בכך בשאר ימי המעשה – וכתוצאה מכך תתקיים אצלנו, בעזרת השם, תודעת השבת בכל יום ויום.

"ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כלכם היום"

הרב החיד"א מעיד בספרו "מעגל טוב", שבמהלך מסעותיו הגיע לתוניס, ושם פגש 300 חכמים, ובתוכם נערים בני 14 שנה, שהיו "קולעים אל השערה" (=בקיאים) בתורה הקדושה. בין אותם הנערים, בלט הנער יצחק חי טייב, שהיה אז צעיר לימים, מעט לאחר בר המצוה שלו, וכבר התפרסם כתלמיד חכם מופלג, וכבור סוד שאינו מאבד טפה מתלמודו. אביו של רבי יצחק חי טייב נפטר עוד בהיותו צעיר לימים, ומתוך חיי יתמות, עוני ודוחק מצא הנער יצחק חי טייב נוחמים בין דפי הגמרא, בהם למד והתמיד עד השעות הקטנות של הלילה. רבי יצחק חי טייב זצ"ל בלט בפשטות הליכותיו, בצניעותו המופלגת ובמידת הענוה, שהיתה נר לרגליו. קדושתו וטהרתו היו עצומים, והיה בכוחו לחולל נסים ונפלאות, בבחינת "צדיק גוזר והקב"ה מקיים". רבי יצחק חי טייב זצ"ל מכוונה גם "רבי יצחק חי לא מת". הסיבה לכך נעוצה במעשה מופלא, שהתרחש לאחר פטירתו: עם הסתלקותו, ביום טו' לחדש איר תקצ"ו, נערכה הלוייתו בכבוד רב, ורבים מבני הקהילה השתתפו בה. על קברו בנו מצבה גדולה ומפוארת. אולם, כשהתבקש חורט המצבות (שהיה יהודי פשוט ועם הארץ) לחרוט על המצבה את שמו ותאריך פטירתו של הצדיק, לא השפיל בתמימותו לכתוב נוסח מכוונו על מצבת הגאון הקדוש, וכתב: "רבי יצחק חי מת ב-טו' באיר תקצ"ו". בלילה בא אליו בחלום רבי יצחק חי טייב ובקש לחנוק אותו. האיש נחרד חרדה גדולה, ושאל: על מה ולמה זה? אמר לו רבי יצחק: וכי אינך יודע מה שאמרו חז"ל, ש"צדיקים במיתתם קרויים חיים"? קום מיד, והוסף בין השורות את המלה "לא" ... ראה הוזהרת! נחרד האיש מהחלום, ומיד כשהאיר השחר, חרט את המלה "לא" על המצבה. וכך התקבל הפיגוי המפורסם של "רבי יצחק חי לא מת". זכותו תגן עלינו, אמן.

נא לשמור על קדושת הגיליון!

שבת שלום לכל בית ישראל!

בס"ד העלון מוקדש לעילוי נשמת אבי ועטרת ראשי – **ציון מזרחי בן צביה נפטר בט"ו באב ת.נ.צ.ב.ה**

פרשת השבוע: ואתחנן (שבת נחמו) "ועץ החיים בתוך הגן" כניסת השבת: 18:54

ערש"ק טו' מנחם-אב תשע"ט (16.8.19) bnei-zion.com **יצאת השבת: 20:03** ר"ת 20:44

הפטרה: "נחמו נחמו עמי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"וראה בעיניך כי לא תעבר את הירדן הזה...ונשב בגיא מול בית פעור"

על הכתוב: "וימת שם משה עבד ה'...ויקבר אתו בני בארץ מואב מול בית פעור" ("וזאת הברכה"). שנינו בגמרא (סוטה יד'): "מפני מה נקבר משה אצל בית פעור? (אלא), כדי לכפר על מעשה פעור". וכתבו התוספות שם: "ומדרש אגדה בכל שנה ושנה, בעת שחטאו ישראל בבנות מואב, באותו פרק (=זמן), בית פעור עולה למעלה, כדי לקטרג ולהזכיר (את) עון ישראל, וכשהוא רואה (את) קברו של משה (ממולו) – (מיד הוא) חוזר ושוקע...". נמצאנו למידים, פי מה שכתוב "ונשב בגיא מול בית פעור" מתקשר עם מה שאמר לו הקב"ה מקודם: "כי לא תעבר את הירדן הזה". שכן, הכתוב בא לפרש, שהטעם של "ונשב בגיא מול בית פעור", הוא כדי שאם יתעורר בית פעור לעלות למעלה כדי לקטרג על ישראל, אזי כשיראה את קברו של משה, יחזור וישקע בקרקע עד חוטמו.

בדרשות ה"חתם סופר" (חלק ג' דף פא') מפרש ה"אור החיים" הקדוש ענין זה על-פי הכתוב בפרשת וזאת הברכה: "ויעל משה מערבת מואב אל הר נבו ראש הפסגה...ויראהו ה' את כל הארץ...עד הים האחרון". ודרש ה"ספרי" על פסוק זה: אל תקרא 'עד הים האחרון', אלא 'עד היום האחרון'. מלמד, שהראהו (הקב"ה) את כל העולם כולו מיום שנברא עד שיחיו המתים".

מעתה, אומר ה"חתם סופר", כיון שמשנה רבנו השתוקק להיכנס לארץ ישראל כדי להילחם שם נגד עם הקליפות (=כוחות הטומאה) הסובבים את הארץ – לכן אמר לו הקב"ה: בשלמא (=ניחא) אם יתנהגו ישראל כראוי וישארו בארץ, ודאי שראוי אתה להיכנס לארץ, כדי להכניע את הקליפות. אבל, כיון שעתידי ישראל לקטוא, ולאחר מכן ללכת לגולה, הלא טוב שתקבר כאן, בגיא מול בית פעור, כדי להכניע את הקליפה הגדולה של בעל פעור, כדי שלא תצטרף קליפה זו לשאר הקליפות, שאז הן ביחד יכולות לכלות (חלילה) את בית ישראל.

וזהו שאמר לו הקב"ה: "עלה ראש הפסגה ושא עיניך ימה וצפנה ותימנה ומזרחה" – הסתפל על העתיד, ותראה שישאל עתידים ללכת לגולה. "וראה בעיניך כי לא תעבר את הירדן הזה" – תביט בעיניך ותבין כי יותר טוב שלא תעבור את הירדן, ולכן – מסים הקב"ה ואומר למשה: "ונשב בגיא מול בית פעור". דהינו, עדיף שאני ואתה (=הקב"ה ומשה) נשב בגיא מול בית פעור" – כדי להכניעו, על מנת שלא יוכל לקטרג על ישראל.

פירוש זה של ה"אור החיים" הקדוש וה"חתם סופר" מובא גם ב"עבודת ישראל" למגיד הקדוש מקוונניץ זיע"א, וכלשונו הקדושה: "ונשב בגיא מול בית פעור...כלומר, הקב"ה אמר לו (=למשה): אני ואתה נשב בגיא ונשאר בייחוד עליון. כי הקב"ה מתוחד עם נשמת משה בתענוג עליון נפלא".

ומוסיף ה"עבודת ישראל" ואומר, כי ביטול קליפת בעל פעור על-ידי קברו של משה הוא בכח נ' שערי הבינה, וכלשונו הקדושה: "ומרומו במלת 'ונשב' נוטריקון נ' שערי בינה...מול בית פעור – כי 'מול' פירושו לשון כריתה (כמו למול תינוק)...שעל-ידי קבורת משה רבנו, עליו השלום, בחוץ לארץ, נגד בית פעור, הוא יכרית (את) כח הרשעה, (ש)כעשן תכלה במהרה בימינו". אמן. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן) "ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כלכם היום" (ד' ד')

בספרים הקדושים נאמר, כי מאתים ארבעים ושמונה המלים שיש בקריאת "שמע", נותנות כח חיים במאתים ארבעים ושמונת (=רמ"ח) איבריו של האדם. אולם לאמיתו של דבר, אין בשלש הפרשיות של קריאת "שמע", אלא מאתים ארבעים ושבע מלים, והמלה "אמת", שיש לאומרה יחד עם ה' אלהיכם אמת", היא המשלימה את המנין למאתים ארבעים ושמונה (רמ"ח) מלים.

אומר על-כך בעל "דגל מחנה אפרים": זהו שמרמזו כאן הכתוב: "ואתם הדבקים בה' אלהיכם" – אם תדביקו את המלה "אמת" (שמורכבת מאותיות "אתם") – ל"ה' אלהיכם", ותאמרו את כל זה יחד, בסוף קריאת "שמע" (כדי

לְקַבֵּל 248 מְלִים כַּנֶּגֶד 248 אֵיבָרָיו שֶׁל הָאָדָם, כִּי אִז תִּזְכּוּ לְ"חַיִּים כְּלַכֶּם הַיּוֹם" – תִּזְכּוּ בְכֹךְ שֶׁתִּשְׁפִיעוּ כַח חַיִּים עַל כָּל רֵמ"ח אֵיבָרֵיכֶם, כֹּךְ שֶׁכְּלַכֶּם תִּהְיוּ מְלֵאֵי חַיּוֹת.

"וַיִּדְעַת הַיּוֹם... כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים בְּשָׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתַּחַת..." (ד' לט')

פְּסוּק זה מְסִים אֶת הַקְטֵעַ הָרֵאשׁוֹן בְּתַפִּילַת "עֲלִינוּ לְשִׁבְח", הַנֶּאֱמָרַת עַל-יְדֵינוּ בְּסוּיוֹם כָּל תַּפִּילָה, כָּל הַשָּׁנָה, וְכֵן בְּבִרְכַת "מַלְכוּיּוֹת" בְּתַפִּילַת רֵאשׁ הַשָּׁנָה. (רַב הָאֵי גָאוֹן מֵיחַס אֶת תַּפִּילַת "עֲלִינוּ לְשִׁבְח" לִיהוֹשֻׁעַ בֶּן נוֹן).
כְּמָה מַחְכְּמֵי יִשְׂרָאֵל מוֹצֵאִים בְּמִלִּים "בְּשָׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתַּחַת" הַנִּחְיָה נִאֻוְתָה לְדַרְךְ שְׂרָאוּי לְכָל אָדָם לִילְךְ בָּהּ בְּחַיָּיו: (א) "בְּשָׁמַיִם מִמַּעַל" – כְּשֶׁמְדוּבָר בְּעֵנֵינִי "שָׁמַיִם", כְּהַשְׁגַּת תּוֹרָה, יִרְאֵת שָׁמַיִם וְעִידוֹן הַמִּידוּת – עֲלִיךְ לְהַתְבַּוֵּן "מִמַּעַל" – כְּלָפִי אֵלֶּה שְׁעוֹמְדִים בְּתַחוּמֵי אֵלֶּה מְעֻלִיךְ, וְכַתּוּצָאָה מְכַךְ תִּשְׁאֵף לְהִדְמוּת אֱלֹהִים וְלְהַתְקַדֵּם כְּכָל הָאֲפָשֶׁר בְּמַעֲלוֹת הַתּוֹרָה וְהִירָאָה.

(ב) "וְעַל הָאָרֶץ מִתַּחַת" – בְּעֵנֵינִים אֲרֻצִּים, כְּהַשְׁגַּת מָמוֹן וּשְׂאָר צְרָכִים גְּשָׁמִים, עֲלִיךְ לְהַסְתַּכֵּל בְּאֵלֶּה שְׁמַצוּיִים "מִתַּחַת" – שִׁישׁ לָהֶם פְּחוֹת מִמֶּךָ, וּמִצָּבֶם הַגְּשָׁמִי קֹשֶׁה מִמְצָבְךָ. כַּתּוּצָאָה מְכַךְ תִּהְיֶה שְׂמִיחַ בְּהִישָׁגִים הַגְּשָׁמִים שֶׁהִגַּעַת אֱלֹהִים, וְתִפְנֶה אֶת עֵינֶיךָ מִרְצֵף לַעֲשׂוֹת חֵיל בְּתוֹרָה וּבְמִצְוֹת ה' יִתְבָּרֵךְ.

"לֹא תִסְפוּ עַל הַדְּבָר אֲשֶׁר אֲנִי מִצְוֶה אֶתְכֶם, וְלֹא תִגְרְעוּ מִמֶּנּוּ..." (ד' ב')

רִשׁוּי מְדַגֵּים אֶת הָאִיסוּר, שֶׁל "לֹא תִסְפוּ", עַל-פִּי הַמוּבָא בְּסִפְרֵי, כְּגוֹן: חֲמֵשׁ הַפְּרָשׁוֹת שֶׁבְּתַפִּילֵין (בְּמִקּוּם אַרְבַּע), חֲמֵשׁ מֵינִים בְּסִפּוֹת בְּמִקּוּם אַרְבַּע, וְחֲמֵשׁ צִיצִיּוֹת בְּאַרְבַּע כְּנָפוֹת הַבֵּגָד.
עַל-כֵּךְ יֵשׁ מְקוּם לְשְׂאוֹל: הָאֲמָנָם יֵשׁ פָּגַם בְּדַבָּר, אִם בְּמִקּוּם אַרְבַּע פְּרָשׁוֹת שֶׁבְּתַפִּילֵין יוֹסִיף מִיִּשְׁהוּ פְּרָשָׁה חֲמִשִּׁית? וְאִם בְּמִקּוּם אַרְבַּעָה מֵינִים שְׁנוּטָלִים בְּסִפּוֹת (אֶתְרוּג, לוּלָב, הַדָּס וְעֶרְבָה) יִטוּל אָדָם מִיֵּן נוֹסֵף?
מִסְבִּיר זֹאת רַבֵּי יוֹנָתָן אֵיבְשִׁיץ מִפְּרָאג, בְּמִשְׁל מִן הַחַיִּים: נִתְאַר לְעֲצָמָנוּ, שְׂרוּפָא מוּמַחָה רָשָׁם סָם מְרַפָּא בְּכַמּוֹת מְסוּיָמָת, וְהַחוּלָה נָטַל מִן הַתְּרוּפָה עַל דַּעַת עֲצָמוּ כְּמוֹיּוֹת גְּדוּלוֹת פִּי כְּמָה מְמָה שְׂרָשָׁם לוֹ הָרוּפָא. נִקַּל לְשַׁעַר אֶת הַתּוּצָאוֹת הַקְּשׁוֹת, שֶׁהַחוּלָה עֲלוּל לְהִמִּיט עַל עֲצָמוּ בְּמַעֲשָׂהוּ חֶסֶר-הָאַחֲרִיּוֹת הַזֶּה. בְּתַחוּם שֶׁל בְּרִיאוֹת הַגּוֹף, מִבֵּין אִפּוּא כָּל בָּר-דַּעַת, שְׂאֵת סָמִי-הַמְרַפָּא יֵשׁ לְקַחַת בְּמִידָה מְדוּיָקָת, כְּפִי שְׂקָבַע הָרוּפָא הַמוּמַחָה – לֹא פְּחוֹת וְלֹא יוֹתֵר. פִּיּוּצָא בְּכֹךְ, אוֹמֵר רַבֵּי יוֹנָתָן אֵיבְשִׁיץ, עֲלִינוּ לְנַהוּג לְגַבֵּי מִצְוֹת הַתּוֹרָה, שֶׁהֵן בְּבַחֲנֵינָת סָם מְרַפָּא לְנַפְשׁ הָאָדָם. אוֹתָן יֵשׁ לְקַיֵּם כְּכַתְּבָן וְכַמִּידָתָן – לֹא לְהוֹסִיף עֲלֵיהֶן דְּבָר, וְאֵף לֹא לְגְרוּעַ מֵהֶן דְּבָר – כִּי רַבּוֹן הָעוֹלָמִים רָשָׁם אוֹתָן בְּמַתְכוּנָת הָרֵאוּיָה וּבְמַדָּה הַנִּדְרָשֶׁת...

"רַק עִם חֲכָם וְנִבּוֹן הַגּוֹי הַגְּדוֹל הַזֶּה"

פְּעַם אַחַת, כְּשֶׁהָיָה רַבֵּי יוֹנָתָן אֵיבְשִׁיץ, רַבֵּה שֶׁל פְּרָאג, בְּוִינָה, נִתְקַבֵּל לְרֵאוּן אֶצֶל הַמֶּלֶךְ, וְתוֹךְ כְּדֵי שִׁיחָה אָמַר לוֹ הַמֶּלֶךְ: הַתְּלַמוּד שְׁלַכֶם אוֹמֵר (בְּבֹא בְתֵרָא יב'): "חֲכָם עֲדִיף מִנְּבִיא", וְהִנֵּה שְׁמַעְתִּי שְׂאוּמְרִים עֲלִיךְ כִּי חֲכָם אַתָּה. הִבֵּה וְאִשְׁאַלְךָ: מִחֵר אֲנִי יוֹצֵא לְצוּד צִיד. אָמַר נָא לִי, בְּאִיזָה שַׁעַר מְשֻׁנֵּי שְׁעָרֵי הָעִיר עוֹמֵד אֲנִי לְהִיכְנֵס, בְּחִזְרָתִי מִן הַצִּיד?

אֲדוּנֵי הַמֶּלֶךְ – עָנָה רַבֵּי יוֹנָתָן – בְּשַׁעַת זוֹ אֵין בְּיָדִי לְהַשִּׁיב. שְׂכָן, אֵיזוֹ תְּשׁוּבָה שְׂאֵתָן לָךְ, אַתָּה תַעֲשֶׂה לְהִיפָךְ, כְּדֵי שְׂאֵתָפֶס בְּדֵאִי(=שְׂקָרָן), אֲלֹא הָרִינִי כּוֹתֵב אֶת תְּשׁוּבָתִי עַל גְּלִיוֹן נִיר, וְאַתָּה תַחַתוּם עָלִיו בְּטַבְעַת הַמֶּלֶךְ, וְכַשֶּׁתְּחִזּוֹר לְשִׁלּוּם תַּפְתַּחְהוּ, וְתִקְרָא אֶת תְּשׁוּבָתִי. הַסִּפִּים הַמֶּלֶךְ לְהַצָּעָה זוֹ. נָטַל רַבֵּי יוֹנָתָן קוּלְמוּס, וְכָתַב עָלָיו מָה שְׂכָתַב, הַמֶּלֶךְ חָתַם אֶת הַגְּלִיוֹן בְּטַבְעָתוֹ, וּמָסַר אוֹתוֹ לְשׁוֹמֵר הָאוּצְרוֹת לְשֵׁם שְׁמִירָה מְעוּלָה.

כְּשֶׁחִזַּר הַמֶּלֶךְ מִן הַצִּיד, וְהִגִּיעַ עַד שְׁעָרֵי הָעִיר, הִתְחִיל לְחֻשׁב מַחְשְׁבוֹת, דְּרָךְ אֵיזָה שַׁעַר לְהִיכְנֵס, וְהַחֲלִיט: אֲנִי אֲעָרִים עַל הָרֵב, וְאָבּוּא עָלִיו בְּעַקִּיפִין. לֹא אָכְנָס דְּרָךְ אֵף אַחַד מִן הַשְּׁעָרִים. הַמֶּלֶךְ צוּה לְפָרוּץ פְּרָצָה גְּדוּלָה בְּחוּמַת הָעִיר, וְדַרְךְ שֵׁם נִכְנָס לְתוֹךְ עִיר הַבִּירָה. בְּבוּאוֹ אֶל אַרְמוֹנוֹ, שָׁלַח הַמֶּלֶךְ לְקִרְוֵא לְרַבֵּי יוֹנָתָן, וּבְפָנָיו וּבְמַעֲמַד שָׁרְיוֹ וְיוֹעֲצָיו פָּתַח אֶת הַגְּלִיוֹן, הַחַתוּם בְּגוּשׁ־פִּנְקָא דְּמִלְכָא, וְהִנֵּה מְצָא בּוֹ אֶת הַפְּתָגָם הַתְּלַמוּדִי הַיְדוּעַ (בְּבֹא בְתֵרָא ק'): "מֶלֶךְ פּוֹרֵץ גְּדָר לַעֲשׂוֹת לוֹ דְּרָךְ... וְאֵין מִמְּחִין בְּיָדוֹ... (אֵין מִי שִׁיתְנַגֵּד לוֹ)..."

נָא לְשָׁמוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגְּלִיוֹן!

שְׁבַת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל!